

UNIVERSITATEA DE STAT „ALECU RUSSO” DIN BĂLȚI
BIBLIOTECA ȘTIINȚIFICĂ

Colecția Personalități universitare bălțene

Valeriu
CAPCELEA
IN HONOREM – 65

Biobibliografie

Bălți, 2017

CZU 016:[1/14+929(478)]

V 18

**Lucrarea a apărut cu contribuția integrală a protagonistului
doctor habilitat, conferențiar universitar Valeriu CAPCELEA**

Descrierea CIP a Camerei Naționale a Cărții

Valeriu Capcelea: In honorem - 65 : Biobibliografie / Bibl. Șt. a Univ. de Stat „Alec Russo” din Bălți ; red. resp. L. Mihaluța ; red. bibliogr. și indexuri: L. Mihaluța, N. Culicov ; design/ cop. / tehnored./ machetare: S. Ciobanu. – Bălți : US „Alec Russo” din Bălți, 2017 (Tipog. Indigou Color). – 157 p. : fot. – (Colecția *Personalități universitare bălțene*, ISBN 978-9975-50-133-0). – ISBN 978-9975-50-210-8.

200 ex.

Redactor responsabil

Lina MIHALUȚA

Redactor bibliografic și indexuri

Lina MIHALUȚA

Natalia CULICOV

Design / coperta /

tehnoredactare / machetare

Silvia CIOBANU

© Biblioteca Științifică, Bălți, 2017

<http://libruniv.usarb.md>

ISBN 978-9975-50-210-8

**Valeriu
CAPCELEA**

S U M A R

NOTA ASUPRA EDIȚIEI	5
VIDERE MAJUS QUIDDAM	9
Academicianul Alexandru Roșca. <i>Valeriu Capcelea – un bilanț intermediar la 65 de ani</i>	9
Vitalie Ojuvanu. <i>Valeriu Capcelea – nume notoriu în știința și cultura națională</i>	11
Lidia Troianovschi. <i>Videre majus quiddam: Valeriu Capcelea</i>	13
Lidia Pădureac. <i>Valeriu Capcelea la 65 de ani</i>	18
Olga Jacota-Dragan. <i>Cuvinte de mulțumire pentru profesorul și coordonatorul meu</i>	20
Luis Serdeșniuc <i>Plecăciune în fața profesorului Valeriu Capcelea</i>	21
<i>Felicitări</i>	22
CURRICULUM VITAE	23
APRECIERI	28
REALIZĂRI ȘTIINȚIFICE SEMNIFICATIVE	32
COLABORĂRI ȘTIINȚIFICE INTERNAȚIONALE ȘI NAȚIONALE	34
ACTIVITATEA DE FORMARE	35
A NOILOR GENERAȚII DE CERCETĂTORI ȘTIINȚIFICI	35
PALMARES BIBLIOGRAFIC	39
Monografii	39
Articole:	43
în reviste	
• internaționale	43
• naționale	46
în culegeri	
• naționale	47
• internaționale	57

Resurse electronice	62
Alte lucrări	63
• autoreferate	63
• teze ale comunicărilor științifice	63
Lucrări metodico-didactice	67
Personalia	70
Spicuiri din presă	87
Indici	
a) de nume	97
b) de titluri	100
FILE DIN ISTORIA DINASTIEI CAPCELEA	115
DINASTIA CAPCELEA ÎN FOTOGRAFII	125
VIAȚA LUI VALERIU CAPCELEA ÎN FOTOGRAFII	137

NOTĂ ASUPRA EDIȚIEI

Colecția *Personalități universitare bălțene* se completează cu o nouă bibliografie dedicată savantului și profesorului Valeriu Capcelea, care este cunoscut și prețuit în țara noastră și peste hotarele ei pentru realizări științifice și didactice remarcabile în domeniul filosofiei, eticii și dreptului.

Această lucrare apare cu ocazia aniversării a 65 de ani din ziua nașterii, care începe cu capitolul *VIDERE MAJUS QUIDDAM* și mesajul de felicitare din partea academicianului Alexandru Roșca și continuă cu congratularea din partea lui Vitalie Ojovanu, dr. hab. în filosofie, Lidia Troianowski, dr. în filosofie, Lidia Pădureac, dr. în istorie și doctoranzii domnului profesor: Olga Jacota-Dragan și Luis Serdeșniuc.

Textul este structurat în mai multe capitole care oferă informațiile necesare despre formarea și devenirea acestei personalități consacrate, cu care se mândrește Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți, Academia de Științe a Moldovei și întreaga țară.

Curriculum vitae - informații generale despre formarea profesională, abilitățile, competențele și facultățile savantului Valeriu Capcelea, activitatea de cercetare științifică încoronată cu succese marcante, manifestări științifice, distincțiile obținute etc., este urmat de capitolul *APRECIERI*.

Urmează capitolul *Rezultatele științifice reprezentative în domeniul cercetărilor filosofice fundamentale, didactice și aplicative; Colaborări științifice naționale și internaționale; Activitatea de formare a noilor generații de cercetători științifici*.

Palmaresul bibliografic al profesorului Valeriu Capcelea include și activitatea de editor și redactor științific. *Laudatio* pronunțate cu ocazia conferirii titlului onorific de *Doctor Honoris Causa* a Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți și cu prilejul împlinirii unor vârste onorabile de către profesori remarcabili din țara noastră ca I. Borșevici, A. Marga, B. Coroliuc, V. Țapoc, sunt incluse în bibliografie, îndată după datele de referință a lucrării. Aranjarea notițelor bibliografice este efectuată în mod cronologic în cadrul fiecărui an în ordine alfabetică, respectă standardul internațional.

Capitolele *File din istoria dinastiei Capcelea; Dinastia Capcelea în fotografii; Viața protagonistului în fotografii* reflectă istoria Familiei Capcelea de la străbunei și până în prezent.

Biobibliografia este destinată filosofilor, eticienilor, juriștilor, cadrelor didactice, studenților, tuturor celor care doresc să cunoască geneza, evoluția și realizările științifice notorii ale eminentului savant și cadru didactic.

Igor COJOCARU,

doctor în politologie, prorector pentru activitate științifică, inovație și transfer tehnologic a Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți

VIDERE MAJUS QUIDDAM

VALERIU CAPCELEA – UN BILANȚ INTERMEDIAR LA 65 DE ANI

Academicianul **Alexandru Roșca**,
Academia de Științe a Moldovei

Privesc cu peste patru decenii în urmă și sesizez imaginea de atunci a omagiatului nostru de astăzi, Valeriu Capcelea, doctor habilitat în filosofie ajuns la o frumoasă etapă a vieții sale. Jubileul pe care îl sărbătorește este și pentru mine un prilej de a reflecta asupra trecutului, îndeosebi asupra activității mele de profesor în școala superioară, având dintru început o vârstă aproximativă celei a discipolilor pe care îi instruiam în măsura posibilităților și capacităților de care dispuneam la aceea vreme.

În cei 13 ani de lucru în cadrul Universității de Stat din Moldova am cunoscut o mulțime de tineri și tinere dornici(ce) și ferm dispuși(se) de a obține studii superioare care în acele timpuri erau mult solicitate și aveau o valoare pe potrivă. Este regretabil, dar și firesc faptul că nu-i poți reține în memorie pe toți cei cărora le-ai predat de-a lungul anilor demult trecuți „...ca nori lungi pe șesuri” (M. Eminescu). Și dacă cineva mai persistă în amintirile noastre, apoi aceasta datorează nu numai însușirilor cerebrale ale fiecărui din noi, dar și caracteristicilor personale ale celor cu care intrăm în contact, interacționăm într-un oarecare interval de timp, fie și de scurtă durată.

Studentul anului patru al Facultății de istorie V. Capcelea mi-a suscitât atenția prin întreaga sa făptură fizică și spirituală grație căreia era ușor detașabil din rândurile colegilor de studii. Chip agreabil, caracter cumpătat, sobru, dar și jovial în măsură, fire ageră, curajoasă, setoasă de carte - așa l-am cunoscut și așa mi-a rămas în memorie cel care prin muncă asiduă, prin râvna pentru afirmare și-a pus în ordine propria viață, ajungând la acest popas aniversar cu destule temeieri pentru a fi satisfăcut de ceea ce a reușit să realizeze, deși la moment bilanțurile pot fi considerate drept unele intermediare.

Condus mereu de pasiunea pentru cunoaștere Domnul V. Capcelea s-a afirmat din plin în mediul universitar bălțean, ceea ce ne convinge încă o dată că se face filosofie nu numai în capitală, ci și la nordul Republicii, adică, parafrazând cronicarul, putem spune că nasc filosofi și în capitala de nord, în Universitatea „Alec Russo” din Bălți.

Am avut plăcuta ocazie să fiu referent oficial în cadrul susținerii tezei de doctor habilitat „*Norme sociale ca factor de stabilizare a societății în tranziție*” a lui V. Capcelea, care a avut loc la 31 ianuarie 2008 la USM. Un merit incontestabil al acestei teze, dar și a tuturor lucrărilor semnate de V. Capcelea rezidă, din punctul nostru de vedere, în adoptarea și promovarea unui viziuni de ansamblu asupra faptelor examinate. Faptele particulare, adică diverse probleme ale filosofiei

sociale, sunt conceptualizate și analizate pe fundalul întregului. Această metodă de cercetare s-a soldat de fiecare dată cu succes grație cunoașterii nu numai a macrosistemului, dar și a microsistemelor vieții sociale, mai ales a normelor morale și juridice. Studiile în care cercetătorul abordează diverse probleme ce țin de filosofia socială, cum ar fi monografiile *Esența și rolul tradiției în existența socială*; *Tranziția moldovenească: fazele, elementele structurale, dimensiunile, paradoxurile, eșecurile și avatarurile ei*; *Intelectualitatea: esența, tipologia, locul și rolul ei în existența socială*, au fost efectuate prin valorificarea unui vast fond bibliografic care include opere editate în limbile engleză, franceză, italiană, rusă. Trimiterile făcute de autor sunt de fiecare dată binevenite, întrucât se urmăresc obiective concrete: fie că autorul dorește să invite la meditație alți cercetători, fie că intenționează să prezinte diverse interpretări ale unuia și aceluiași fenomen, fie că pune sub semnul contestării sau al confirmării o afirmație sau alta.

Referitor la calitățile sale de profesor pe care le-a manifestat timp de 44 de ani, mai întâi în calitate de profesor de istorie și științe sociale la școala medie din satul Geamăna raionul Anenii-Noi (1974-1978), iar apoi timp de 35 de ani la Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți (1978-2013), ulterior la USEM și Institutul de Criminologie, printre cele mai importante sunt tactul și talentul pedagogic, capacitatea de a influența conștiința și comportamentul tinerilor, este sociabil, dezinvolat, are abilități pronunțate de relaționare, de predare creativă a diverselor discipline filosofice și juridice.

V. Capcelea este autor al unui număr impresionat de lucrări științifice (208) dintre care 9 monografii și 22 de manuale pentru studenții instituțiilor de învățământ superior, zeci de articole publicate în reviste de specialitate din Republica Moldova, România, Ucraina, Rusia etc., participant la circa 100 de conferințe, simpozioane, congrese științifice în diferite țări. Prin urmare, putem constata un rezultat vădit al străduințelor acestui cercetător care abordează stringente probleme ale filosofiei sociale privind tranziția de la societatea totalitaristă la cea democratică, inclusiv locul și rolul intelectualității în societatea post-modernă în general și în spațiul românesc, în mod special.

O dimensiune importantă a cercetărilor științifice ale filosofului Valeriu Capcelea ține de problematica eticii la etapa actuală și de schimbările care se produc în acest domeniu, de apariția eticii aplicate – *etica vitalității, bioetica, etica Pământului, etica ecologică, tehnoretica, etica și schimbările climatice, deontologia profesională* etc. În această ordine de idei, mi se pare semnificativ aportul adus de profesorul V. Capcelea la dezvoltarea deontologiei juridice, mai ales prin apariția a 5 manuale și a circa 10 articole care au văzut lumina tiparului nu numai în Republica Moldova, ci și în România, în care este abordată dimensiunea etică a activității juridice.

Vivat, Crescat, Floreat!

VALERIU CAPCELEA – NUME NOTORIU ÎN ȘTIINȚA ȘI CULTURA NAȚIONALĂ

Vitalie Ojovanu,
dr. hab. în filosofie, conf. univ., șeful catedrei Filosofie
și Bioetică a Universității de Stat de Medicină și
Farmacie „Nicolae Testemițanu”

Printre personalitățile notorii ale spațiului nostru național se numără și cea a ilustrului și neobositului cercetător, cadru didactic universitar, doctor habilitat în filosofie - Valeriu Capcelea. Domnia Sa se alătură celor mai prodigioși autori de manuale și studii teoretice și practice de o impecabilă originalitate și valoare științifică. Concomitent este și un înflăcărat promotor al cunoștințelor din domeniul filosofiei în societate, al aplicării acestora în diverse sfere de activitate și în cadrul rezolvării multiplelor probleme cu care se confruntă azi populația nu numai din spațiul autohton, ci și din cel cu o arie mai extinsă, afectată de un larg diapazon de probleme – de la cele socio-politice și demografice, până la cele ecologice și de serioase distorsionări valorice.

Profesorul V. Capcelea caută să mențină și să intervină activ chiar în aceste curente condiții nefavorabile pentru filosofie, investind în capacitatea acesteia de o inestimabilă sursă de înțelepciune, de oferire a soluțiilor potrivite, unde alte posibilități sunt deja epuizate. E necesar de menționat perpetua și neobosita Sa activitate în răspândirea eticii în cadrul academic, universitar și profesional de divers gen. Concomitent într-o manieră investigațională proprie plasează studiile ce tind să cristalizeze propriile poziții etice. Printre acestea identificăm dreptul. În publicațiile dedicate eticii și deontologiei juridice se caracterizează o serie de valori spiritual-morale. Dintre acestea remarcăm unele cu referință la categoria celor general-umane (binele, datoria, conștiinciozitatea, libertatea, responsabilitatea, virtutea, fericirea, iubirea, datoria morală). În anumite situații, atât în drept, dar și în medicină se manifestă o duplicitate a specialiștilor față de unele situații din domeniul profesional, situații survenite mai frecvent prin imixtiunea faptului civilizațional contemporan – problemă ce eminentemente necesită studii profunde și multilaterale. Se reflectă aspecte privitor la valoarea vieții preponderent în verdicte juridice și problema eutanasiei. Referându-se la operele istoriei gândirii etice, prof. univ. V. Capcelea relevă și analizează valori esențiale ca: binele, datoria, conștiinciozitatea, libertatea, responsabilitatea, virtutea, fericirea, echitatea, egalitatea, compasiunea, mila, iubirea, caritatea, spiritul de sacrificiu, viața umană, binefacerea. Autorul plasează frecvent și în toate dimensiunile factorul valoric în întregul sistem, complex al vieții sociale.

Manualele și monografiile ce îl au drept autor pe dl V. Capcelea printre care: *Filosofie. Introducere în istoria filosofiei și în studiul principalelor domenii ale filozofiei* (cu 5 ediții); *Filosofie socială*; *Filosofia dreptului*; *Filosofia juridică*; *Etica*; *Etica juridică*; *Deontologia juridică*; *Etica și conduita umană*; *Esența și rolul tradiției în existența socială*; *Dimensiunea etică a naturii*; *Etica și comportamentul civilizată*; *Introducere în etica ecologică*; *Esența și rolul tradiției în existența socială*; *Tranziția moldovenească: fazele, elementele structurale, dimensiunile, paradoxurile, eșecurile și avatarurile ei*; *Etica în fața provocărilor societății post-moderne*; *Intelectualitatea: esența, tipologia, locul și rolul ei în existența socială* ș.a. pot fi întâlnite nu numai la Chișinău sau Bălți, dar și în librăriile și bibliotecile din România. Acestea sunt de mare căutare la Iași, București și Cluj, V. Capcelea fiind bine cunoscut în mediul academic de peste hotare.

Una din calitățile dlui Capcelea, profesorul și savantul, este cea de a manifesta intransigență activă și principială față de diletantismul și amatorismul din mediul cercetării și cea de erodare și desconsiderare a valorilor noastre naționale – calitate care azi se manifestă la oamenii de știință tot mai șters. În acest sens, ține să remarcăm faptul că tezaurul spiritual național nu numai că își menține integritatea prin contribuția Domniei Sale, ci și sporește în bogăția sa prin bogatul aport ce îl realizează. Acest nume deja este încadrat temeinic în spațiul culturii naționale.

Neobositul savant mereu se află într-o intensă și variată activitate: cercetător și creator de adevărate valori științifice, cadru didactic universitar, expert al Consiliului Național de Atestare și Acreditare, secretarul științific al Filialei Bălți al Academiei de Științe a Moldovei, membru a câteva Seminare Științifice de profil, participant la foruri științifice internaționale organizate în republică și peste hotare, membru al colegiilor de redacție al unor importante reviste științifice etc., etc. Locuind și activând de-o viață la Bălți, îl întâlnim și la Chișinău, mereu făcând naveta Bălți-Chișinău, Chișinău-Bălți, în orice condiții de timp n-am fi, cu o punctualitate și corectitudine rar întâlnită.

Dacă pe această palmă de pământ strămoșesc se mai menține flacăra unei culturi naționale, cu rădăcini multisekulare, se mai menține spiritul jertfei academice, al mediului inteligent, fie el din ce în ce mai insular sau cu anumite fisuri, acesta se datorează contribuției imense aduse de către personalități printre care și eticianul, sociologul, culturologul dar, peste toate acestea, filosoful Valeriu Capcelea.

Cu ocazia atingerii frumoasei aniversării, unui popas mai deosebit al neobositului Kronos, Vă urăm să aveți parte de mulți și fericiți ani, sănătate, prosperare, noi realizări multstimulate coleg de breaslă, neobosit savant și pedagog!

VIDERE MAJUS QUIDDAM: VALERIU CAPCELEA

Lidia Troianowski,
dr. în filosofie, Institutul de Istorie
a Academiei de Științe a Moldovei

Există oameni care întreaga viață și-o consacră cu desăvârșire unui scop căruia îi rămân fideli de-a lungul anilor, și tot ce au realizat, sau își propun să atingă, este rimat și subordonat acestui țel, ce devine sinonimic sensului vieții și tribulațiilor. Aceasta mai este și categoria de omenii care nicicând nu rămân contrariați de faptul că trăiesc într-o țară mică cu o cultură care nu e pe măsura celor mari, că muncesc într-un stat cu o economie neperformantă ce riscă să falimenteze, că fac parte dintr-un neam care a cunoscut ce înseamnă robia materială, dar mai ales cea spirituală, care a rezistat provocărilor de tot soiul, iar azi face eforturi în vederea integrării valorice și spirituale cu cultura universală. Anume din tagma oamenilor care mai presus de toate sunt preocupați de soarta neamului și țării, de prosperarea ei la toate nivelele, de afirmarea în sânul culturii europene și, nu în ultimul rând, de impetuoșitatea păstrării a tot ce este mai de preț pentru un popor – limba, tradițiile, istoria și cultura face parte și dr. hab. în filosofie Valeriu Capcelea, or, aportul Domniei Sale devine și mai palpabil din moment ce constatăm că aproape de patru decenii educă specialiști meniți să-i împărtășească preocupările.

Asumat cu consacrare domeniului științifico-didactic, V. Capcelea timp de patru decenii îmbină cu succes munca de cercetare cu cea pedagogică, segment temporal care ne deconspiră calea pe care Domnia Sa o face de la simplu pedagog școlar la profesor universitar, de la modestul student al Facultății de Istorie al Universității de Stat din Moldova la dr. hab. în filosofie, care de-a lungul acestor ani indiferent de gradele științifice, titlurile și funcțiile pe care le-a onorat pe deplin a știut să rămână Om, coleg și dascăl mereu disponibil să te consilieze cu un sfat sau să te ajute sincer și discret. O simplă intenție de a urmări traseul vieții al secretarului științific al Filialei Bălți a Academiei de Științe a Moldovei, funcție pe care o îndeplinește din 2014, determină să constatăm că fiecare etapă a prodigioasei sale vieți care se încununează de reușite remarcabile fie în activitatea administrativ managerială – prodecan al Facultății de Drept (1998-2003;2010-2011); decan al Facultății de Psihologie și Asistență Socială (2012-2013); secretar științific al Filialei din Bălți a AȘM sau cea de cercetător, care, și ea, cunoaște o cale de ascendență incontestabil meritorie, reprezintă ipostaze în care perseverența, efortul spiritual, inteligența nativă și harul muncii pe care le substituie omeniei și principialității rămân constante. Intenția de a contura o sumară imagine a formației spirituale a lui V. Capcelea solicită să nu lăsăm sub tăcere faptul că realizările pe care le înregistrează de-a lungul anilor n-au avut capacitatea de a-l schimba, or orgoliul și aroganța sunt trăsături pe care le detestă. Cu aceeași modestie nealterabilă de timp cu care și-a prezentat prima

lucrare - *Filozofie. Introducere în istoria filozofiei și în studiul principalelor domenii ale filozofiei: manual pentru instituțiile de învățământ superior* (1998), care a fost nu numai pe larg apreciată, dar reeditată în câteva rânduri, zecile de manuale, lucrări, suporturi de curs care au urmat-o, și azi îl găsim la fel de cumpătat și decent pe cercetătorul, dr. hab. V. Capcelea când înaintează publicului larg ultima sa realizare - *Intellectualitatea: esența, tipologia, locul și rolul ei în existența socială* (2017), care este o lucrare ce deconspiră în special capacitatea autorului de a miza pe ambiție și caracter de a se preocupa de problemele dacă nu cele mai angoasante, atunci a celor mai oportune și impetuoase, or transformările manifeste pe care le trăim în debut de Mileniu solicită răspunsuri și rezolvare la un șir de probleme, printre care și cele legate de înțelegerea adecvată a condiției intelectualului în particular și a misiunii și sarcinilor intelectualității în general, a rolului lor în viața politică și culturală a societății. Oportunitatea și importanța lucrării *Intellectualitatea: ...* devine una indiscutabilă, mai ales azi, când tot mai des se abordează problema existenței elitei intelectuale în sensul ei clasic. Tradițional concluziile și constatările pe marginea acestui aspect poartă un caracter unilateral: nu putem vorbi de existența acestei păături în sensul clasic, deoarece a fi intelectual înseamnă mult mai mult decât a fi posesorul simplului certificat despre absolvirea studiilor superioare. Într-o manieră care se remarcă prin eleganța comentariilor și calitatea argumentelor, V. Capcelea demonstrează deosebirea dintre intelectualitate și intelectualism, or condiția de intelectual este una integră, pe lângă diplome mai presupune poziție civică, conștiință socială, responsabilitate, atitudine și dorință de implicare în procesele care periclitează destinul țării și neamului. Pe acest temei, cercetarea vine cu un mănunchi de răspunsuri cu privire la obligațiile și funcțiile pe care trebuie să și le asume elitele intelectuale în viața socială, *verbi causa*, autorul insistă cu preponderență asupra a două funcții: 1) Intellectualitatea este obligată să promoveze valorile morale și să fie exemplul de comportament și patriotism; 2) Intellectualitatea trebuie să-și asume responsabilitatea pentru implementarea inovațiilor, adoptarea și punerea în circuit a soluțiilor moderne menite să optimizeze dezvoltarea și progresul în toate domeniile.

Cercetarea la care replicăm se configurează ca o lungă și răbdătoare incursiune realizată de dr. hab. V. Capcelea în orizontul problematic cu privire la elitele intelectuale. O lectură atentă a lucrării ne învederează că pe lângă o remarcabilă stringență a observațiilor și concluziilor chemate să elucideze aspectele asupra cărora convine chiar în titlul lucrării esența, tipologia, rolul și locul intelectualității în viața societății, autorul trasează detaliat și cu perseverență particularitățile proprii ale păturii respective pentru cadrul național. Prin exemple bine cantonate vine să demonstreze că intelectualitatea are misiunea de a se comporta ca un grup social capabil să-și asume rolul de catalizator și călăuză către realizarea celor mai înalte idealuri, or, în acest context, autorul este solitar cu aserțiunile filosofului J.P. Sartre, care susținea că un intelectual adevărat nu este cel care în exclusivitate își consacră viața preocupărilor intelectuale, ci acela care conștient părăsește acest univers livresc și se încadrează în activitatea publică.

Important să remarcăm că V. Capcelea nu trece sub tăcere meritele păturii intelectuale din spațiul național la diferite etape istorice, în acest context el nu-și voalează dezamăgirile despre starea amorfă și inertă a elitelor intelectuale proprii contemporaneității, care din diverse considerente abandonează ideea de hegemon

și a datoriei față de societate. Cercetătorul într-adevăr are absolută dreptate, deoarece lamentările pe marginea faptului că elitele intelectuale abdică de la misiunea publică, preferând că anume lor le revine datoria de educare și iluminare a maseilor, obligație care devine una eminentă, mai ales în această perioadă de tranziție pe care o traversează Republica Moldova.

Din lucrarea în cauză selectăm reflecții concentrate și bine ajustate cu privire la rolul intelectualității în dramatica epocă sovietică. Maximă atenție acordă în lucrarea sa V. Capcelea și față de condiția intelectualului/intelectualității în contextul culturii naționale din debutul sec. XXI, care se lasă influențată de jocurile politice, afectată de criza economică și spirituală, astfel ajunge să-și neglijeze misiunea publică, iar mesajele lor sunt din ce în ce mai puțin eficiente din cauză că nu sunt ajustate și racordate realităților vieții. Motivul că tot mai des constatăm caracterul distorsionat dintre faptele și mesajele intelectualității și mediul social, constată V. Capcelea, este determinat de faptul că o bună parte a ei, cea mai activă, a devenit portavoce a partidelor politice, prin urmare, aceasta se transformă automat într-un emițător al aceluși discurs care reprezintă poziția și interesele partidului sau organizației pe care o prezintă, astfel intenția de a excerpta din apelurile lor adevărul, sau din inițiativele lor grija sinceră de societate eșuează. Concluziile pe marginea unor astfel de situații care cu dezinvolt sunt acceptate de o categorie de intelectuali în mod automat îi transformă în pseudointelectuali, care luptă pentru pseudovalori și pseudodemocrație.

Monografia *Intelectualitatea: esența, tipologia, locul și rolul ei în existența socială* reprezintă și o sinteză serioasă a teoriilor despre condiția intelectualității la diferite etape istorice, în această ordine de idei, autorul aduce pagini și exemple despre faptele și aportul meritoriu al mai multor reprezentanți ai culturii naționale și universale care au înțeles corect misiunea și datoria față de societate.

Vorbind despre pătura socială desemnată de Hegel prin sintagma *rațiunea gânditoare*, V. Capcelea consemnează că elitele intelectuale în calitatea lor de cea mai cultivată dimensiune a societății trebuie să-și asume responsabilitate pentru dezvoltare și progresul umanității, lucru care, în opinia sa, poate fi tradus în realitate prin atitudine nonconformistă și apolitică, concentrată promovării de proiecte ce ar avea în calitate de ax director unificarea națională, respectarea valorilor și valorificarea a tot ce constituie etosul românesc. Tentative notabile de abordare a subiectului evocat remarcăm, bineînțeles tangențial, și în alte lucrări ale cercetătorului, printre care: *Tranziția moldovenească: fazele, elementele structurale, dimensiunile, paradoxurile, eșecurile și avatarurile ei* (2012); *Tradițiile naționale. Continuitate în dezvoltarea generațiilor* (1998); *Tradiția - esența, locul și rolul ei în existența socială* (2011). Deși comentariile pe marginea aportului elitelor intelectuale în viața țării la etapa contemporană sunt rezervate, autorul nu-și propune nici pe departe să spulbere mitul despre rolul hegemon al intelectualității în viața societății, și nu întâmplător cantonează exemple despre rolul și impactul eminent al unor exponenți ai păturii respective care au condus la redresarea stării de lucruri la anumite perioade de restriște propriu destinului poporului din spațiul istoric al Republicii Moldova.

Năzuința de a pătrunde în structura vastă și complexă a creației lui V. Capcelea, ne determină să evidențiem faptul că cercetătorul rezumă o hipersensibi-

litate activizată față de acel areal problematic, care prin esență se elucidează ca imperativ al timpului, astfel nici pe departe nu apar accidentale tribulațiile sale spirituale vizavi de problema intelectualității și condiției intelectualului în spațiul național în circumstanțe decisive pentru spiritualitatea neamului, la fel și problema tradițiilor care devine una majoră în contextul transformărilor manifeste determinate de procesele globale. Cercetarea *Tradiția - esența, locul și rolul ei în existența socială*, este o lucrare cu un peremptoriu caracter interdisciplinar, în care autorul abordează problema tradiției din mai multe perspective - axiologică, gnoseologică și metodologică, fără să facă abstracție de aspectul social și emoțional-psihologic al acestora. Acuitatea inteligenței și a spiritului critic i-au permis autorului să insiste asupra elucidării naturii și funcțiilor tradițiilor pentru cultura națională. Într-o manieră, care în cazul concret alunecă până la didacticism nevoailat, prin argumente elegant înșirate, apte să suscite interesul și participarea afectivă a cititorului, cercetătorul vine să demonstreze că „potențialul tradițiilor este colosal, dacă e utilizat și orientat spre fâgașul constructiv al dragostei de neam și patrie.... sub impactul lor se cristalizează facultățile civice, calitățile morale și umane ale personalității”. Tot el stăruie să inspire o atitudine serioasă a cetățenilor în raport cu tradițiile în temeiul faptului că anume tradițiile fortifică și asigură „...continuitatea în dezvoltarea generațiilor umane”, simultan, consemnează cercetătorul, ele, alături de credință, „...asigură supraviețuirea și funcționalitatea grupului uman, ceea ce este o condiție necesară de supraviețuire a individului”.

Cu luciditatea analitică V. Capcelea analizează particularitățile definitorii ale tradițiilor naționale și impactul lor asupra individului și societății. Printre caracteristicile fundamentale ale tradițiilor naționale autorul le creionează ca: 1) expresie a tribulațiilor înaintașilor noștri; 2) catalizatori spirituali și morali pentru societate; 3) nucleu specific al culturii spirituale a neamului; 4) expresie vie a individualității și originalității unui popor. Discursul său pe marginea tradițiilor și specificul național al acestora nu pare a fi revolut fără de constatările autorului în raport cu potențialul și vitalitatea lor pentru cultură și civilizație. În aserțiunea sa, tradițiile naționale devin manifeste și intrinseci culturii prin faptul că ajung indispensabile”...conștiinței și psihologiei oamenilor, condiționându-le comportamentul și atitudinile față de semeni”, concomitent, ele, precizează V. Capcelea, se reliefează și ca mijloace operante de transmitere a moștenirii culturale și de reproducere a relațiilor sociale.

Complexele investigații realizate de către dr. hab V. Capcelea devin și mai importante prin actualitatea lor, or în acest timp al marilor sinteze pe care îl traversăm în efortul de armonizare cu cultura europeană, cercetările cu privire la problema tradițiilor naționale, rolul și misiunea intelectualității în spațiul social, problemele de ordin ambiental și managementul ecologic la fel și problema tranziției pe care o traversează societatea și cultura noastră (*Tranziția moldovenească: fazele, elementele structurale, dimensiunile, paradoxurile și avatarurile ei* (2012)), reprezintă un portal al unei noi și pluridimensionale înțelegeri a acestui spațiu ideatic.

O retrospectivă asupra operei, problematicei și valențelor creației ale dr. hab. V. Capcelea ilustrează un atașament aparte al cercetătorului și pentru un areal problematic ce vizează domeniile filosofiei sociale și dreptului, eticii, eticii profesionale și deontologiei, preocupări din care rezultă lucrări prețioase prin opor-

tunitatea lor imperativelor procesului de studii pentru instituțiile superioare de învățământ, dar și specialiștilor din domeniu, și, nu în ultimul rând, pentru publicul larg interesat de universul ideatic evocat. De maxim interes pentru instituțiile de învățământ superior, cadrele didactice și specialiștii în domeniu se reliefează așa lucrări semnate de fecundul cercetător care prin realizările și rezultatele sale conferă celebritate și prestigiu domeniului pe care îl practică: *Filozofie. Introducere în istoria filozofiei și în studiul principalelor domenii ale filozofiei: manual pentru instituțiile de învățământ superior* (1998); *Filozofie socială. Introducere în istoria filozofiei sociale și în studiul problemelor ei fundamentale* (2009); *Filozofia dreptului* (2011); *Etica și deontologia juridică: manual pentru facultățile de drept* (2002); *Deontologia profesională a executorului judecătoresc: curs universitar pentru student* (2014), *Deontologia profesională a juristului: curs universitar pentru student* (2017); *Etica și conduita umană* (2010); *Etica profesională și deontologia agricultorului* (2014) *Etica și comportamentul civilizat* (2016) etc. Pentru V. Capcelea aserțiunea lui Jaspers „doar responsabilitatea pentru prezent ne permite să sesizăm responsabilitatea pentru viitor”, rămâne a fi nu o simplă opinie, ci principiu de viață, prin activitatea științifico-didactică desfășurată cu succes de-a lungul anilor se configurează ca una dintre cele mai de seamă personalități ale culturii naționale care a adus un aport inestimabil la fortificarea și consolidarea științei și învățământului din țară.

Autor a 9 monografii, 22 manuale și un număr impresionant de articole științifice, indicații metodice, materiale didactice, programe analitice, curriculumuri universitare ș.a. dr. hab. V. Capcelea a fost și rămâne în continuare exemplu susceptibil de profesionalism, consacrare și competență în tot ce a reușit să realizeze, nu întâmplător este apreciat ca unul dintre cei mai experimentați specialiști în domeniu din țară, opera și viziunile sale fiind prețuite și departe de hotarele țării. Performanțele profesionale ale Domniei Sale devin credibile și din simplul considerent că monografiile și manualele semnate de V. Capcelea au fost înalt avizate iar parte din ele reeditate în câteva rânduri din cauza epuizării stocurilor, fenomen mai puțin firesc pentru perioada actuală. Vasta experiența, care și ea în cazul dr. hab. V. Capcelea se configurează ca un capital spiritual demn de admirație și respect, determină ca Domnia Sa să fie membru în diferite *Seminare științifice specializate*, *Consilii științifice*, *Comisii de experți* etc., fapt ce elucidează, o dată în plus, atât profesionalismul, principialitatea și autoritatea pe care le etalează, cât și distincta condescendență în mediul academic din țară și de peste hotare.

La frumoasa aniversare, de 65 de ani, când tradițional se fac unele totaluri ale realizărilor, dr. hab. V. Capcelea nu are ce-și reproșa, de-a lungul frumoasei și prodigioasei cariere pedagogice și academice și-a adus testimoniul exemplar de participant tenace la evenimentele care configurează atât domeniul în care muncește și perseverează, cât și cele ale culturii naționale și epocii. Experiența complexă și profesionalismul implică și mai mult responsabilitate și abnegație în realizarea multiplelor proiecte și activități pe care le onorează V. Capcelea, pe acest temei îi dorim realizări mari ce stau sub semnul complementarității practice și ideatice.

VALERIU CAPCELEA LA 65 DE ANI

Lidia Pădureac,
doctor în istorie, conf. univ.,
Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți

Una din trăsăturile societății contemporane este ritmul grăbit al vieții, ce modifică în mod echilibrat prioritățile de moment. Pe fonul acestor metamorfoze se conturează evenimente care pun accente pe axa timpului și o marchează inteligent cu destine de oameni. Anul acesta doctorul habilitat Valeriu Capcelea, unul din reprezentanții notorii ai școlii filosofice din Republica Moldova, împlinește vârsta de 65 de ani.

Dedicat unei profesii nobile, bi-dimensionale: cea științifică, prin care interpretează și reflectă realitatea despre lume și viața socială; și cea didactică, prin care educă / instruiște generații tinere în spiritul identificării, aprecierii și promovării valorilor general-umane, dl Valeriu Capcelea rămâne un exemplu de profesionalism și perseverență. Născut la 6 octombrie 1952 în satul Izvoare, raionul Florești, a absolvit Facultatea de Istorie a Universității de Stat din Moldova, în 1987 a susținut teza de doctor în filosofie „Locul și rolul tradițiilor naționale în educația tineretului” la Consiliului Științific Specializat în cadrul Institutului de Filosofie al Academiei de Științe a Ucrainei, în 2008 a susținut teza de doctor habilitat în filosofie cu tema: „Norme sociale ca factor de stabilizare a societății în tranziție” la Consiliului Științific Specializat Ontologie și Gnoseologie din cadrul Universității de Stat din Moldova.

Dotat cu harul educației, dl Valeriu Capcelea și-a început cariera ca profesor de istorie și științe sociale la școala medie din comuna Geamăna r-nul Anenii-Noi, ulterior a activat la Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți timp de 35 de ani în calitate de conferențiar universitar al Catedrei de Științe Socio-umane și Catedrei de Drept Public, în anii 2013-2014 în funcția de profesor la Catedra de Drept Public a Universității de Studii Europene din Moldova. În calitate de manager s-a afirmat fiind prodecan al Facultății de Drept (1998-2003; 2010-2011), decan al Facultății de Psihologie și Asistență Socială (2012-2013), secretar științific al Filialei Bălți a Academiei de Științe a Moldovei (din 2014).

Pornind de la afirmația lui Constantin Noica: „de învățat înveți multe și de la toți, dar profesor nu e decât cel care te învață să înveți”, menționăm faptul că dl Valeriu Capcelea a reușit să îmbine cu succes cercetarea științifică cu activitatea didactică. De admirat străduința prin care domnia sa oferă studenților un mediu favorabil pentru instruire - la toate unitățile de curs promovate a elaborat manuale și materiale didactice care sunt la mare căutare în instituțiile de învățământ superior nu numai din Republica Moldova, ci și din România. Aici menționăm: *Filozofie. Introducere în istoria filozofiei și în studiul principalelor domenii ale filozofiei: manual pentru instituțiile de învățământ superior*, Chișinău: Arc, 1998, care a fost reeditată în 2001, 2002, 2005 și 2013; *Filozofie socială. Introducere în istoria filozofiei sociale și în studiul problemelor ei fundamentale*, Chișinău, Arc,

2009; *Etica și deontologia juridică: manual pentru facultățile de drept*, Chișinău: Museum, 2002, reeditată în 2004; *Etica: manual pentru instituțiile de învățământ superior*, Chișinău: Arc, 2003; *Filozofia dreptului*, Chișinău: Arc, 2004, reeditată în 2011; *Metodologia investigațiilor socio-juridice*, Bălți: Presa universitară bălțeană, 2006; *Deontologia juridică*, Chișinău: Arc, 2007; *Cercetarea științifică*, Chișinău: Arc, 2008; *Etica și conduita umană*, Chișinău: Arc, 2010; *Etica profesională și deontologia agriculturii*, Chișinău: UASM, 2012; *Deontologia profesională a executorului judecătoresc: curs universitar pentru studenți*, *Deontologia profesională a juristului: curs universitar pentru studenți*, tipărite la Editura Universul juridic din București în 2014 și 2017.

DI Valeriu Capcelea a inițiat pentru învățământului juridic din Republica Moldova un șir întreg de discipline juridice - filosofia dreptului, nomologia și deontologia juridică. La acest capitol a tipărit numeroase manuale pentru studenții facultăților de drept care au văzut lumina tiparului atât în Republica Moldova, cât și în România.

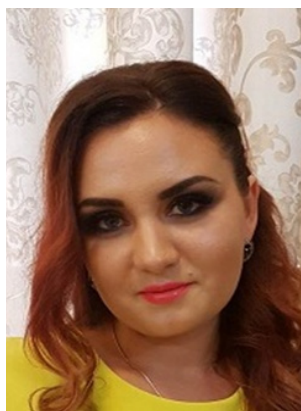
Înnobilat cu sentiment de sacrificiu în numele adevărului defibreză universul filosofic și cel istoric, luând în vizor probleme ce domină societatea contemporană de la național la universal. Munca sa prodigioasă include circa 210 lucrări științifice, dintre care 9 monografii, 22 manuale, participări la 100 de Conferințe și alte foruri științifice naționale și internaționale. Printre cele mai valoroase cercetări menționăm: *Prafuri mintale (cugetări, maxime, paradiastole, parabole, pilde, sfaturi)*, Presa universitară bălțeană, 2013; *Etica în fața provocărilor societății post-moderne*, Bălți: Indigou Color, 2016; *Etica și comportamentul civilizată*, București: Pro Universitaria, 2016. În lucrarea *Tradițiile naționale. Continuitate în dezvoltarea generațiilor*, Chișinău: Evrica, 1998, autorul ne convinge că „Numai în cadrul unei tradiții se poate constitui și are sens inovația, în afara ei, creația ar fi de neconceput, istoria s-ar frânge și umanitatea nu s-ar putea constitui”.

Monografia *Tranziția moldovenească: fazele, elementele structurale, dimensiunile, eșecurile și avatarurile ei*, vine să traseze hotarul dintre prezent și trecut în scopul stabilirii unei diagnoze a situației actuale din Republica Moldova, autorul reușind să cerceteze fenomenul tranziției moldovenești sub aspect economic, instituțional, moral, identitar, geopolitic, religios. Lucrarea conține un algoritm metodologic perfect: fenomen, cauze, conținut, consecințe, variante de depășire a situației create. Autorul este ferm convins că situația complicată „se explică, în mare măsură, prin faptul că până în prezent noi încă nu ne-am decis încotro vom merge și ce obiective avem de realizat”. Valeriu Capcelea demonstrează că în Republica Moldova „a fost încălcat în permanență principiul continuității care a condus în rezultat, la o simulare a democrației” - trist, dar adevărat! Autorul ne oferă și o doză de optimism în vederea depășirii tranziției: „trebuie să înțelegem în mod cert unde suntem și încotro mergem”. O dovadă elocventă a spiritului de clarviziune este și afirmația domniei sale prin care insistă că: „suntem obligați să revenim la fundamentele etice ale omenirii care au fost denaturate, pe motiv că problemele globale ale contemporaneității amenință existența civilizației umane”.

Vreau să mă refer și la ultima realizare științifică a neobositului cercetător științific Valeriu Capcelea, *Intellectualitatea: esența, tipologia, locul și rolul ei în existența socială*, Bălți: Indigou Color, 2016, în care autorul tratează printr-o

abordare nouă, integrată, pluridisciplinară și panoramică esența acestui fenomen social specific, elucidând, trăsăturile definitorii și tipologia intelectualității, evidențiind locul și rolul ei în viața socială în general și în epoca post-modernă, în mod special. Totodată, sunt elucidate nu numai modificările care se produc în conținutul acestui fenomen social, dar, mai ales, condiția intelectualității în spațiul românesc, inclusiv și din Republica Moldova.

Dr Valeriu Capcelea, intelectual multivalent, nume devenit cunoscut prin lucrări originale și novatoare, face parte din generația care joacă un rol valoros în consolidarea științei naționale și învățământului din Republica Moldova.

CUVINTE DE MULȚUMIRE PENTRU PROFESORUL ȘI COORDONATORUL MEU

Jacota-Dragan Olga,

doctorandă, asist. univ., Universitatea de Stat
„Alec Russo” din Bălți

Prin aspirațiile sale profesorul, Valeriu Capcelea, vine în filosofie din istorie, devenind un adevărat specialist în domeniul filosofiei și eticii juridice. Născut în anul 1952 în satul Izvoare, raionul Florești, în anul 1974 a absolvit Universitatea de Stat din Moldova. În perioada anilor 1974-1978 a fost profesor de istorie și științe sociale la școala medie din comuna Geamăna, din 1978 a activat timp de 35 de ani în Universitatea de Stat din Bălți. Din 2014 pînă în prezent este secretar științific al Filialei Bălți a Academiei de Științe a Moldovei.

Este autorul a peste 200 lucrări științifice, dintre care: 9 monografii, 22 manuale pentru studenții instituțiilor de învățământ superior, suport didactic pentru pedagogi, 14 broșuri, 138 articole științifice publicate în reviste de specialitate, în culegeri naționale și internaționale, 28 de teze ale comunicărilor științifice, 4 lucrări în format electronic, 15 indicații metodice și materiale didactice ș.a.

Domnul dr. hab. V. Capcelea este editor și redactor științific a 3 culegeri de articole științifice *Știința în nordul Republicii Moldova: realizări, probleme, perspective, conferință națională (2015, și 2016) și Agricultura durabilă în Republica Moldova: provocări actuale și perspective*: Culegere de articole științifice. V. Capcelea a participat la circa 100 de Conferințe, Simpozioane, Sesiuni Științifice naționale și internaționale organizate în Republica Moldova, România, Ucraina, Federația Rusă. Filosoful V. Capcelea activează cu succes în domeniul pregătirii cadrelor științifice, este conducător științific de doctorat.

Lucrările filosofului V. Capcelea sunt apreciate atât de colegi cât și de discipoli, sunt redactate într-un limbaj academic, dar accesibil cititorului, cuprind cercetarea gamei vaste de probleme ale filosofiei generale, filosofiei dreptului, filosofiei sociale. O altă sferă de interese al filosofului este etica juridică și a funcționarului public; tranziția moldovenească de la societatea totalitaristă la cea de-

mocratică; rolul tradițiilor naționale, a normelor sociale și a intelectualității în asigurarea unui proces continuu în dezvoltarea generațiilor umane.

Filosoful V. Capcelea colaborează activ cu colegii din institutele similare atât din țară cât și peste hotare precum: *Institutul de Istorie „George Bariț”*, departamentul de cercetări socio-umane, filiala Cluj-Napoca, al Academiei Române, *Institutul „Gh. Zane”*, departamentul de cercetări socio-umane, filiala Iași, al Academiei Române, *Organizația Obștească Internațională Platforma „Dialogul Euroasiei”* etc.

Cele expuse ne permit cu certitudine de a menționa că profesorul, filosoful, înțeleptul, Omul, Valeriu Capcelea, este un exemplu demn pentru tânăra generație.

PLECĂCIUNE ÎN FAȚA PROFESORULUI VALERIU CAPCELEA

Luis Serdeșniuc,
doctorand, preot,

La ziua aniversară, 65 de ani de la naștere a domnului Valeriu Capcelea, aș spune cu certitudine că este un om împlinit atât pe plan pedagogic, cât și științific. Frumosele împliniri justifică apariția, pe lângă numele său, a unui șir întreg de calificative - doctor habilitat în filosofie, conferențiar universitar, conducător și coordonator științific de teze de diferit nivel, autor al numeroaselor publicații și monografii științifice.

Profesor de prestigiu, valoros om de știință, cu un spirit ordonat și punctual, domnul V. Capcelea este un admirabil educator și un exemplu viu de o muncă neobosită. Oricine îl cunoaște pe domnul profesor cu siguranță poate spune despre acest maestru al profesiei sale că este omul potrivit la locul potrivit, care și-a creat o biografie bogată de-a lungul anilor desfășurând o prodigioasă activitate în aprecierea adecvată a filosofiei, în special a filosofiei sociale, publicând lucrări în țară și peste hotare.

Domnia sa apare în drumul vieții mele în anul 2003, fiind ca unul dintre cei mai respectați și onorabili cunosători ai profesiei sale, care cu bunăvoință și felul său de a fi, te călăuzește să fii mai bun în viața de zi cu zi, iar ca profesionist să aspiři la culmele atinse de dumnealui în filosofie, mai cu seamă că expuneam diferite gânduri filosofice din manualele sale.

În prezent adesea am onoarea să mă sfătui cu Domnia sa, să-mi expun opiniile și doleanțele la care primesc răspunsuri și îndrumări concrete. Prin competențele și calitățile sale virtuozose pur umane a cucerit din punct de vedere moral respectul colegilor din țară, a discipolilor săi, fiind un nume de referință pentru noi toți.

Cu prilejul împlinirii a 65 de ani de la naștere, îi dorim domnului profesor multă sănătate, bunăstare familiară, pace în suflet, succese în activități și voie bună!

Felicitări

Ziarul „События Подробности”, Бэлць, nr. 41
din 10 octombrie 2012.

CURRICULUM VITAE

**Nume,
prenume**

VALERIU CAPCELEA

Personal:

Născut: 6 octombrie 1952 în comuna Izvoare, raionul Florești, Republica Moldova. Doi copii.

Cetățenia:

cetățean al Republicii Moldova, cetățean al României (2010)

Formare:

2013 - câștigător al programului Uniunii Europene Acțiunea Erasmus Mundus 2 - DIRECȚIA 1 2009-2013 EMEREG - Erasmus Mundus Mobility Europene la compartimentul schimb de profesori la Universitatea „Al. I. Cuza” Iași, România la Facultatea de Filosofie și Științe Politice.

2008 – susținerea tezei de doctor habilitat în filosofie „Norme sociale ca factor de stabilizare a societății în tranziție” la Consiliului Științific specializat DH 30 09.00.01 Ontologie și Gnoseologie din cadrul Universității de Stat din Moldova.

2004 - cursul intensiv de instruire „Formarea Formatorilor” în domeniul Codului Deontologic și responsabilitatea profesională a avocaților în cadrul Asociației Avocaților Americani/Inițiativa pentru Europa Centrală și Eurasia ABA/CEELI-Moldova (mai).

2001- stagiul la Universitatea Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca, România, la Facultatea de Filosofie – studii în domeniul filosofiei teoretice și eticii (aprilie-mai).

2001 - stagiul la Universitatea Central Europeană din Budapesta, Ungaria - studii în domeniul filosofiei dreptului (martie).

1995 - stagiul la Universitatea „Al. I. Cuza” din Iași, România, la Facultatea de Filosofie – studii în domeniul filosofiei teoretice (mai-iunie).

1990 - stagiul la Institutul de perfecționare a cadrelor în domeniul științelor sociale din or. Kiev, Ucraina – studii în domeniul filosofiei teoretice (septembrie-noiembrie).

1987 - susținerea tezei de doctor în filosofie „Locul și rolul tradițiilor naționale în educația tineretului” la Consiliul Științific specializat Д 016.16.03 în cadrul Institutului de Filosofie a Academiei de Științe a Ucrainei (martie).

1983-1984 - stagiul la Institutul de perfecționare a profesoriilor din domeniul științelor sociale din or. Minsk, Bielorusia - studii în domeniul filosofiei teoretice (septembrie-ianuarie).

1981-1985 - Institutul Agricol din Chișinău, Catedra Filosofie – studii la doctorantură.

1969-1974 - student la Facultatea de Istorie a Universității de Stat din Moldova.

1967-1969 - elev al școlii medii din comuna Frumușica, raionul Florești.

1959-1967 - elev al școlii de opt ani din comuna Izvoare, raionul Florești.

Ruta profesională:

2014 - prezent, secretar științific al Filialei Bălți a Academiei de Științe a Moldovei.

2017 - prezent, profesor asociat la Facultatea de Științe Politice și Relații Internaționale a Universității de Studii Europene din Moldova.

2014-2015 - profesor asociat al Catedrei de Științe Juridice și Securitate Criminologică a Institutului de Științe penale și Securitate Criminologică.

2013–2014 - conferențiar universitar la Catedra de Drept Public a Universității de Studii Europene din Moldova din Chișinău.

2011–2013 - conferențiar universitar la Catedra de Științe Socio-umane a Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți.

2005–2011 - conferențiar universitar la Catedra de Drept Public a Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți.

1999-2005 - conferențiar universitar la Catedra Discipline Socio-juridice și Umanistice a Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți.

1992-1999 - conferențiar universitar la Catedra Discipline Socio-umane a Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți.

1987-1992 - lector superior la Catedra Filosofie și Economie politică a Institutului Pedagogic de Stat „Alec Russo” din Bălți.

1981-1985 - doctorand (Catedra Filosofie a Institutului Agricol din Chișinău).

1978-1987 - lector la Catedra Filosofie și Economie politică a Institutului Pedagogic de Stat „Alec Russo” din Bălți.

1974-1978 - profesor de istorie și științe sociale la școala medie din comuna Geamăna, raionul Anenii-Noi.

Poziții în administrarea academică:

2012-2013 - Decan al Facultății de Psihologie și Asistență Socială a Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți;

2010-2011 - prodecan al Facultății de Drept al Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți.

1998-2003 - prodecan al Facultății de Drept al Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți.

Expert:

Membru al Comisiei de expertiză unificată în Științe Sociale la Consiliul Național pentru Acreditare și Atestare.

Vicepreședinte al Comisiei de experți în filosofie, istorie și sociologie la Consiliul Național pentru Acreditare și Atestare.

Vicepreședinte al Seminarului științific de profil la Facultatea de Istorie și Filosofie a Universității de Stat din Moldova la specialitățile - 631.1 - Ontologie și Gnoseologie, 631.02 - Istoria filosofiei și 631.08 - Metodologia științei.

Membru al Seminarului științific de profil la Institutul Integrare Europeană și Științe Politice a AȘM la specialitatea 631.05 - Filosofie socială, antropologie filosofică, filosofia culturii.

Coordonator al Raportului de autoevaluare a profilului Facultății de Drept a Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți *Dimensiunea socio-juridică a procesului de integrare a Republicii Moldova în Comunitatea Europeană*, care a fost aprobat de Consiliul Național pentru Acreditare și Atestare la 28 aprilie 2011.

Membru al grupului de lucru pentru elaborarea programei integrate a examenului de doctorat la disciplina „Istoria și metodologia domeniului de cercetare” creat prin Dispoziția nr. 1164/A a Președintelui Consiliul Național pentru Acreditare și Atestare, acad. Valeriu Canțer la 20.09 2011.

Expert în domeniul eticii juridice în cadrul Asociației Avocaților Americani/Inițiativa pentru Europa Centrală și Eurasia (ABA/CEELI-Moldova).

Alte activități publice:

Membru al Senatului Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți, președintele comisiei senatului pentru Etică și deontologie universitară (2008-2013).

Membru al Consiliului Coordonator al Asociației filosofilor din Republica Moldova „Pentru filosofie”.

Membru al Organizației Obștești Internaționale Platforma „Dialogul Eurasia” (DA) din Republica Moldova care se ocupă de stabilirea și dezvoltarea legăturilor între țările și popoarele continentului Euro-Asiatic.

Publicații:

Autor a 206 lucrări științifice, inclusiv tezele de doctor și doctor habilitat în filosofie, dintre care, 31 volume (9 monografii, 22 manuale pentru studenții instituțiilor de învățământ superior și un suport didactic pentru pedagogi), 14 broșuri, 138 articole științifice publicate în reviste de specialitate, în culegeri naționale și internaționale, 28 teze ale comunicărilor științifice, 4 lucrări în format electronic, 15 indicații metodice și materiale didactice, 8 teze, 1 raport științific, 8 programe analitice, 15 curriculumuri universitare, editor și redactor științific a 3 culegeri de articole științifice. Participant la 98 de Conferințe, Simpozioane, Sesiuni Științifice Internaționale și Naționale desfășurate în Republica Moldova, România, Ucraina și Rusia.

Arii de cercetare:

Normele sociale - factor de stabilizare a societății în tranziție (aspecte ontologice, gnoseologice și metodologice); Tranziția moldovenească: probleme și perspective; tradițiile naționale - fenomen social specific (analiză metodologică), - ontologie și gnoseologie, filosofie socială; deontologia juridică, etica avocatului (Codul deontologic și responsabilitatea profesională a avocaților); etica în fața provocărilor societății post-moderne; locul și rolul intelectualității în societatea post-modernă (cazul Republicii Moldova).

Doctorantură:

Abilitat de Consiliul Național pentru Acreditare și Atestare cu dreptul de a coordona scrierea tezelor de doctor în filosofie la specialitățile:

631.01 Ontologie și Gnoseologie; 631.02 Istoria filosofiei; 631.05 Filosofie socială, antropologie filosofică, filosofia culturii.

Coordonează elaborarea tezelor de doctor în filosofie

Premii, mențiuni, distincții și titluri onorifice: diploma Ministerului Educației în legătură cu aniversarea a 65-a a fondării Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți.

Cunoașterea limbilor: română, rusă (fluent); engleză, franceză, germană, ucraineană (conversațional).

APRECIERI

REALIZĂRI ȘTIINȚIFICE SEMNIFICATIVE

În domeniul cercetărilor filosofice fundamentale

Cercetările științifice fundamentale au fost axate pe câteva domenii ale filosofiei sociale și ale eticii. În primul rând au fost analizate aspectele teoretice ale tradițiilor în general și a tradițiilor naționale, în mod special fiind analizate în cele trei monografii și esența, locul și rolul tradiției în existența socială. Au fost abordate problemele metodologice, gnoseologice și axiologice legate de cercetarea tradiției a aspectului lor teoretic, social, emoțional și psihologic, natura lor sistemică, valențele lor nomologice și educaționale care pot și trebuie utilizate în societatea post-modernă pentru a rezolva problemele stringente ale dezvoltării ale umanității în condițiile, când valorile tradiționale sunt profund zdruncinate și, posibil, alterate iremediabil. A fost efectuată o abordare filosofică și o investigație interdisciplinară a tradițiilor, o viziune panoramică și globală a naturii lor universale, a locului și rolului lor în societatea mileniului trei. În același context au fost investigate și normele sociale - problemele metodologice și gnoseologice ale studierii lor: caracterul obiectiv al normelor, aspectul lor social și psihologic, natura lor sistemică și specificul funcționării lor, a interacțiunii dintre diferite tipuri de norme în procesul existenței sociale. Astfel au fost puse bazele nomologiei naționale.

În al doilea rând, a fost cercetată o problema destul de spinoasă și controversată precum tranziția de la societatea totalitaristă spre cea democratică în general și tranziția moldovenească, în mod special. În monografia *Tranziția moldovenească: fazele, elementele structurale, dimensiunile, paradoxurile, eșecurile și avatarurile ei*, Valeriu Capcelea a efectuat o abordare filosofică, interdisciplinară și globală a schimbărilor și transformărilor sociale (a comportamentelor, mentalităților, eticii, valorilor etc.) care se produc la noi în țară cu scopul de a realiza tranziția de la totalitarism spre democrație și trecerea de la economia planificată la economia de piață. Lucrarea s-a fundat pe o abordare sistemică, efectuându-se o analiză epistemologică a multidimensionalității tranziției, a oferit răspunsuri și a propus unele soluții pentru a rezolva problemele cu care ea se confruntă societatea noastră de un pătrar de secol.

În al treilea rând, au fost cercetate printr-o abordare nouă, integrată, pluridisciplinară și panoramică schimbările și transformările care s-au produs în etică la acest început de mileniu. Au fost elucidate nu numai transformările calitative care au loc în *etica tradițională* (antropocentrică) ce vizează interacțiunile dintre indivizi ca membri ai colectivității umane, dar, mai ales, apariția în a doua jumătate a sec. al XX-lea a *eticii netradiționale* (aplicative) - *etica vitalității, bioetica, etica Pământului, etica ecologică, tehnocetica, etica informațională, etica și schimbările climatice, deontologia profesională* etc., care abordează interacțiunile dintre oameni și natură, atitudinea morală față de tot ce este viu și relațiile dintre om,

tehnică și tehnologiile societății cunoașterii cu scopul ca respectarea normelor, valorilor și principiilor morale să se transforme într-un mijloc important pentru a asigura supraviețuirea umanității și a materializa în existența socială principiul continuității în dezvoltare a generațiilor umane. Totodată, au fost tratate și problemele raportului dintre politică și morală în general și, în condițiile tranziției de la societatea totalitaristă la cea democratică, în mod particular. De asemenea, au fost supuse analizei problemele ce țin de educația morală a tinerii generații în general și educația în baza normelor, valorilor și principiilor eticii creștine, în mod special. O atenție deosebită a acordat-o autorul problemelor deontologiei profesionale, un domeniu, care s-a transformat astăzi într-o tendință mondială în evoluția eticii. În acest context, a fost scrisă și lucrarea *Introducere în Etica ecologică*, ce reprezintă o altă paradigmă în comparație cu etica antropocentrică, care este o învățătură despre relațiile morale dintre om și natură, ce se fundează pe conceperea naturii în calitate de partener moral, egalitatea tuturor formelor vieții și limitarea necesităților și drepturilor omului. Ea a apărut la frontiera dintre ecologie și etică. Ea are o mare importanță, pentru că este în stare și trebuie să determine relația și comportamentul uman față de natură.

În *al patrulea rând*, în monografia *Intellectualitatea: esența, tipologia, locul și rolul ei în existența socială*, au fost tratate printr-o abordare nouă, integrată și pluridisciplinară esența acestui fenomen social specific, elucidând, trăsăturile definitorii și tipologia intelectualității, evidențiind locul și rolul ei în viața socială în general și în epoca post-modernă, în mod special. A fost elucidate nu numai modificările care se produc în conținutul acestui fenomen social, dar, mai ales, condiția intelectualității în spațiul românesc, inclusiv și din Republica Moldova. Totodată, sunt tratate și problemele raportului dintre intelectualitate și puterea politică în general și în condițiile tranziției de la societatea totalitaristă la cea democratică, în mod particular. De asemenea, sunt analizate problemele ce țin de formarea unor noi generații de intelectuali și rolul universităților în constituirea lor.

În domeniul didactic

La acest capitol, profesorul Valeriu Capcelea, a obținut realizări deosebite publicând 22 de manuale pentru studenții instituțiilor de învățământ superior, la filosofia teoretică (tipărită în cinci ediții revăzute și completate în mod substanțial), filosofie socială, filosofia dreptului și filozofie juridică, etică și conduită umană, etica și comportamentul civilizată, etică și deontologie juridică, cercetare științifică etc. V. Capcelea, pentru prima dată în Republica Moldova, a început să promoveze cursurile de Filosofia dreptului și Deontologia juridică, contribuind la însușirea de către studenți prin prelegerile și manualele editate a fundamentelor teoretice ale dreptului și a aspectelor morale a jurisprudenței. Totodată, autorul a editat 4 lucrări ce se referă la indicațiile metodice pentru pregătirea studenților la filosofie, filosofia dreptului, etica și deontologia juridică și etica și deontologia funcționarului public. În afară de aceasta, au fost elaborate 8 programe analitice,

15 curriculumuri universitare. Trebuie să menționăm faptul că după manualele elaborate de el sunt studiate filosofia, etica, deontologia, filosofia dreptului nu numai de către studenții din Republica Moldova, ci și din România. De altfel, trei din aceste manuale au văzut lumina tiparului la edituri de prestigiu din România, precum Universul juridic și Pro Universitaria de la București. Profesorul V. Capcelea este unicat în felul său, prin aceea că la toate disciplinele predate timp de 4 decenii a editat manuale proprii.

În domeniul aplicativ

La acest capitol putem menționa participarea dr. hab. V. Capcelea la 98 de Conferințe, Simpozioane, Sesiuni Științifice Internaționale (66) și Naționale (32) desfășurate în Republica Moldova, România, Ucraina și Rusia în cadrul cărora a încercat și a reușit să demonstreze caracterul aplicativ al cercetărilor sale. În această ordine de idei, o importanță deosebită o au alocuțiunile sale la diverse Simpozioane științifice unde sunt puse în discuție problemele stringente ale reformării sistemului juridic al statelor aflate în tranziția de la totalitarism la statul de drept. În cadrul lor sunt abordate problemele ce țin de aspectele morale ale procesului penal, civil și a executării silite atât din Republica Moldova, cât și din România pentru a dezvolta facultățile morale necesare lucrătorilor din domeniul ocrotirii normelor de drept: umanismul, răbdarea, echitatea, simțul datoriei, curajul, îndrăzneala, cumpătarea, onoarea, patriotismul.

COLABORĂRI ȘTIINȚIFICE INTERNAȚIONALE ȘI NAȚIONALE:

- Colaborare cu *Institutul de Istorie „George Barițiu”, departamentul de cercetări socio-umane, filiala Cluj-Napoca, al Academiei Române*, în vederea realizării Acordului de colaborare între această instituție și *Filiala Academiei de Științe a Moldovei din Bălți* încheiat la 10.12.2014 în vederea folosirii potențialului științific și uman la desfășurarea unor activități de cercetare comune și la elaborarea lucrărilor științifice consacrate problemelor filosofiei sociale și tranziției moldovenești de la totalitarism spre democrație și stat de drept, participarea la sesiunile științifice și elaborarea articolelor științifice.
- Colaborare cu *Institutul „Gh. Zane”, departamentul de cercetări socio-umane, filiala Iași, al Academiei Române*, în vederea realizării Acordului de colaborare încheiat între această instituție și *Filiala Academiei de Științe a Moldovei din Bălți* la 11.12.2014 în vederea cooperării și schimburilor în mediul academic, elaborarea lucrărilor științifice și participarea la sesiunile științifice organizate de aceste instituții.
- Colaborare cu *Centrul tehnologiilor sociale* în cooperare cu *Fundația Dezvol-*

tării legăturilor internaționale „Добрососедство” din Moscova în domeniul elaborării și materializării prevederilor *Memorandumului despre principiile expunerii neconflictuale a istoriei* (2009-2016).

- Colaborare cu *Organizația Obștească Internațională Platforma „Dialogul Eurasiei”* cu sediul la Stambul (Turcia) care se ocupă de stabilirea și dezvoltarea legăturilor între țările și popoarele continentului Euro-asiatic (2010-2016).
- Colaborare cu *Catedra de Științe Socio-umane* de la *Universitatea Agrară de Stat din Moldova* în vederea elaborării materialelor didactice pentru studenți.
- Colaborare cu *Catedra de Științe Socio-umane* de la *Universitatea Tehnică a Moldovei* în vederea elaborării materialelor științifice la tema „Științele socio-umanistice și progresul tehnico-științific”.

ACTIVITATEA DE FORMARE A NOILOR GENERAȚII DE CERCETĂTORI ȘTIINȚIFICI

Coordonator al tezelor de doctor în filosofie

1. Parnavel Valeriu, fost doctorand la USM - *Valorificarea modalităților de abordare logică a fenomenelor spirituale și elucidarea problemelor domeniului spiritual al vieții sociale*, la specialitatea 631.01 - Ontologie și Gnoseologie, care este pregătită pentru susținere.
2. Jacota-Dragan Olga, fostă doctorandă la Școala doctorală a Universității Academiei de Științe a Moldovei - *Paradigme ale științei filosofice în RM în cea de a doua jumătate a secolului al XX-lea - începutul sec. al XXI-lea* la specialitatea 631.02 - Istoria filosofiei, în curs de definitivare.
3. Cojocarui Inga, doctorandă la anul 3 la Școala doctorală a Universității Academiei de Științe a Moldovei - *Dimensiunea valorică a guvernării în condițiile societății bazate pe cunoaștere* la specialitatea 631.05 - Filosofia socială.
4. Serdeșniuc Luis, doctorand la anul I la Școala doctorală a Universității Academiei de Științe a Moldovei - *Redimensionarea spațiului cultural în societatea secolului XXI* la specialitatea 631.05 - Filosofia socială.

Coordonator a 25 teze de master și 120 teze de licență

Pregătirea și atestarea cadrelor științifice și științifico-didactice de calificare înaltă

- Membru al Comisiei de expertiza unificată în științele sociale la Consiliul Național de Atestare și Acreditare (2012-2017):
 - examinarea dosarelor, inclusiv tezelor pentru obținerea gradului științific de doctor habilitat și dosarelor de conferire a titlurilor științifice și științifi-

- co-didactice de profesor universitar și profesor cercetător;
- analiza contestațiilor, efectuarea expertizelor repetate a tezelor de doctor și examinarea cazurilor controversate;
- examinarea proiectelor de regulamente, a materialelor și avizarea acestora.
- Vicepreședinte al Comisiei de experți în Filosofie, Istorie și Sociologie la Consiliul Național de Atestare și Acreditare care are următoarele atribuții (2012-2017):
 - efectuează expertiza tezelor de doctor;
 - examinează dosarele de formare a consiliilor științifice specializate, dosarele de atestare ale candidaților la gradul științific de doctor și titlurile științifice sau științifico-didactice de conferențiar universitar și conferențiar cercetător, precum și a dosarelor de recunoaștere și echivalare a actelor de înaltă calificare științifică și științifico-didactică obținute în străinătate, prin care au fost acordate grade științifice de doctor sau titluri științifico-didactice de conferențiar universitar;
 - avizează proiectele de acte normative și alte materiale referitoare la procesul de atestare a cadrelor științifice și științifico-didactice.
- Locuitor al Președintelui Seminarului Științific de profil la Facultatea de Istorie și Filosofie a Universității de Stat din Moldova la specialitățile - 631.01 - Ontologie și Gnoseologie, 631.08 - Metodologia științei și 631.02 - Istoria filosofiei.
- Membru al Seminarului științific de profil la Academia de Științe a Moldovei la specialitatea 631.05 - Filosofia socială, antropologie filosofică, filosofia culturii și 631.02 - Istoria filosofiei.

Președinte a Consiliului Științific Specializat de susținere a tezelor de doctor în filosofie

1. Banari Ion. *Bioetica în raport cu valorile creștine fundamentale: analiză teoretico-conceptuală și metodologică*, teză de doctor în filosofie, la specialitatea 632.01 - Etică și Bioetică, care va avea loc în anul 2018, aprobat de Consiliul Științific al Institutului de Istorie a AȘM.
2. Roșca Mariana. *Configurarea dialogului cultural în societățile de adopție a migranților* : teză de doctor în filosofie la specialitatea 631.05 - Filosofia socială, care va avea loc în anul 2018, aprobat de Consiliul Științific al Institutului de Istorie a AȘM.

Referent oficial la susținerea tezei de doctor habilitat și doctor în științe

1. Ojovan Vitalie. *Axiologia medicală: probleme filosofico-metodologice, socio-bioetice și existențiale*, teză de doctor habilitat în filosofie la specialitatea 09.00.08 - Filosofia și metodologia științei, care a fost susținută la USM, 19 aprilie 2013.
2. Varzari Pantilimon. *Elita politică și birocracia în contextul realizării reformelor democratice (cazul Republicii Moldova)*, referatul tezei de doctor habilitat în

politologie (în baza lucrărilor publicate), care a fost susținut la AȘM, 28 martie 2014.

3. Idjilov Roman. *Evoluția istorico-metodologică a paradigmelor metafilosofiei*, teză de doctor în filosofie la specialitatea 631.02 - Istoria Filosofiei, care a fost susținută la AȘM, 16 martie 2017.

Membru al Consiliului Științific Specializat de susținere a tezelor de doctor/doctor habilitat

1. Zelenschi Angela. *Cultura organizațională și rolul ei în managementul modern*, teză de doctor în filosofie la specialitatea Ontologie și Gnoseologie care a avut loc la USM la 27 ianuarie 2005.
2. Marin Ana. *Fenomenul Bioetică în raport cu concepțiile antropologice: aspecte epistemologice*, teză de doctor în filosofie la specialitatea 09.00.05 - Etiică, susținută la AȘM, care a avut loc la 3 iunie 2010.
3. Dodul Dumitru. *Universalizarea și dinamizarea proceselor sociale ca factor constituant al conștiinței istorice contemporane*, teză de doctor în filosofie la specialitatea 09.00.01 Ontologie și Gnoseologie, care a fost susținută la 27 mai 2011.
4. Pascaru Ana. *Societatea contemporană între conflict și conciliere: cazul Republicii Moldova*, referatul tezei de doctor habilitat în politologie (în baza lucrărilor publicate), care a avut loc la 12 iulie 2012.
5. Папцова Алла. *Феномен религиозности на современном этапе развития общества (конкретная ситуация)*, диссертация на соискание ученой степени доктора философских наук, по специальности 09.00.01 Онтология и Гносеология, которая состоялась 27 декабря 2013 г.
6. Tureac Tatiana. *Nunta moldovenească - model de formare a cuplului familial*, teză de doctor în pedagogie la specialitatea 531.01 Teoria generală a educației, care va avea loc în 2018.

Valeriu CAPCELEA: In honorem - 65. Bibliografie

Deontologia profesională
a executorului judecătoresc

PALMARES BIBLIOGRAFIC

Monografii

1991

1. **Национальные традиции: сущность, генезис, перспективы развития.** – Кишинев : Штиинца, 1991. – 82 p. – ISBN 5-376-00872-x.

1998

2. **Tradițiile naționale: continuitate în dezvoltarea generațiilor.** – Chișinău : Editura Evrica, 1998. – 139 p. – ISBN 9975-941-30-3.

2007

3. **Normele sociale.** – Chișinău : ARC, 2007. – 300 p. – ISBN 978-9975-61-185-5.

2011

4. **Esența și rolul tradiției în existența socială.** – Chișinău : ARC, 2011. – 160 p. – ISBN 978-9975-61-649-2.

2012

5. **Tranziția moldovenească: fazele, elementele structurale, dimensiunile, paradoxurile, eșecurile și avatururile ei.** – Chișinău : ARC, 2012. – 192 p. – ISBN 978-9975-61-703-2.

Recenzii: *Tranziția moldovenească în vizorul științelor politice = Moldavian transition in the sight of political sciences* / P. Varzari // Revista de Filosofie, Sociologie și Științe Politice. – 2014. – Nr 3 (166). – P. 285-286

În ultimele decenii, problema tranziției în general, și cea a tranziției postcomuniste în mod particular, a devenit, în chip legitim, o temă curentă a gândirii filosofice, sociologice, politologice și istorice, deoarece schimbările și transformările sociale care s-au produs la răscrucea secolelor XX și XXI în multe țări ale lumii, dar mai ales în cele ce s-au eliberat de sistemul totalitarist și au purces spre edificarea unei societăți democratice trebuiau să fie investigate.

În această ordine de idei, în monografia lui V. Capcelea, doctor habilitat în filosofie, *Tranziția moldovenească: fazele, elementele structurale, dimensiunile, paradoxurile și avatururile ei*, sunt abordate un șir de probleme actuale care se referă la tranziția moldovenească. În lucrare autorul efectuează o abordare filosofică, interdisciplinară și globală a schimbărilor și transformărilor sociale (a

comportamentelor, mentalităților, eticii, valorilor etc.) care se produc la noi în țară pentru a realiza tranziția de la totalitarism spre democrație și trecerea de la economia planificată la economia de piață. Monografia se fundează pe o abordare sistemică, propunându-și să efectueze o analiză epistemologică a multidimensionalității tranziției, să ofere răspunsuri și să propună unele soluții pentru a rezolva problemele cu care ea se confruntă. Trebuie să remarcăm, în această ordine de idei, că pentru prima dată în literatura de specialitate de la noi este efectuată o tratare a tuturor aspectelor tranziției postcomuniste autohtone. Există multiple studii care abordează subiectul tranziției, dar din diferite unghiuri de vedere: economică, politică, instituțională etc.

Au trecut douăzeci și trei de ani de când Republica Moldova a pornit pe calea tranziției postcomuniste și acest răstimp constituie o perioadă optimă pentru a purcede la evaluarea schimbărilor sociale și transformărilor care s-au produs la noi în țară. În virtutea acestui fapt, V. Capcelea a realizat această necesitate imperioasă efectuând o analiză a intențiilor și rezultatelor tranziției moldovenești, a efectuat un demers comprehensiv care a permis de a evalua schimbările și transformările sociale care au avut loc, ce oferă posibilitatea de a putea contura caracteristicile și configurațiile sociale, economice și politice la momentul actual. Autorul constată că în această perioadă noul set de structuri încă nu s-a format, nu s-a ajuns la destinație și nici nu se știe prea bine care ar putea fi această destinație. Singura convingere care există astăzi constă în faptul că s-a renunțat la vechea stare de lucruri, fără însă să fi ajuns într-un nou punct de stabilitate și prosperitate socială.

Ne putem solidariza cu autorul, care constată că în urma acestei tranziții s-a constituit o oligarhie economică, a pervertit puterea politică a poporului și a deturnat-o împotriva lui însuși, transformând politicul în marfă și reducându-l la reflexele de masă. Astfel, s-a reușit edificarea unei societăți unde politicul este redus la economic, libertatea – la consum, sfera bunurilor publice – la sfera intereselor private, justiția – la inegalitatea generalizată sub numele de „legi ale pieței”, unde principiile și valorile democrației liberale s-au transformat în niște paravane care ascund interesele egoiste ale unor sau altor grupuri de interese sau partide politice. În această ordine de idei, V. Capcelea consideră că un imperativ categoric pentru țara noastră constă în aceea ca schimbarea și tranziția să treacă de la faza „ideologică” la cea „pragmatică”. La guvernare trebuie să fie oameni pragmatici, care să materializeze acest imperativ al timpului, să finalizeze această tranziție, care să se încununeze cu integrarea în spațiul european – cel al valorilor principiilor și normelor democratice.

Lucrarea este destinată filosofilor, sociologilor, politologilor, istoricilor, studenților. Ea prezintă interes și poate fi utilă pentru un cerc larg de cititori, mai ales pentru cei ce se interesează de perspectivele rezolvării problemelor cu care se confruntă tranziția autohtonă, de situația actuală, de viitorul evoluției Republicii Moldova.

2013

6. **Managementul ecologic: fundamentarea teoretică și evoluția paradigmei** / V. Capcelea, A. Capcelea. – Chișinău : Știința, 2013. – 191 p. – ISBN 978-9975-67-835-3.

2015

7. **Introducere în Etica ecologică** / V. Capcelea, A. Capcelea. – Chișinău : ARC, 2015. – 330 p. – ISBN 978-606-673-437-0.

2016

8. **Etica în fața provocărilor societății post-moderne**. – Bălți : Indigou Color, 2016. – 142 p. – ISBN 978-9975-3145-7-2.

Recenzii: *Etica în fața provocărilor societății post-moderne* / Vasile Țapoc // Revista de Filosofie, Sociologie și Științe Politice. – 2017. – Nr. 2(173). – P. 278-279.

Doctorul habilitat în filosofie, conferențiarul universitar, secretarul științific al Filialei Bălți a Academiei de Științe a Moldovei Valeriu Capcelea, a adăugat la numeroasele lucrări în domeniul eticii publicate în ultimul deceniu (2 monografii, 38 de articole științifice, 8 manuale pentru studenții școlii superioare, etc.), o nouă lucrare care a văzut lumina tiparului la sfârșitul anului 2016 - *Etica în fața provocărilor societății post-moderne*. Cartea tratează printr-o abordare nouă, integrată în problematica post-modernă, pluridisciplinară și panoramică schimbările și transformările care se produc în etică la acest început de mileniu. În monografie sunt elucidate nu numai modificările care au loc în *etica tradițională* (antropocentrică) care vizează interacțiunile dintre indivizi ca membri ai colectivității umane, dar, mai ales, apariția în a doua jumătate a sec. al XX-lea a *eticii netradiționale* (aplicative) - *etica vitalității, bioetica, etica Pământului, etica ecologică, tehnoetica, etica și schimbările climatice, deontologia profesională*, etc., care abordează interacțiunile dintre oameni și natură, atitudinea morală față de tot ce este viu și relațiile dintre om, tehnică și tehnologiile societății cunoașterii cu scopul ca respectarea normelor, valorilor și principiilor morale să devină un mijloc important pentru a asigura supraviețuirea umanității și a garanta principiului continuității în dezvoltare a generațiilor umane. Într-un capitol aparte autorul tratează și problemele raportului dintre politică și morală în general și, în condițiile tranziției de la societatea totalitaristă la cea democratică, mod în particular, analizând, în mod special, starea de lucruri la acest capitol în Republica Moldova. De asemenea, sunt analizate problemele ce țin de educația morală a tinerii generații în general și educația în baza normelor, valorilor și principiilor eticii creștine, în mod special. O atenție deosebită autorul o acordă problemelor deontologiei profesionale, un domeniu, care s-a transformat astăzi într-o tendință mondială în evoluția eticii.

Lectura volumului ne permite să ajungem la concluzia că ea este o lucrare de o densitate informațională impresionantă în domeniul eticii în general și a eticii aplicate, în mod special, care se bazează pe o invidiabilă putere de sinteză a proceselor ce se produc în dezvoltarea eticii netradiționale la începutul sec. al XXI-lea. Totodată, putem spune cu certitudine că suntem în fața unei cărți fundamentale pentru cei care doresc să cunoască sau să aibă un punct de plecare în discuția cu privire la criza moralității în societatea contemporană și căile de ieșire din ea.

Studiul în cauză este destinat filosofilor, eticienilor, sociologilor, istoricilor, pedagogilor, teologilor. El prezintă interes și poate fi util unui cerc larg de cititori, în mod special, pentru cei care sunt îngrijorați de starea moralității din societatea post-modernă, mai ales, în țările care se află în procesul tranziției de la societatea totalitaristă la cea democratică. Lucrarea poate contribui la dezvoltarea conștiinței oamenilor cu privire la necesitatea respectării normelor și valorilor morale general-umane în general și a celor creștine, în mod special, facilitând atât însușirea normelor, valorilor și virtuților etice necesare existenței sociale a oamenilor, cât și educarea lor în spiritul unei atitudini morale înțelegătoare atât față de semenii săi, cât și față de natură, față de tot ce este viu, pe Pământ.

2017

9. **Intelectualitatea: esența, tipologia, locul și rolul ei în existența socială** / referenți șt.: Vasile Țapoc, Lidia Pădureac. – Bălți : Indigou Color, 2017. – 134 p. – ISBN 978-9975-3156-3-0.

Recenzii: *Intelectualitatea: esența, tipologia, locul și rolul ei în existența socială* / referenți șt.: Vasile Țapoc, Lidia Pădureac // Revista de Filosofie, Sociologie și Științe Politice. – 2017. – Nr. 3(174)

Doctorul habilitat în filosofie, conferențiarul universitar, secretarul științific al Filialei Bălți a Academiei de Științe a Moldovei, Valeriu Capcelea, a adăugat la numeroasele lucrări în domeniul filosofiei sociale publicate în ultimii ani (2 monografii, 25 de articole științifice, 8 participări la Conferințe Naționale și Internaționale), o nouă lucrare care a văzut lumina tiparului în toamna anului 2017 - *Intelectualitatea: esența, tipologia, locul și rolul ei în existența socială*”, ce prezintă un capitol distinct al tratării în literatura de specialitate a acestui fenomen social destul de spinos și controversat. Lucrarea în cauză constituie una dintre cele mai profunde analize asupra intelectualității, asupra complexe și delicatei probleme ce ține de rostul intelectualității în societatea mileniului trei.

În această monografie, autorul tratează printr-o abordare integrată, pluri-disciplinară și panoramică esența și geneza acestui fenomen social specific, elucidând, trăsăturile definitorii și tipologia intelectualității, evidențiind locul și rolul ei în viața socială în general și în epoca post-modernă, în mod special. Sunt explicate nu numai modificările care se produc în conținutul acestui fenomen social, dar, mai ales, condiția intelectualității în spațiul românesc, inclusiv și din Republica Moldova. Totodată, sunt tratate problemele raportului dintre intelectualitate și puterea politică în general și în condițiile tranziției de la societatea totalitaristă la cea democratică, în mod particular. De asemenea, sunt analizate chestiunile ce

țin de formarea unor noi generații de intelectuali prin prisma rolului instituțiilor superioare de învățământ, mai ales, a menirii filosofiei și disciplinelor socio-umanistice în edificarea lor.

Lectura volumului ne permite să ajungem la concluzia că ea este o lucrare de o densitate informațională impresionantă în domeniul filosofiei sociale, care se fundează pe o invidiabilă putere de sinteză a proceselor ce se produc în cadrul genezei și devenirii acestui fenomen social specific în general și în condițiile societății post-moderne, în mod special. În același timp, putem spune cu certitudine că suntem în fața unei lucrări esențiale pentru acei care doresc să cunoască sau să și formeze o opinie proprie cu privire la locul și rolul intelectualității în existența socială globală în general și în condițiile tranziției de la totalitarism spre democrație prin care trece Republica Moldova, în mod special. Un loc deosebit autorul îi acordă analizei misiunii intelectualității autohtone în depășirea crizei sistemice prin care trece țara noastră. El remarcă că este necesară conștientizarea de către intelectualitatea autohtonă a responsabilității pentru destinul românilor (moldovenilor) din Basarabia. Ea trebuie să identifice mijloacele care sunt în stare să depășească umilința și neîncrederea în forțele proprii ale acestui popor, ca el să devanseze apatia politică și indiferența, indolența și nepăsarea față de soarta proprie și destinul copiilor săi.

Monografia este destinată filosofilor, eticienilor, sociologilor, istoricilor, politologilor etc. Ea prezintă interes și poate fi utilă unui cerc larg de cititori, în mod special, pentru cei care vreau să cunoască și să pătrundă esența și geneza acestui fenomen social, să înțeleagă locul și rolul intelectualității autohtone în tranziția societății noastre de la totalitarism la democrație.

Articole în reviste de circulație internațională

2006

10. **Dimensiunea filozofică a noțiunii „tradiție” și funcțiile ei sociale** // Revistă de filozofie și Drept. – 2006. – Nr 1-2. – P. 21-30. – ISSN 0236-3062.
11. **Reflecții privind raportul dintre religie și drept** // Legea și viața. – 2006. – Nr. 12. – P. 10-13. – ISSN 1810-309x.
12. **Unele considerații cu privire la esența și specificul normelor de drept** // Studia, Universitatis Babeș-Bolyai. Jurisprudența. – 2006. – Anul LI, nr. 2. – P. 206-213. – ISSN 1220-045x.
13. **Unele considerații cu privire la raportul dintre morală și drept** // Revista națională de drept. – 2006. – Nr. 9. – P. 37- 43. – ISSN 1811-0700.

2007

14. **Codul deontologic al pedagogului – imperativ categoric al timpului** // Artă și educație artistică. – 2007. – Nr. 2 (5). – P. 101-108. – ISSN 1857-0445.

15. **Esența, locul și rolul normelor tehnice în existența socială** // Legea și viața. – 2007. – Nr. 4. – P. 39-43. – ISSN 1810-309x.
16. **Funcțiile normelor sociale** // Revista de Filozofie, Sociologie și Științe Politice. – 2007. – Nr. 2. – P. 28-39. – ISSN 1857-2294.
17. **Locul și rolul normelor sociale în administrarea și structurarea relațiilor sociale** // Scientific and Technical Bulletin series: Social and Humanistic Sciences. – 2007. – Anul XIII, nr. 11. – P. 5-19.
18. **Normă și valoare** // Studia Universitatis. Ser. Științe umanistice. – 2007. – Nr. 10. – P.129-133. – ISSN 1857-209X.
19. **Reflecții cu privire la dimensiunea valorică a normelor juridice** // Revista națională de drept. – 2007. – Nr. 6. – P. 32-35. – ISSN 1811-0700.

2008

20. **Unele considerații referitoare la definirea normelor sociale** // Studia Universitatis. Ser. Științe umanistice. – 2008. – Nr. 6 (16). – P. 61-63. – ISSN 1857-209X.

2009

21. **Raportul dintre stat și religie în condițiile tranziției** // Studia Universitatis. Ser. Științe umanistice. – 2009. – Nr. 4 (24). – P.70-73. – ISSN 1857-209X.

2010

22. **Tendențele dezvoltării societății în sec. XXI** // Revista Tehnopia. – 2010. – Nr 1(2). – P. 27-35. – ISSN 1857-4904.

2011

23. **Paradoxurile tranziției moldovenești** // Studia Universitatis. Ser. Științe umanistice. – 2011. – Nr 4 (44). – P.15-18. – ISSN 1811-2668.

2012

24. **Capcelea, A.** Dimensiuni teoretico metodologice și aplicative ale managementului ecologic / A. Capcelea, I. Rusandu, **Valeriu Capcelea** // Revista de Filozofie, Sociologie și Științe Politice. – 2012. – Nr 1 (158). – P. 7-16. – ISSN 1857-2294.
25. **Capcelea, A.** Unele aspecte ale fundamentării teoretice a sistemului managementului ecologic / A. Capcelea, **Valeriu Capcelea** // Mediul ambiant. – 2012. – Nr 6 (66) dec. – P. 1-7. – ISSN 1810-9551.

26. **The Position and Role of Deontology in Postmodern Society [Locul și rolul deontologiei în societatea postmodernă]** // Philosophical and humanistic postmodern views: international scientific conference: Iași, 21st of May 3rd of June 2012 / coord.: Ana Caras, Elena Unguru. – Iași : Lumen. – 2012. – P. 69-88. – ISBN 978-973-166-336-4.
27. **Tranziția de la societatea totalitară spre societatea democratică: esența, conținutul, tendințele și tipologia ei** // Revista de Filozofie, Sociologie și Științe Politice. – 2012. – Nr. 3 (160). – P. 87-97. – ISSN 1857-2294.

2013

28. **Capcelea, A. Metode și mijloace de studiu ale managementului ecologic / A. Capcelea, I. Rusandu, Valeriu Capcelea** // Revista de Filozofie, Sociologie și Științe Politice. – 2013. – Nr 1 (161). – P. 7-19. – ISSN 1857-2294.
29. **Etica în fața provocărilor tehnicii și tehnologiilor contemporane** // Revista Tehnocopla. – 2013. – Nr 1(8). – P. 27-37. – ISSN 1857-4904.
30. **Locul și rolul metodologiei științei în procesul pregătirii unor noi generații de cercetători științifici** // Revista Symposion. – 2013. – Tom XI, nr. 2 (22). – P. 195-201.
31. **Paradoxul statului în condițiile tranziției postcomuniste (Cazul Republica Moldova)** // Anuarul Institutului de Istorie „G. Baritiu”. Ser. Humanistica. – Cluj-Napoca : Ed. Acad. Române Argonaut, 2013. – Tom. XI. – P. 343-350. – ISSN 1584-4404. – (Anuarul figurează în 3 baze internaționale de date).

32. **Место и роль философии в современном высшем образовании. (на примерах Республики Молдова)** // Філософія освіти. Philosophy of Education. – 2013. – № 1 (12). – P. 326-339. – ISSN 2309-1606.

2014

33. **Atribuția tehnocității la soluționarea problemelor morale cu privire la raportul dintre om, tehnică și tehnologiile create de umanitate** // Revista Tehnocopla. – 2014. – Nr 1(10). – P. 12-18. – ISSN 1857-4904.
34. **Dimensiunea morală a comportamentului executorului judecătoresc în procesul consultării clientului** // Revista română de executare silită. – 2014. – Nr 4. – P. 85-90.
35. **Rolul filozofiei dreptului în pregătirea specialiștilor în domeniul jurisprudenței** // Правовые Реформы в Молдове, Украине, Грузии в контексте евроинтеграционных процессов : Междунар. науч.-практ. конф., 7-8 нояб. 2014 / орг. ком.: В. Бужор [и др.]. – Кишинев : [Б.и.], 2014(Тipog. „Cetatea de Sus”). – P. 8-10. – ISBN 978-9975-3009-4-0.

2015

36. **Filosofia tehnicii - domeniu autonom de cercetare filosofică a impactului tehnicii asupra dezvoltării sociale** // Revista Tehnocopia. – 2015. – Nr 2(13). – P. 5-16. – ISSN 1857- 4904.
37. **Responsabilitatea socială a savantului în condițiile societății postmoderne** // Revista Tehnocopia. – 2015. – Nr. 1(12). – P. 5-14. – ISSN 1857-4914.

2016

38. **Etica ecologică - modalitate eficientă de rezolvare a problemelor mediului înconjurător și de formare a unei atitudini înțelegătoare față de natură** // Revista Tehnocopia. – 2016. – Nr 1(14). – P. 5-11. – ISSN 1857-49044.
39. **Menirea științelor umanitare în pregătirea specialiștilor din domeniul tehnicii și tehnologiilor contemporane** // Revista Tehnocopia. – 2017. – Nr 1(16). – P. 5-14. ISSN 1857-4904.

Articole în reviste naționale

1983

40. **Simbolurile de stat și educația comunistă a elevilor** // Pedagogul sovietic. – 1983. – Nr 9. – P. 32-35.

1984

41. **Folosirea materialelor Plenarei din iunie (1983) a CC al PCUS / V. Capcelea, Gh. Damanciuc** // Pedagogul sovietic. – 1984. – Nr 1. – P. 27-29.

1985

42. **Tradițiile populare și formarea omului nou** // Pedagogul sovietic. – 1985. – Nr 7. – P. 51-54.

1998

43. **Românismul ca mod spiritual de a fi** // Cugetul. – 1998. – 1 dec.

2010

44. **Andrei Marga - Doctor Honoris Causa a Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți** // Literatura și arta. – 2010. – 4 noiem. (Nr. 44 (3400)). – P. 8 ; Făclia. – 2010. – 6 noiem. – P. 9.

Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți a trăit la 28 octombrie un eveniment deosebit, momentul exprimării grațitudinii prin acordarea distincției de *Doctor Honoris Causa* profesorului de filosofie contemporană și logică, rectorului Universității „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca, care reprezintă una dintre cele mai complexe personalități ale filosofiei din epoca contemporană, nu

numai din România, ci și din Europa, un nume de referință al învățământului universitar și al culturii române contemporane. Andrei Marga este autor a 32 de cărți și a sute de studii și articole cotate la nivel internațional, printre care 60 au fost publicate în limbi de circulație mondială. Profesorul Andrei Marga este născut în 1946 în localitatea Pietriș, jud. Bistrița-Năsăud. A obținut licența în filosofie la Universitatea „Babeș-Bolyai”, promoția 1971 și a debutat în cercetarea științifică de anvergură prin elaborarea tezei de doctor dedicată marelui filosof germano-american al sec. XX Herbert Marcuse. În mod deosebit trebuie să remarcăm lucrarea lui A. Marga *Herbert Marcuse. Studiu critic*, ce a văzut lumina tiparului în 1980 care a însemnat, pe acele vremuri, o manifestare de curaj civic din partea autorului. Andrei Marga a cercetat cu minuțiozitate și lucrările lui Jürgen Habermas, principalul teoretician al celei de-a doua generații a Școlii de la Frankfurt, care este autorul celebrei lucrări *Teoria acțiunii comunicative*, în care a precizat, în conceptul global de societate, diferențierea dintre lumea vieții și sistemul acțiunilor. Astfel, în virtutea interesului față de Habermas și Școala de la Frankfurt, a apărut cartea *Acțiune și rațiune în concepția lui Jürgen Habermas* (1985), care a obținut premiul „Simion Bărnuțiu” al Academiei Române și traducerea în limba română a cărții *Cunoaștere și Comunicare*, care a culminat, în 2006, cu publicarea monografiei *Filosofia lui Habermas*, pe care Andrei Marga îl consideră drept cel mai mare savant de la Einstein încoace.

Astfel, apelul la Habermas este frecvent în aproape toate studiile filosofului Andrei Marga. Probabil experiențele vieții, sau „lucrarea” amintirilor din familie sau, din nou, opera lui Habermas, i-au inspirat lui Andrei Marga una dintre cele mai frumoase cărți, *Religia în era globalizării*, care reprezintă reflecțiile unui om cu formație filosofică asupra unui teren crucial pentru viața noastră de astăzi, fiind dedicată părinților săi, Elisabeta și Alexandru, pentru care religia a însemnat mai mult decât pot descrie termenii filosofiei. El remarcă că o tradiție a culturii moderne a plecat de la premisa după care religia este înscrisă în timp și urmează să intre în muzeu pe măsura dezvoltărilor din alte sectoare ale culturii sau ale realității sociale ori individuale.

Filosoful Andrei Marga, în calitatea sa de om al timpului, nu poate să nu își focalizeze atenția asupra celor mai stringente probleme cu care se confruntă societatea contemporană, cele ale geografiei ideilor și practicii politice de la răscrucea dintre milenii. La acest capitol trebuie să menționăm lucrarea *Introducere în metodologia și argumentarea filosofică*, o carte indicată, în primul rând, studenților de la filosofie, o propedeutică filosofică, care semnifică studiul elementar al filosofiei și cartea *Filosofia americană clasică, Reconstrucția pragmatică a filosofiei*, în care Andrei Marga ne convinge, prin selecția autorilor și a textelor, că puține filosofii au reușit, asemeni pragmatismului, să persiste în viața unui om. Totodată, Andrei Marga se referă și la problemele majore ale societății românești din ultimele decenii și anume, e vorba de *Cotitura culturală. Consecințele filosofice ale tranziției*, axată pe eșecul socialismului în Europa Centrală și de Est și pe dificultățile tranziției în plan cultural, precum și mintal. Într-o altă lucrare *Relativismul și consecințele sale* el reiterează ideea că relativismul istoric, cultural, social, cognitiv, moral și filosofic a legitimat intelectual totalitarismele sec. al XX-lea, ideologiile izolaționiste și dogmatice.

O altă dimensiune a prodigioasei activități a Profesorului și Rectorului Andrei Marga ține de reconstrucția instituțională a Universității „Babeș-Bolyai”, în rezultatul căreia acest templu de studii și știință s-a transformat în unul de talie europeană. Trebuie să remarcăm faptul că experiența, dinamica acestor transformări s-a răsfrânt asupra învățământului universitar din toată România.

Notorietatea rectorului Universității „Babeș-Bolyai” a fost apreciată, fiind numit în anul 1997, în calitate de Ministru al Educației și Cercetării, într-un guvern hotărât să schimbe în mod radical România, care a inițiat opțiunea prooccidentală, fiind realizați primii pași pentru aplicarea criteriilor de aderare la Uniunea Europeană. În acest sens, ministerul condus de Andrei Marga a propus o reformă radicală a învățământului românesc menită să integreze sistemul educațional românesc în cel european. Aceste rezultate au fost obținute datorită voinței politice a Domnului Ministru de a elibera învățământul românesc de reflexele regimului totalitar comunist care se manifesta prin existența unor manuale unice, dar și prin încrederea pe care el o aloca învățământului etosului instruirii, care a stat dintotdeauna la baza modernizării societății.

Un capitol aparte îl constituie relațiile dintre Universitatea „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca și Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți, care au generat dintr-o colaborare fructuoasă între Facultățile de Drept a Universităților în cauză, colaborare ce s-a soldat cu susținerea unor teze de doctorat, cu schimbul de cadre didactice și studenți, cu participarea la diverse Conferințe Științifice, forme de colaborare care, sperăm, se vor fortifica și diversifica.

Acordându-i distincția de *Doctor Honoris Causa* Excelenței Sale, Domnului profesor Andrei Marga, Rector al Universității „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca, Universitatea bălțeană a săvârșit un gest cu dublă semnificație: **în primul rând**, acest gest reprezintă recunoașterea impresionantelor opere științifice a filosofului Andrei Marga, pentru care *filosofia este expresia experienței omenești, este muza care l-a copleșit și l-a sedus toată viața* și de exprimare a recunoștinței față de activitatea Domniei sale în calitate de Ministru al Educației și Cercetării, operă care s-a răsfrânt în mod benefic asupra întregului învățământ superior din România, și în mod implicit, asupra celui din Republica Moldova; **în al doilea rând**, gestul nostru a semnat deopotrivă, asocierea și asumarea de către comunitatea academică a Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți a principiilor, virtuților și valorilor pe care Profesorul, Rectorul și Ministrul Andrei Marga le-a promovat dintotdeauna.

Valeriu Capcelea,

doctor habilitat în filosofie, conferențiar universitar la Catedra de Drept Public, prodecan al Facultății de Drept a Universității de Stat „Alec Russo”

2015

45. **Filosofia și orizontul vieții (Profesorul universitar, doctor habilitat în filozofie Vasile Țapoc la 75 ani)** // Făclia. – 2015. – 27 mar.

Asistăm zilele acestea la atingerea de către doctorul habilitat în filosofie, profesorul universitar de la Catedra de Filosofie și Antropologie a Universității de Stat din Moldova, Vasile Țapoc a hotărului celor 75 de ani de viață. Domnia sa a venit în preajma acestui eveniment cu un mare randament creativ și cu o individualitate bine conturată, formându-se, astfel, un solid suport pentru a păși cu mândrie într-o nouă împărăție cronologică a înțelepciunii. Nici pe departe dumnealui nu și-a materializat potențialul creator, mai dispune de un larg spațiu și multe rezerve intelectuale în postura de ctitor și reconstructor al spiritualității vetrelor noastre atât de tulburate azi la imperativul marilor înnoiri și schimbări nu numai la față, ci și în esență a societății noastre aflate în tranziție.

Pe tot parcursul activității sale profesorul V. Țapoc a materializat din plin calitățile morale pe care le-a însușit de la părinții săi: umanismul, modestia, răbdarea, echitatea, simțul datoriei, cumpătarea, facultăți care pot fi exprimate printr-o singură noțiune – cumsecădenie, valoarea spre care a râvnit și pe care a materializat-o în mod plener în acțiunile și faptele sale dintotdeauna. În relațiile pur umane, individuale, a fost și este o fire prietenoasă, sociabilă, posedă mult tact, dar și mai multă răbdare, calități de care ne-am convins în procesul colaborării noastre la scrierea lucrării *Cercetarea științifică* și în activitatea în cadrul Comisiei de experți la Consiliul Național de Atestare și Acreditare.

Vasile Țapoc reprezintă una dintre cele mai complexe personalități ale filosofiei din epoca contemporană, nu numai din Republica Moldova, ci și din întreg spațiul românesc, un nume de referință al învățământului universitar și al culturii noastre naționale. Vreau să remarc activitatea îndelungată, prodigioasă a domnului profesor – cea din domeniul învățământului, de permanentă dascălire a generațiilor tinere care asigură continuitatea în dezvoltare a neamului nostru, activitate ce a efectuat-o timp de mai bine de jumătate de secol.

Totodată, trebuie să remarcăm impresionanta operă științifică a filosofului Vasile Țapoc, pentru care *filosofia este expresia experienței omenești, este muza care l-a copleșit și l-a sedus toată viața*. Comunitatea filosofilor din țara noastră se asociază și își asumă principiile, virtuțile și valorile pe care Profesorul Vasile Țapoc le-a promovat dintotdeauna. Propriile elaborări științifice, valoroasele-i gânduri, eventual pulverizate prin intermediul diverselor publicații s-au plasat în tezaurul științific al gândirii filosofice românești care sunt pătrunse de curaj, onestitate și principialitate.

Filosoful Vasile Țapoc, în calitatea sa de om al timpului, nu poate să nu își focalizeze atenția asupra celor mai stringente probleme cu care se confruntă societatea contemporană la răscrucea dintre milenii, care țin de locul și rostul filosofiei expus în articolul *Revenirea la filozofie* și de problemele gnoseologiei și epistemologiei - *Disertația științifică. Inițiere în cercetarea științifică și filosofia succesului; Inițiere în gnoseologie și științele cogniției; Cunoașterea științifică*, cărți destinate, în primul rând, studenților, masteranzilor și doctoranzilor care au

menirea de a pregăti noi generații de filosofi și cercetători științifici.

Cu această neobișnuită ocazie festivă, plină de fast inedit, venim și noi să vă felicităm, să vă îmbrățișăm, să vă urăm de bine pentru această sărbătoare. Vă dorim mulți ani norocoși, voie bună și sănătate!

46. **O minune printre celelalte** // Sintagmele. – 2015. – Anul VI, sept. – P. 13.

47. **Un drept nemuritor** // Sintagmele. – 2015. – Anul VI, mar.- mai. – P. 21.

Articole în culegeri naționale

1997

48. **Sucesiunea în dezvoltarea vieții spirituale la A. Russo** // An. Univ. de Stat „Alec Russo” din Bălți consacrate jubileului de 50 de ani. Ser. nouă. – Bălți. – 1997. – Tom. 18 : Limbi moderne, științe socioumane. – P. 34-36.

2005

49. **Clasificarea normelor sociale** // An. șt. ale USM. Ser. Științe socio-umanistice. – Chișinău : CE USM, 2005. – Vol. 3. – P. 462-467. – ISSN 1811-2668.

50. **Locul și rolul deontologiei profesionale în formarea specialistului din domeniul dreptului** // Calitatea formării specialiștilor în învățământul superior: strategii, forme, metode : Materialele Conf. șt. Intern. consacrate aniversării a 60 de ani de la fundarea Univ. de Stat „Alec Russo” din Bălți, 5-7 oct. 2005. – Bălți : Presa universitară bălțeană, 2005. – Vol.1. – P. 18-20. – ISBN 9975-931-97-9.

2006

51. **Antinomiile libertății - condițiile și limitele ei în posttotalitarism** // Democrație și drepturile omului. – Bălți : Presa universitară bălțeană, 2006. – P. 38-45. – ISBN 978-9975-9933-2-6.

52. **Conceptul națiunii în viziunea lui N. Iorga** // Profesorul Nicolae Iorga : Omagiu. – Bălți : Presa universitară bălțeană, 2006. – P. 51-55. – ISBN 978-9975-9933-0-2.

53. **Deontologia profesională și activitatea funcționarului public** // Integritatea în serviciul public: repere etice : Materialele conf. intern. șt.-practice, Chișinău, 27 oct. 2006. – Chișinău : Tipog. „Bons Offices”, 2006. – P. 48-51.

54. **Normele sociale - modalitate de raționalizare a existenței sociale** // An. șt. ale USM. Ser. Științe socio-umanistice. – Chișinău : CEP USM, 2006. – Vol. 3. – P. 129-133. – ISSN 1811-2668.

2008

55. **Instruirea universitară și deontologia profesională din perspectiva integrării europene** // Integrarea europeană și învățământul universitar: aspecte filosofico-metodologice” : Materialele Conf. intern., 23-24 noiem. 2007 / coord. Vasile Țapoc, Eudochia Saharneanu. – Chișinău : CEP USM, 2008. – P. 209-213. – ISBN 978-9975-70-738-1.
56. **Laudație pentru profesorul universitar Ion Borșevici, Doctor Honoris Causa a Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți** // Deținători ai titlului de *Doctor Honoris Causa*. Membri de Onoare ai Senatului / alcăt. : E. Scurtu, M. Fotescu ; red.-coord. : E. Harconița ; red. șt.: Gh. Popa ; desing/tehored. S. Ciobanu ; Univ. de Stat „Alec Russo” din Bălți, Bibl. Șt. – Bălți, 2008. – P. 45-48. – ISBN 978-9975-931-31-1.

Numele distinsului profesor este cunoscut atât în Republica Moldova, cât și dincolo de hotarele ei. Fiind o personalitate de vază - pedagog, savant sociolog, politolog, om politic și diplomat, a stat la căpătâiul unor evenimente cruciale din viața politică și spirituală a neamului românesc din Basarabia. Prin munca și înțelepciunea, curajul și insistența domniei sale s-a realizat suveranitatea și independența Republicii Moldova, decretarea statalității limbii noastre și revenirea ei la veșmântul ei firesc latin. El a fost acel care a purtat cu cinste făclia conștiinței și demnității naționale la 1989, aflându-se în epicentrul evenimentelor care hotărâu destinul neamului. În toila eferescentei lupte pentru renașterea națională a fost inițiatorul și animatorul multor manifestări și acțiuni care, în cele din urmă, au dus la reîntronarea alfabetului latin și la independența statalității naționale.

Născut la poalele Carpaților, în satul Dinăuți, fostul ținut al Hotinului, dl profesor a îmbinat în sufletul și mintea sa aerul și spiritul acestui meleag, experiența de secole de conviețuire complexă pe acest pământ, spiritualitatea neamului românesc, purtând cu demnitate povara propriei bunătăți, toiagul statorniciei, al cumsecădeniei și dăruirii nedeclarate față de glie și neam. Se vede că de la părinți i se trage obiceiul de a face totul cu dragă inimă, frumos și de nădejde, care i-a marcat viața și activitatea domnului profesor.

Vreau să remarc activitatea îndelungată, prodigioasă al domnului profesor – cea din domeniul învățământului, de permanentă dăscălire a generațiilor tinere care asigură continuitatea în dezvoltare a neamului nostru, activitate ce s-a produs pe tot parcursul vieții domnului I. Borșevici - în calitate de director de școală medie, apoi rector a două școli superioare, a continuării procesului de construcție și reconstrucție a bazelor lor materiale și didactice.

Fiind rector al *Institutului Pedagogic „Alec Russo” din Bălți*, iar mai apoi rector al *Institutului Pedagogic „Ion Creangă” din Chișinău*, dl I. Borșevici s-a afirmat printr-o activitate cotidiană, bazată pe un elan cutezător și energie creatoare. Termenii responsabilitate, adevăr, demnitate caracterizează din plin activitatea și viața profesorului Ion Borșevici. Aflându-se în permanență în centrul problemelor globale și a celor mărunte ale școlii noastre, acumulând treptat un volum însemnat de informație de speță, rectorul Ion Borșevici, fiind om de aleasă cultură intelectuală, a fost impus de realitate să sintetizeze această informație, căutând și găsim soluțiile de rigoare, în consecință conștientizând anumite legități în evoluția sistemului de învățământ cât și anumite găselnițe teoretice, gânduri inedite din domeniul „Artei de a omeni” precum a nominalizat domnia sa, activitatea didactică a colegilor săi, dar și iscusința lor de a se angaja în acțiuni cutezante de cercetare și elaborări științifice prețioase. Propriile elaborări științifice, valoroasele-i gânduri, eventual pulverizate prin intermediul diverselor publicații s-au plasat în tezaurul științific al gândirii pedagogice contemporane. Atenția deosebită și permanentă acordată activității științifice desfășurate în institutul bălțean, pregătirii în masă a cadrelor științifice și didactice de calitate superioară cât și grija față de studenți, față de amenajarea estetică a blocurilor de studiu, față de înzestrarea cabinetelor și laboratoarelor cu utilaj contemporan, deschiderea sanatoriului-profi-lactoriu, trecerea bibliotecii institutului în categoria bibliotecilor științifice. Toate aceste activități au contribuit la crearea unui bun nume institutului bălțean în sistemul instituțiilor superioare de învățământ din fosta URSS. Fără îndoială putem constata că dl Ion Borșevici este unul din pedagogii cei mai de vază din Republica Moldova, om cu deschidere pentru modernizarea învățământului. Putem remarca calitățile pedagogului și conducătorului Borșevici: aptitudinile organizatorice, vastele sale cunoștințe în diferite domenii ale științei, capacitatea de a înțelege oamenii, originalitatea și perseverența în munca de fiecare zi. La aceste trăsături mai putem adăuga: curajul, onestitatea, principialitatea. În relațiile pur umane, individuale a fost și este o fire prietenoasă, sociabilă, posedă mult tact, dar și mai multă răbdare. În calitatea sa de profesor, dl Ion Borșevici a reușit să promoveze valori educaționale de excepție, iar în calitate de manager a instituțiilor din Bălți și Chișinău a insistat cu perseverență asupra implementării noilor tehnologii educaționale, a perfecționării relațiilor student-profesor.

Interesele științifice ale prof. I. Borșevici sunt legate de problemele socializării și internaționalizării vieții sociale, reflectate în multe publicații filozofice, sociolingvistice, pedagogice etc., care demonstrează capacitățile sale investigatoare: rigurozitatea și probitatea autentică științifică, încorporate în fiecare pagină a studiilor publicate. Dumnealui a scris peste 250 de lucrări în domeniul filosofiei, politologiei, sociologiei, managementului universitar în care a reușit să se realizeze deplin.

Din plin s-au manifestat calitățile savantului Ion Borșevici în domeniul politologiei și sociolingvisticii, anume în acele clipe grele, până și după adoptarea *Legii cu privire la Limba de stat și funcționarea celorlalte limbi pe teritoriul Republicii Moldova*, când se afla în fruntea grupului de deputați și experți pentru elaborarea concepției și textului acestei legi. Iată ce scria la 19 septembrie 1989 ziarul *Literatura și Arta*: „Domnia sa a venit exact atunci când argumentul istoric

și dreptul național prioritar se lovea întruna de neînțelegerea surdă și chiar de aversiunea patologică a oponentilor. D-lui a venit, în fine, cu un nou sistem de argumentare, tactul politic fără cusur, erudiția sociolingvistică, prin capacitatea ce știe să cedeze fără să scape din vedere esențialul, răbdarea imperturbabilă, susținută de o demnitate distinsă”. Prin urmare, domnia sa și-a dezvăluit plener calitățile inedite de pedagog, conducător, politolog, sociolingvist, diplomat și de om politic, care, de altfel, mereu și pretutindeni și-a onorat principiul și crezul artei sale de rodnică strădanie întru conștientizarea semenilor, sincer și solar. Așadar, dl Ion Borșevici a fost omul potrivit la locul potrivit. Într-adevăr, ora astrală a profesorului Ion Borșevici a fost în august 1989, atunci când calitățile sale de om de știință, politolog și sociolingvist sau manifestat în toată amploarea lor la Sesiunea a XIII-a a Sovietului Suprem al R.S.S.M. Ea e înscrisă în filele de istorie cu litere de aur. Înainte de sesiune și în cadrul ei, pledoariile lui, sub toate aspectele admirabile – chiar dacă nu întotdeauna convingeau minoritatea oponentă -, au avut darul de a orienta just deputații de bună credință și pe cei loiali, făcând astfel să se voteze pentru dreptate și echitate. Totodată, vreau să remarc faptul că Domnia sa nu s-a lăudat și nici nu a căutat să-și afișeze meritul său evident în multe probleme, inclusiv cele legate de constituirea statalității noastre, pe care o are mereu în inima sa. Profesorul Ion Borșevici poartă sentimentul Patriei noastre în suflet, căci iubește acest plai mioritic, acest popor, această limbă strămoșească, pentru care a luptat împreună cu toți oamenii de bună credință, ca să fie scoasă în lume „pentru a ne mândri”.

57. **Locul și rolul normelor morale în reglementarea relațiilor sociale** // Dezvoltarea învățământului filosofic universitar în Republica Moldova : Materialele Conf. Naț., 12-13 iun. 2008. – Chișinău : CEP USM, 2008. – P. 154-159. – ISBN 978-9975-70-832-6.
58. **Raportul dintre filozofia socială și științele socio-umanistice** // Rolul filosofiei în contextul științei contemporane : Conf. șt. intern., 24-25 oct. 2008. – Chișinău : ASEM, 2008. – P. 54-6.

2009

59. **Locul și rolul tradițiilor în asigurarea continuității în dezvoltarea socioculturală durabilă a societății în tranziție** // Bioetica, filosofia și medicina în strategia de asigurare a securității umane : Materialele Conf. a XIV-a Șt. Intern. 10-11 apr. 2009 / red. resp.: Teodor N. Țirdea ; colegiul de red. Teodor N. Țirdea [et. al.]. – Chișinău : [S. n.], 2009. – P. 93-95. – ISBN 978-9975-925-04-4.

2010

60. **Impactul tranziției din Republica Moldova asupra sistemului de valori sociale** // Perspective de modernizare a societății moldovenești = Prospects of Modernisation for the Moldovan Society : Materialele Conf. șt.-practice

interuniv., 15 oct. 2010. – Chișinău, 2010. – P. 43-49. – Antetit.: Inst. de Relații Internaționale din Moldova. – ISBN 978-9975-4159-9-6.

61. **Influența societății informaționale și a societății cunoașterii asupra dezvoltării social-economice în sec. XXI** // Filozofia în contextul științei contemporane : Conf. șt. intern., 23 oct. 2009 / com. org.: T. Dumitraș. – Chișinău : ASEM, 2010. – P. 117-124. – ISBN 978-9975-75-505-4.
62. **Relația individ-societate în perioada de tranziție** // Științele socio-umaniste și progresul tehnico-științific : Conf. șt. interuniv. : Materialele comunicărilor șt., 23 apr. 2010 / colegiul de red. Mihai Braga [et al.]. – Chișinău :UTM, 2010. – P. 14-18.

2011

63. **Elementele structurale ale tranziției moldovenești** // Strategia supraviețuirii din perspectiva bioeticii, filosofiei și medicinei : Culeg. de art. șt. / colegiul de red. T. N. Țirdea, Niadi-Corina Cernica, Valentin F. Ceșco, [et al.]. – Chișinău : [S. n.], 2011. – [Vol.1]. – P. 145-149. – ISBN 978-9975-4214-1-6.
64. **Laudatio. Patriarhul Universității Bălțene la 80 de ani** // Anuarul Catedrei de Discipline Socio-umanistice 2009-2010. – Bălți : Presa universitară bălțeană, 2011. – P. 118-119. – ISBN 978-9975-50-054-8.

Eminentul doctor conferențiar, Rector al Institutului Pegagogic de Stat „Alec Russo”, coleg de la Catedra de Drept Public a Facultății de Drept, Boris Coroliuc, pe care eu și colegii mei îl numim, pe bună dreptate, patriarhul Universității Bălțene, activează de 50 de ani la această instituție de prestigiu, împlinește onorabila vârstă de 80 de ani. Cu acest prilej ținem să-l felicităm dorindu-i sănătate, bucurii și mândrie pentru anii trăiți, pentru că are Domnul profesor cu ce se mândri – o pleiadă de mii de pedagogi pe care i-ați școlit și care au semănat semințele și valorile supreme ale omenirii - binelui, adevărului și frumosului pe acest plai mioritic.

Domnul profesor a avut o contribuție substanțială în procesul de formare profesională și civică a unei părți substanțiale din corpul profesoral actual care se pot numi cu mândrie discipoli ai Rectorului Boris Coroliuc. Pe parcursul activității sale Rectorul B. Coroliuc a lansat în funcții didactice mulți profesori, în special mulți tineri. Astăzi foștii lui discipoli activează în diverse sfere ale vieții sociale din Republica Moldova. Suntem convinși că aceste rezultate constituie bogăția vieții sale.

În copilărie domnul Rector a făcut școala primară românească în satul Hincăuți din județul Hotin, apoi a trebuit să termine școala medie rusă din Briceni. După absolvirea Facultății de istorie a Universității de Stat din Moldova revine în raionul natal, unde-l aflăm șef de studii, apoi director la școala medie din Marcă-

uți, iar puțin mai târziu, director al școlii medii nr. 2 din Edineț. Domnul profesor B. Coroliuc și-a continuat ruta profesională la Institutul Pedagogic de Stat „Alec Russo” din Bălți începând cu anul 1960 în calitate de lector superior la catedra PCUS și comunism științific. Activitatea profesională a domnului profesor a atins culmi semnificative în anii 1975-1985 timp în care a exercitat funcția de Retor al Institutului Pedagogic „Alec Russo” din Bălți, care în opinia dumnealui au fost ani de maximă mobilizare profesională pe motiv că obiectivele și scopurile strategice în pregătirea cadrelor și în dirijarea administrativă au devenit destul de complexe. Această muncă asidua s-a soldat cu aceea că Institutul Pedagogic Bălțean a devenit unul din cele mai bune instituții de profil din fosta URSS.

Este important să remarc și faptul că domnul Rector B. Coroliuc fiind doctor în filozofie, grad științific pe care l-a obținut în anul 1969 susținând teza de doctor la Universitatea „T.G. Șevcenco” din Kiev, a luat în calcul principiul filozofic al continuității în dezvoltare și în activitatea dumnealui, nu a încercat să inventeze la orice pas bicicleta, dar a continuat cu abilitate ceea ce s-a făcut până la el de către iscusitul profesor, de către bunul diplomat I. Borșevici.

În această perioadă, dar și pe tot parcursul activității sale profesorul B. Coroliuc a materializat din plin calitățile morale pe care le-a înșușit de la părinții săi: umanismul, modestia, răbdarea, echitatea, simțul datoriei, cumpătarea, facultăți care pot fi exprimate printr-o singură noțiune – cumsecădenie, valoarea spre care a râvnit și pe care a materializat-o în mod plener domnul profesor Boris Coroliuc în acțiunile și faptele sale dintotdeauna. Considerăm că prin aceste calități, fapte și acțiuni domnul B. Coroliuc și-a înscris cu litere de aur numele său în analele Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți ca profesor de înaltă performanță, ca Om înzestrat cu cele mai frumoase calități ce trebuie să fie proprii unui ființe umane.

65. **Tranziția moldovenească: retrospectivă și perspectivele ei** // Științele socio-umanistice și progresul tehnico-științific : Conf. șt. interuniv. : Materialele comunicărilor șt., 1 apr. 2011 / colegiul de red. Mihai Braga [et al.]. – Chișinău : UTM, 2011. – P. 55-60. – ISBN 978-9975-45-162-8.

2012

66. **Capcelea, A.** Funcțiile și principiile managementului ecologic / A. Capcelea, **Valeriu Capcelea** // Anuarul Catedrei de Științe Socio-umane, 2011-2012. – Bălți, 2012. – P. 51-66. ISBN 978-9975-50-089-0.
67. **Configurarea morală a societății posttotalitare** // Filozofia și cunoașterea economică: aspecte teoretice, etice și politice : Culeg. de lucrări șt. / Acad. de Studii Econ. a Moldovei ; coord.: Tudor Dumitraș. – Chișinău : Ed. ASEM, 2012. – P. 32-40. – ISBN 978-9975-75-607-5.
68. **Dimensiunea morală a societății contemporane** // Integrarea europeană și tradițiile filosofiei românești: de la Al. S. Sturza la Em. Cioran : Materialele

Conf. intern., 20/21 mai 2011 / coord.: Eudochia Saharneau, Vasile Țapoc. – Chișinău : CEP USM, 2012. – P. 173-178. – ISBN 978-9975-71-226-2.

69. **Evoluția paradigmelor managementului ecologic** / V. Capcelea, A. Capcelea // Științele socio-umanistice și progresul tehnico-științific : Conf. șt. interuniv. : Materialele comunicărilor șt., 6 apr, 2012 / colegiul de red. Mihai Braga, V. Vasilos, E. Lizovanu [et al.]. – Chișinău : UTM, 2012. – P. 15-25.
70. **Integrarea Europeană și Euroatlantică – imperativ categoric al definiției procesului de tranziție postcomunistă a Republicii Moldova** // Interferențe universitare – integrare prin cercetare și inovare. Științe umanistice : Conf. șt. naț. cu participare intern. : Rez. comunicărilor, 25-26 sept. 2012. – Chișinău : CEP USM, 2012. – P. 93-95. – ISBN 978-9975-71-270-5.
71. **Locul și rolul responsabilității morale în societatea postmodernă** // Problema omului în filozofie și economie: aspecte metodologice, epistemologice și axiologice : Culeg. de lucrări șt. / Acad. de Studii Econ. a Moldovei. Catedra Filozofie și Politologie ; coord.: Galina Țurcan. – Chișinău : Ed. ASEM, 2012. – P.112-122. – ISBN 978-9975-75-644-0.
72. **Reconfigurarea problemelor eticii în condițiile societății postmoderne** // Lucrări științifice / Univ. Agrară de Stat din Moldova. – Chișinău : UASM, 2012. – Vol. 31: Economie. – P. 540-548. – ISBN 978-9975-64-235-4.
73. **Tranziția moldovenească: schimbare sau transformare socială?** // Strategia supraviețuirii din perspectiva bioeticii, filosofiei și medicinei : Culeg. de art. șt. / red. resp. Teodor N. Țîrdea. – Chișinău : Print-Caro, 2012. – Vol. 2. – P. 150-153. – ISBN 978-9975-56-044-3.

2013

74. **Aportul eticii ecologice și a agriculturii ecologice asupra transformărilor calitative a agriculturii autohtone** / Valeriu Capcelea, P. Movileanu // Lucrări științifice / Univ. Agrară de Stat din Moldova, Fac. de Economie ; red. șef: Gh. Cimpoieș. – Chișinău : Centrul editorial UASM, 2013. – Vol. 37: Economie. – P. 95-98. – ISBN 978-9975-64-125-8.
75. **Capcelea, A.** Conformarea și motivația ecologică – abordări conceptuale / A. Capcelea, **Valeriu Capcelea** // Strategia supraviețuirii din perspectiva bioeticii, filosofiei și medicinei : Culeg. de art. șt. cu participare intern. / red. resp. Teodor N. Țîrdea. – Chișinău : Print-Caro, 2013. – Vol. 3. – P. 172-176. – ISBN 978-9975-56-087-0.
76. **Locul și rolul educatorului în formarea moralității tinerii generații în spiritul moralei creștine** // Educația din perspectiva valorilor. Idei, concepte, modele : [lucrări prezentate la conf. naț. cu participare intern. : Educația din perspectiva valorilor, ed. a V-a] / ed.: Dorin Opreș, Ioan Scheau, Octavian

Moșin. – Cluj Napoca : Eikon, 2013. – Tom 3 : Summa Theologiae. – P. 82-86. – ISBN 978-973-757-917.

77. **Locul și rolul eticii și responsabilității morale în societatea postmodernă** // Dialogul civilizațiilor: etică, educație, libertate și responsabilitate într-o lume în schimbare / colegiul de red. Victor Moraru [et. al.] ; coord. M. Feredun Tufekci. – Chișinău : [S.n.], 2013 (Tipogr. „Almor-Plus”). – P. 179-184. – ISBN 978-9975-9975-7-7.
78. **Tendențele și provocările actuale ale guvernării ecologice** / Valeriu Capcelea, A. Capcelea // Științele socio-umanistice și progresul tehnico-științific : Conf. șt. interuniv. : Materialele comunicărilor șt., 5 apr. 2013 /colegiul de red.: Mihai Braga [et al.]. – Chișinău : Tehnica-UTM, 2013. – P. 38-44. – ISBN 978-9975-45-258-8.

79. **Роль философии в подготовке специалистов с высшим образованием в Республике Молдова** // Dezvoltarea inovațională din Republica Moldova: probleme naționale și tendințele globale = Иновационное развитие Республики Молдова: национальные задачи и мировые тенденции : Conf. Intern. șt.-practică. Comrat, 7-8 noiem. 2013 / науч. ред. А. П. Левитская. – Comrat : [S. n.], 2013 (Tipog. A&V Poligraf). – P. 494-499. – ISBN 978-9975-4266-0-2.

2014

80. **Acmiul lui Vasile Țapoc - celebru filosof și om de știință autohton** // Filosofia în orizontul vieții. Profesorul universitar, doctor habilitat în filozofie Vasile Țapoc la 75 de ani. – Chișinău : [S. n.], 2014 (Imprimeria BNRM). – P. 227.

Asistăm zilele acestea la atingerea de către doctorul habilitat în filosofie, profesorul universitar de la Catedra de Filosofie și Antropologie a Universității de Stat din Moldova, Vasile Țapoc a hotarului celor 75 de ani de viață. Domnia sa a venit în preajma acestui eveniment cu un mare randament creativ și cu o individualitate bine conturată, formându-se, astfel, un solid suport pentru a păși cu mândrie într-o nouă împărăție cronologică a înțelepciunii. Nici pe departe dumnealui nu și-a materializat potențialul creator, mai dispune de un larg spațiu și multe rezerve intelectuale în postura de ctitor și reconstruitor al spiritualității vetrelor noastre atât de tulburate azi la imperativul marilor înnoiri și schimbări nu numai la față, ci și în esență a societății noastre aflate în tranziție.

Pe tot parcursul activității sale profesorul V. Țapoc a materializat din plin calitățile morale pe care le-a însușit de la părinții săi: umanismul, modestia, răbdarea, echitatea, simțul datoriei, cumpătarea, facultăți care pot fi exprimate printr-o singură noțiune – cumsecădenie, valoarea spre care a râvnit și pe care a materializat-o în mod plener în acțiunile și faptele sale dintotdeauna. În relațiile pur umane, individuale, a fost și este o fire prietenoasă, sociabilă, posedă mult tact,

dar și mai multă răbdare, calități de care ne-am convins în procesul colaborării noastre la scrierea lucrării *Cercetarea științifică* și în activitatea în cadrul Comisiei de experți la Consiliul Național de Atestare și Acreditare.

Vasile Țapoc reprezintă una dintre cele mai complexe personalități ale filosofiei din epoca contemporană, nu numai din Republica Moldova, ci și din întreg spațiul românesc, un nume de referință al învățământului universitar și al culturii noastre naționale. Vreau să remarc activitatea îndelungată, prodigioasă a domnului profesor – cea din domeniul învățământului, de permanentă dascălire a generațiilor tinere care asigură continuitatea în dezvoltare a neamului nostru, activitate ce a efectuat-o timp de mai bine de jumătate de secol.

Totodată, trebuie să remarcăm impresionanta operă științifică a filosofului Vasile Țapoc, pentru care *filosofia este expresia experienței omenești, este muza care l-a copleșit și l-a sedus toată viața*. Comunitatea filosofilor din țara noastră se asociază și își asumă principiile, virtuțile și valorile pe care Profesorul Vasile Țapoc le-a promovat dintotdeauna. Propriile elaborări științifice, valoroasele-i gânduri, eventual pulverizate prin intermediul diverselor publicații s-au plasat în tezaurul științific al gândirii filosofice românești care sunt pătrunse de curaj, onestitate și principialitate.

Filosoful Vasile Țapoc, în calitatea sa de om al timpului, nu poate să nu își focalizeze atenția asupra celor mai stringente probleme cu care se confruntă societatea contemporană la răscrucea dintre milenii, care țin de locul și rostul filosofiei expus în articolul *Revenirea la filozofie* și de problemele gnoseologiei și epistemologiei - *Disertația științifică. Inițiere în cercetarea științifică și filosofia succesului; Inițiere în gnoseologie și științele cogniției; Cunoașterea științifică*, cărți destinate, în primul rând, studenților, masteranzilor și doctoranzilor care au menirea de a pregăti noi generații de filosofi și cercetători științifici.

Cu această neobișnuită ocazie festivă, plină de fast inedit, venim și noi să vă felicităm, să vă îmbrățișăm, să vă urăm de bine pentru această sărbătoare. Vă dorim mulți ani norocoși, voie bună și sănătate!

81. **Conflictul dintre generații în perioada de tranziție postcomunistă** // Științele socio-umanistice și progresul tehnico-științific : Conf. șt. interuniv. : Materialele comunicărilor șt., 4 apr. 2014 / colegiul de red.: Mihai Braga [et al.]. – Chișinău : Tehnica-UTM, 2014. – P. 27-32. – ISBN 978-9975-45-319-6.
82. **Dezvoltarea competențelor practice ale absolvenților în procesul predării cursurilor de etică și deontologie profesională** // Dialogul cultural între generații și Integrarea Europeană : Materialele simp. intern., 24-25 mai 2013 / coord.: Eudochia Saharneau, Vasile Țapoc. – Chișinău : CEP USM, 2014. –P. 210-215. – ISBN 978-9975-71-555-3.
83. **Etica prospectivă - o nouă dimensiune a discursului teoretic moral în condițiile societății bazate pe cunoaștere** // Dialogul cultural între generații și Integrarea Europeană : Materialele simp. intern., 24-25 mai 2013 / coord.: Eudochia Saharneau, Vasile Țapoc. – Chișinău : CEP USM, 2014. – P. 93-100. – ISBN 978-9975-71-555-3.

84. **Impactul globalizării asupra fenomenului moralității în societatea post-modernă** // Strategia supraviețuirii din perspectiva bioeticii, filosofiei și medicinei : Culeg. de art. șt. cu participare intern. / red. resp.: Teodor N. Țârdea. – Chișinău : Medicina, 2014 (Tipog. Print-Caro). – P. 63-66. – ISBN 978-9975-118-40-8.
85. **Rolul tradițiilor, moralei și religiei în actul educațional al societății moderne** // Filosofia și perspectiva umană : Materialele Conf. consacrate Zilei Mondiale a Filosofiei, 21 noiem. 2013. – Chișinău : UAȘM, 2014. – P.18-23. – ISBN 978-9875-42-57-6-6.

2015

86. **Abordarea problemelor eticii în lucrarea lui D. D. Roșca Existența tragică** // Personalități notorii ale filosofiei românești: Lucian Blaga, Nae Ionescu, Dumitru D. Roșca (evocări aniversare) : Materialele Conf. șt. cu participare intern., 26-27 iun. 2015 / com. de org.: Svetlana Coandă, Vasile Țapoc (coord.). – Chișinău : CEP USM, 2015. – P. 30-35.
87. **Dimensiunea etică a dezvoltării durabile** / V. Capcelea, A. Capcelea // Strategia supraviețuirii din perspectiva bioeticii, filosofiei și medicinei : Culeg. de art. șt. cu participare intern. / red. resp. Teodor N. Țârdea. – Chișinău : Medicina, 2015 (Tipog. „Print-Caro”). – Vol. 21. – P. 38-41. – ISBN 978-9975-82-006-6.
88. **Dimensiunea etică a schimbărilor climatice** // Știința în nordul republicii Moldova: realizări, probleme, perspective : Conf. naț. cu participare intern., 25-26 sept. 2015, Bălți / colegiul de red. **Capcelea Valeriu** [et. al.]. – Bălți : [S. n.], 2015(Tipogr. „Indigo Color”). – P. 165-167. – ISBN 978-9975-3054-5-7.
89. **Elaborarea eticii globale – modalitate de a asigura dialogul dintre civilizații** // Dialogul civilizațiilor: etică, educație, libertate și responsabilitate într-o lume în schimbare / Univ. de Stat din Comrat, Secția Științe Sociale și Econ. a AȘM ; colegiul de red. Victor Moraru [et. al.]. – Chișinău : [S. n.], 2015(Tipogr. „Sofont Studio”). – P. 22-27. – ISBN 978-9975-3028-0-7.
90. **Influența filosofiei sociale asupra științelor socio-umanistice în condițiile societății bazate pe cunoaștere** // Perspectivele și problemele integrării în Spațiul European al cercetării și educației : Conf. șt. Intern., 5 iun. 2015 : [în 2 vol.] / com. șt.: Ioan-Aurel Pop [et al.]. – Cahul : US Cahul, 2015 (Tipogr. „Centrografic”). – Vol. 1. – P. 148-151. – ISBN 978-9975-914-98-7.
91. **Locul și rolul deontologiei juridice în formarea profesională a specialiștilor din domeniul jurisprudenței** // Perspectivele și problemele integrării în Spațiul European al cercetării și educației : Conf. șt. intern., 5 iun. 2015 : [în

- 2 vol.] / com. șt.: Ioan-Aurel Pop [et al.]. – Cahul : US Cahul, 2015 (Tipogr. „Centrografic”). – Vol. 1. – P.143-148. – ISBN 978-9975-914-98-7.
92. **Responsabilitatea morală și libertatea ecologică în contextual societății bazate pe cunoaștere** / V. Capcelea, A. Capcelea // Наука, образование, культура : Междунар. науч.- практ. конф. посвящ. 24-ой годовщине образования Комрат. Гос. Ун-та, 11 февр. 2015 / сост. Л. В. Федотова, Т. Г. Великова [и др.]. – Комрат : Комратский Гос.Ун-т, 2015 (Тир. „A&V Poligraf”). – Том 2. – P. 212-215. – ISBN 978-9975-83-003-4.
93. **Rolul filosofiei în pregătirea specialiștilor cu studii superioare în domeniul economic** // Aspecte ale dezvoltării potențialului economico-managerial în contextul asigurării securității naționale” : Materialele conf. șt. intern. dedicată aniversării a 20 de ani a învățământului economic la USARB, 6 iul. 2015, Bălți / colegiul de red.: Carolina Tcaci [et al.]. – Bălți : [S. n.], 2015 (Tipografia din Bălți). – P. 272-275. – ISBN 978-9975-132-35-0.
94. **Știința în nordul Republicii Moldova: realizări, probleme, perspective, conf. naț. (2015; Bălți)**. Conferința națională cu participare internațională „Știința în nordul Republicii Moldova: realizări, probleme, perspective”, 25-26 septembrie 2015, Bălți / colegiul de red. Valeriu Capcelea [et al.]. – Bălți : [S. n] (Tipogr. „Indigo Color”), 2015. –286 p. – ISBN 978-9975-3054-5-7.
95. **Unele considerațiuni cu privire la filosofia socială a lui Nicolae Bălcescu** // Științele socio-umanistice și progresul tehnico-științific : Conf. șt. interuniv. : Materialele comunicărilor. șt., 3 apr. 2015 / colegiul de red.: Mihai Braga [et al.]. – Chișinău : Tehnica-UTM, 2015. – P. 37-43. – ISBN 978-9975-45-384-4.

2016

96. **Etica netradițională - modalitate eficientă de contribuție la supraviețuirea umanității** // Strategia supraviețuirii din perspectiva bioeticii, filosofiei și medicinei = The survival strategy in terms of bioethics, philosophy and medicine : Culeg. de art. șt. cu participare intern. : [În vol.] / red. resp. Teodor .N. Țirdea. – Chișinău : Medicina, 2016 (Tipog. „Print-Caro”). – Vol. 22. – P. 38-41. – ISBN 978-9975-56-043-6.
97. **Filosofia în fața provocărilor societății post-moderne** // Filosofia și perspectiva umană : Materialele Conf. consacrate Zilei Mondiale a Filosofiei, 19 noiem. 2015, Chișinău. – Chișinău : UAȘM, 2016 (Tipog. „Biotehdesingn”). – P. 60-66. – ISBN 978-9875-42-57-6-6.
98. **Impactul intelectualității asupra dezvoltării societale în Republica Moldova** // Științele Socio-Umanistice și progresul tehnico-științific : Conf. șt. interuniv. : Materialele comunicărilor șt., 15 apr. 2016 /colegiul de red.: Mi-

hai Braga [et al.]. – Chișinău : Tehnica-UTM, 2016. – P. 25-30. – ISBN 987-9975-45-446-9.

99. **Influența filosofiei dreptului asupra cercetărilor științifice în științele juridice** // Buletinul Științific al Universității de Stat „Bogdan Petriceicu Hașdeu” din Cahul. Ser. Științe sociale. – 2016. – Nr 2 (4). – P. 5-13. – ISSN 2345-1858. – E-ISSN 2345-1890.
100. **Rolul eticii informaționale în anihilarea consecințelor negative ale utilizării tehnologiilor informaționale** // Știința în nordul republicii Moldova: realizări, probleme, perspective : Conf. naț. cu participare intern. consacrată aniversărilor de 70 de ani de la constituirea Inst. de Cercetare Științifică din Moldova, 55 de ani de la fondarea Acad. de Științe a Moldovei, 10 ani de la fondarea Filialei Bălți a Acad. Științe a Moldovei, ed. a 2-a, 29-30 sept. 2016, Bălți / colegiul de red. **Valeriu Capcelea** (coord.) [et. al.]. – Bălți : [S. n.], (Tipogr. „Foxtrot”), 2016. – P. 193-197. – ISBN 978-9975-89-029-8.
101. **Știința în nordul republicii Moldova: realizări, probleme, perspective, conferință națională (2 ; 2016; Bălți)**. Conferința națională cu participare internațională „Știința în nordul Republicii Moldova: realizări, probleme, perspective”: consacrată aniversărilor de 70 de ani de la constituirea Instituțiilor de Cercetare Științifică din Moldova, 55 de ani de la fondarea Academiei de Științe a Moldovei, 10 ani de la fondarea Filialei Bălți a Academiei de Științe a Moldovei (Ed. a 2-a), 29-30 septembrie 2016, Bălți / colegiul de red. **Valeriu Capcelea** (coord.) [et. al.]. – Bălți : [S. n.] (Tipogr. „Foxtrot”). – 314 p. – ISBN 978-9975-89-029-8.

2017

102. **Agricultura durabilă în Republica Moldova: provocări actuale și perspective** : Culeg. de art. șt. / Univ. de Stat „Alec Russo” din Bălți ; Inst. de Cercetări pentru Culturile de Câmp „Selectia” ; coord. (ed.): **Valeriu Capcelea** (colegiu de red.) [et al.]. – Bălți : Indigou Color, 2017. – 373 p. – ISBN 978-9975-3156-2-3.

Conferința Națională cu participare Internațională Știința în nordul Republicii Moldova: realizări, probleme, perspective (editia a doua) consacrată aniversărilor de 70 de ani de la constituirea Instituțiilor de Cercetare Științifică din Moldova, 55 de ani de la fondarea Academiei de Științe a Moldovei, 10 ani de la fondarea Filialei Bălți a Academiei de Științe a Moldovei. La Conferință s-au înscris 127 de autori din Republica Moldova (124), România (1), S.U.A. (1), și Rusia (1) - World Bank, Washington DC - 1; Московский Государственный Университет им. „М. В. Ломоносова” – 1; Universitatea „Al. I. Cuza” din Iași, – 1; USARB – 15; Institutul de Cercetări pentru Culturile de Câmp „Selectia” – 13; Institutul de Ecologie și Geografie al AȘM – 16; Institutul de Pedologie Agrochimie și Protecție a Solului „Nicolae Dimo”- 16; Institutul Științifico-Practic de

Știința din nordul republicii, în atenția a sute de minți luminate

132 de savanți din România, SUA, Grecia, Rusia și Republica Moldova au dezbătut în cadrul unei conferințe desfășurate la Bălți, în zilele de 25 și 26 septembrie a.c., perspectivele științei din zona de nord a țării. Forul și-a ținut lucrările în incinta Universității de Stat „Alec Russo”, prin concursul Filialei Bălți a A.Ș.M., Institutului de Cercetări pentru Culturile de Câmp „Selecția” și USARB.

„Conferința a constituit un bun prilej de a cunoaște preocupările și realizările cercetătorilor științifici din arealul de Nord al Republicii Moldova”, susține conf. univ., dr. hab. Valeriu Capcelea, secretarul științific al Filialei amintite. Comunicările au abordat probleme din ecologie, agricultură, tehnică, tehnologii inovatoare și transfer tehnologic, științe socio-umane, educație, arte, economie și drept.

Colegiul de onoare al forului științific a fost format din acad. Nicolae Edoiu, directorul Institutului de Istorie „George Barițiu” din cadrul Filialei Cluj-Napoca a Academiei Române, acad. Teodor Dima, directorul Institutului de Cercetări Economice și Sociale „Gheorghe Zane” din cadrul Filialei Iași a Academiei Române, acad. Gheor-

ghe Duca, președintele Academiei de Științe a Moldovei, și prof. univ., dr. hab. Gheorghe Popa, rectorul Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți.

Conferința a beneficiat de parteneriatele Institutului de Istorie „George Barițiu”, Institutului de Cercetări Economice și Sociale „Gheorghe Zane”, Institutului Nistorean de Economie și Drept, Institutului de Cercetări Științifice „Rif Acvaapar”, Primăriei municipiului Bălți și Agenției de Dezvoltare Regională „Nord”. Teleradio Moldova, Publika TV și Televiziunea bălțeană au fost partenerii media.

Revistă a Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți - Anul VI, septembrie 2015. EDIȚIE SPECIALĂ

Horticultură și Tehnologii alimentare – 4; Institutul Științifico-Practic de Biotehnologii în Zootehnie și Medicină Veterinară - 2; Institutul de Genetică, Fiziologie și Protecție a Plantelor al AȘM – 17; Grădina Botanică (Institut) – 9; Institutului de Cercetări Juridice și Politice al AȘM – 7; Institutul de Istorie al AȘM – 2; Institutul de Zoologie al AȘM – 6; Filiala Bălți a AȘM – 3; Universitatea de Stat din Tiraspol cu sediul la Chișinău – 5; USM – 5; Universitatea Agrară de Stat din

Moldova – 3; Universitatea AȘM – 1; ASEM – 3; USEM – 1; ULIM – 1; Universitatea din Comrat – 1; Institutul Nistrean de Economie și Drept – 1; Sudzucker Moldova S.A. – 1. Totodată, la acest forum științific au participat 2 academicieni (AȘM), 14 doctori habilitați, 48 de doctori în știință, 14 magistri, 16 ceretători științifici, 11 doctoranzi, etc.

În lucrare sunt publicate 96 de articole științifice a autorilor din Republica Moldova, Ucraina, Rusia, care activează în următoarele Instituții Științifice: Filiala Bălți a AȘM; USARB, Institutul de Cercetări pentru Culturile de Câmp „Selectia”, Institutul de Genetică, Fiziologie și Protecție a Plantelor al AȘM; Institutul de Zoologie al AȘM, Institutul de Ecologie și Geografie al AȘM; Институт Инженерной Электроники и Нанотехнологий АНМ; Institutul de Microbiologie și Biotehnologie al AȘM; Grădina Botanică (I) a AȘM; Institutul de Pedologie, Agrochimie și Protecție a Solului „Nicolae Dimo”; Институт Физиологии и Санокреатологии АНМ; Instituția Publică Institutul Științifico-Practic de Horticultură și Tehnologii Alimentare; Institutul Științifico-Practic de Biotehnologii în Zootehnie și Medicină Veterinară; Институт Растениеводства „Порумбень”; ГУ Приднестровский Научно-Исследовательский Институт Сельского Хозяйства; Институт Кормов и Сельского Хозяйства Подолье НААН Украины; Universitatea Agrară de Sat din Moldova; Universitatea de Stat din Tiraspol, cu sediul la Chișinău; Universitatea AȘM; Приднестровский Государственный Университет им. «Т.Г. Шевченко»; Николаевский Национальный Аграрный Университет, Украина; Подольский Государственный Аграрно-Технический Университет; ФГБНУ Юго-Западный государственный университет (ЮЗГУ) Курск, Россия; USM; Ministerul Mediului al Republicii Moldova; Лицей «Лучиан Блага», Бэлць; ГУ «Ботанический сад», г. Тирасполь, Școala Doctorală Științe Geonomice, Universitatea AȘM, Компания «ЕвроХим» г. Тирасполь. Articolele științifice au fost elaborate de 186 de autori – 1 membru corespondent al AȘM, 15 doctori habilitați, 65 doctori în științe, 84 cercetători științifici, 8 lectori universitari, 7 doctoranzi.

103. **Atribuția binefacerii în soluționarea problemelor sociale** // Strategia supraviețuirii din perspectiva bioeticii, filosofiei și medicinei : Culeg. de art. șt. cu participare intern. – Chișinău : CEP „Medicina”, 2017. – Vol. 23. – P. 55-58.

104. **Esența și trăsăturile specifice ale intelectualității** // Știință, educație, cultură : Conf. șt.-practică intern. = Наука, образование, культура : Междунар. науч. - практ. конф., посвящ. 26-ой годовщине Комрат. Гос. Ун-та, 10 фев. 2017 года : сб. тезисов : [în 2 vol.] / науч. ком.: С. К. Захария, Т. И. Раковчена. – Комрат : Комрат. Гос. Ун-т, 2017 (Tipogr. „A & V Poligraf”). – Том 2 : Лингвистика. Всеобщая история и археология. Философия. Транзитология. Этнология, гагаузоведение, региональные исследования.

Культура и искусство / сост.: Т. И. Раковчена [и др.] – P. 186-187. – ISBN 978-9975-83-028-7.

105. **Filosofia și învățământul superior din Republica Moldova: probleme și provocări** // Filosofia și perspectiva umană : Materialele Conf. consacrate Zilei Mondiale a Filosofiei, 17 noiem. 2016, Chișinău. – Chișinău : UAȘM, 2017 (Tipog. „Biotehdesingn”). – P. 52-57.
106. **Importanța intelectualului specializat, pentru progresul societății post-moderne** // Inegalități sociale în Republica Moldova. Constituirea clasei de mijloc / colegiul de red.: Victor Mocanu (coord.) [et al.]. – Chișinău : Inst. de Cercetări Juridice și Politice al AȘM, 2017(Tipogr. Centrală). – P. 231-237. – ISBN 978-9975-9761-9-0.
107. **Laudație pentru profesorul universitar, rectorul Universității Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca Andrei Marga, Doctor Honoris Causa a Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți** // Deținători ai titlului de *Doctor Honoris Cauza*. Membri de Onoare ai Senatului / alcăt. : E. Scurtu, M. Foteșcu ; red.-coord. : E. Harconița. ; red. șt. : Gh. Popa ; desing/tehored. S. Ciobanu ; Univ. de Stat „Alec Russo” din Bălți, Bibl. Șt. – Bălți, 2017. – P. 170-175. – ISBN 978-9975-931-31-1.

Ne-am întâlnit astăzi pentru a conferi titlul onorific de **Doctor Honoris Causa** profesorului, excelenței sale, Rectorului Universității „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca România, Domnului Andrei Marga, care este o somitate în domeniul filosofiei, în domeniul învățământului superior și al integrării europene din România.

Ce anume face ca Domnul Andrei Marga să fie un nume proeminent în România și peste hotarele ei? Pentru a da un răspuns exhaustiv la această întrebare trebuie luate în considerare acele roluri pe care și le-a asumat fără ezitare și cu entuziasm pe parcursul anilor. Domnul Andrei Marga este autor a 32 de cărți (8 dintre care reprezintă traduceri din limba germană și editări a unor traduceri din limba engleză și limba germană) precum și autorul a sute de studii și articole care sunt cotate la nivel internațional, printre care 60 au fost publicate în limbi de circulație mondială (în reviste și volume de referință pentru știința politică și filosofie).

Domnul Rector Andrei Marga pe parcursul ultimilor 30 de ani a deținut următoarele funcții: decan al Facultății de Istorie și Filosofie între anii 1990-1992, prorector al Universității „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca între anii 1992-1993, apoi Rector al Universității clujene între anii 1993-2004, președinte al Consiliului Academic între anii 2003-2007, rector al aceleiași universități începând cu 30 decembrie 2007, ministru al Educației și Cercetării între anii 1997-2000. De

asemenea, Domnul Andrei Marga s-a manifestat și în calitate de om politic, președinte al P.N.Ț.C.D.

În această ordine de idei, putem spune, fără exces de zel, că Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți trăiește un moment deosebit, momentul exprimării grațitudinii prin acordarea distincției de *Doctor Honoris Causa* Rectorului, profesorului de filosofie contemporană și logică de la Universitatea „Babeș-Bolyai”, deoarece Domnul Andrei Marga reprezintă una dintre cele mai complexe personalități ale filosofiei din epoca contemporană, nu numai din România, dar și din Europa, e un nume de referință al învățământului universitar și al culturii române contemporane. Dacă am invoca doar una dintre dimensiunile activității Profesorului Andrei Marga pentru a evalua meritele Domniei Sale, una ar fi suficientă pentru a-l consacra pe actualul Rector al Universității din Cluj în galeria personalităților de primă mărime a vieții universitare și a culturii românești contemporane.

Profesorul Andrei Marga, unul dintre cei mai mari filosofi români contemporani, este născut în 1946 în localitatea Pietriș, jud. Bistrița-Năsăud. Licențiat în filosofie la Universitatea „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca, promoția 1971, cu specializarea secundară sociologie, în calitate de bursier DAAD, a urmat, între anii 1975-1976 și apoi în perioada 1980-1994, studii și mai multe stagii de documentare la universitățile din Freiburg, Bielefeld, Erlangen, Münster, Frankfurt pe Main și la Institutul „Max Planck” din Starnberg (Germania). În 1991 prin *Wodrow Wilson Center* și 1996 *National Endowment for Democracy* a studiat la Washington DC.

Domnul Andrei Marga a debutat în cercetarea științifică de anvergură prin elaborarea tezei de doctor dedicată marelui filosof germano-american al sec. XX Herbert Marcuse, reprezentant al celebrei Școli de la Frankfurt, care și-a câștigat autoritatea ca părinte al Noii Stângi. Marcuse aprecia pragmatismul drept o filosofie a omului unidimensional, integrat doar într-o latură a existenței sale, cea socială, fiindu-i anihilată cea de-a doua latură a sa, cea reflexivă, critică, creatoare de noi valori. El remarca că astfel se ajunge la robotizarea omului, la atenuarea spiritului creator, prin manipularea necesităților sale. Prin lucrarea *Eros și civilizație*, Marcuse a încercat o sinteză îndrăznească între Marx și Freud, a creionat comportamentul unei societăți nonrepressive, care implica o muncă nealiniată și plăcută, activități distractive și libertate sexuală, din aceasta rezultând o societate

și o cultură ce promovau libertatea și fericirea. Totodată, filosoful german realiza o critică atât a societăților capitaliste, cât și a celor comuniste. În această ordine de idei, remarcăm oportunitatea și noutatea elaborării unui studiu constructiv asupra filosofiei lui Herbert Marcuse la sfârșitul anilor 70. Faptul că lucrarea Domnului Profesor Andrei Marga *Herbert Marcuse. Studiu critic*, a văzut lumina tiparului la Editura Dacia din Cluj-Napoca în 1980 a însemnat, pe acele vremuri, o manifestare de curaj civic din partea autorului. În continuare, Profesorul Andrei Marga a cercetat cu minuțiozitate și lucrările lui Jürgen Habermas, principalul teoretician al celei de-a doua generații a Școlii de la Frankfurt. Jürgen Habermas este autorul celebrei lucrări *Teoria acțiunii comunicative*, în care a precizat, în conceptul global de societate, diferențierea dintre lumea vieții și sistemul acțiunilor. Suntem în drept să susținem cu certitudine că celebrul filosof german al contemporaneității Jürgen Habermas are în Filosoful Andrei Marga cel mai fidel interpret al concepției sale nu numai în filosofia română, dar, cu siguranță, și în filosofia europeană. Astfel, în virtutea interesului față de Habermas și Școala de la Frankfurt, a văzut lumina tiparului cartea *Acțiune și rațiune în concepția lui Jürgen Habermas* (1985), care a obținut premiul „Simion Bărnuțiu” al Academiei Române și traducerea în limba română a cărții *Cunoaștere și Comunicare*, care a culminat, în 2006, cu publicarea la Editura Polirom din Iași, a monografiei *Filosofia lui Habermas*, pe care Domnul Andrei Marga îl consideră drept cel mai mare savant de la Einstein încoace.

Astfel, apelul la Habermas este frecvent în aproape toate studiile Filosofului Andrei Marga. Probabil experiențele vieții, sau „lucrarea” amintirilor din familie sau, din nou, opera lui Habermas, i-au inspirat Filosofului Andrei Marga una dintre cele mai frumoase cărți, *Religia în era globalizării*, care a văzut lumina tiparului în 2003, la Editura Fundației Pentru Studii Europene de pe lângă Facultatea de Studii Europene a Universității clujene. Lucrarea reprezintă, în opinia Domnului Profesor, reflecțiile unui om cu formație filosofică asupra unui teren crucial pentru viața noastră de astăzi, fiind dedicată părinților săi, Elisabeta și Alexandru, pentru care religia a însemnat mai mult decât pot descrie termenii filosofiei. Domnul Andrei Marga remarcă că o tradiție a culturii moderne a plecat de la premisa după care religia este înscrisă în timp și urmează să intre în muzeu pe măsura dezvoltărilor din alte sectoare ale culturii sau ale realității sociale ori individuale. Dar începutul mileniului trei, în opinia lui Gilles Kepél, a însemnat o revitalizare a creștinismului, o restaurare a religiosului în cadrul vechilor instituții, o revanșă a lui Dumnezeu. Totodată, însuși Habermas recunoștea în creștinism un mare catalizator al modernității, fiind convins că geneza modernității a avut premise religioase: universalismul egalitar din care au rezultat ideile de libertate și solidaritate, de autonomie a călăuzirii vieții și emancipării, morala individuală a datoriei, drepturile omului etc. sunt moșteniri ale eticii iubirii propovăduite de creștinism. (aceste idei au fost citate din cartea Jürgen Habermas, Joseph Ratzinger, *Dialectica secularizării. Despre rațiune și credință*, publicată cu o introducere consistentă semnată de Andrei Marga, cu titlul *Premisele unei dezbateri epocale: Habermas-Ratzinger*).

Rămânând la același capitol al religiei, Joseph Ratzinger, actualul Papă Benedict al XVI-lea, un alt subiect preferat al Filosofului Andrei Marga, atrăgea

atenția asupra necesității de a învăța din atașamentul constant al Bisericii la condiția umană, totdeauna afectată de împrejurările ostile ale vieții. În această ordine de idei, Domnul Profesor Andrei Marga a publicat recent lucrarea *Absolutul astăzi. Teologia și filosofia lui Joseph Ratzinger*, volum apărut la editura Eikon din Cluj-Napoca, care este consacrată Suveranului Pontif Joseph Ratzinger. Acest eveniment editorial a fost unul de anvergură internațională, cu valențe nu doar europene, ci chiar „universale”. Suntem de acord cu opinia Domnului Profesor că „lumea de azi nu mai poate fi înțeleasă decât privind-o din mai multe perspective. Întrebările există în relația teologie – filosofie – științe, chiar artă, iar meritul lui Ratzinger este acela de a fi adus dezbateră la cel mai actual nivel”.

Filosoful Andrei Marga, în calitatea sa de om al timpului, nu poate să nu își focalizeze atenția asupra celor mai stringente probleme cu care se confruntă societatea contemporană, cele ale geografiei ideilor și practicii politice de la răscrucea dintre milenii. La acest capitol trebuie să menționăm lucrarea *Introducere în metodologia și argumentarea filosofică*, o carte indicată, în primul rând, studenților de la filosofie, o propedeutică filosofică, care semnifică studiul elementar, în linii generale, al filosofiei, studiu ce urmează să fie aprofundat, ulterior. De asemenea este necesar să menționăm și lucrarea *Filosofia americană clasică, Reconstrucția pragmatică a filosofiei*, în care Andrei Marga ne convinge, prin selecția autorilor și a textelor, că puține filosofii au reușit, asemeni pragmatismului, să persiste în viața unui om. Totodată, Domnul Andrei Marga se referă și la problemele majore ale societății românești din ultimele decenii și anume, e vorba de *Cotitura culturală. Consecințele filosofice ale tranziției*, axate pe eșecul socialismului în Europa Centrală și de Est și pe dificultățile tranziției în plan cultural, precum și mintal. Într-o altă lucrare *Relativismul și consecințele sale* în care autorul reiterează ideea că relativismul istoric, cultural, social, cognitiv, moral și filosofic a legitimat intelectual totalitarismele sec. al XX-lea, ideologiile izolaționiste și dogmatice. În această ordine de idei, ar fi bine ca Domnul Andrei Marga să ne dea o mână de ajutor în analiza tranziției haosmotice din Republica Moldova, care a însemnat mai multă retorică decât acțiuni concrete și a dus la sărăcirea masivă a populației, la creșterea inegalităților social-economice, la ruina potențialului economic existent etc.

Indiscutabil, cartea de cel mai mare succes a Profesorului Andrei Marga, adevărat bestseller, care a cunoscut deja patru ediții este *Filosofia unificării europene*. Lucrarea în cauză reprezintă un excepțional demers științific, o abordare a procesului unificării europene într-o versiune filosofică, având și scopul de a oferi un cadru conceptual studiilor europene și de a propune soluții pentru rezolvarea unor probleme filosofice existente astăzi în construcția europeană. Definind paradigma ca un sistem de convingeri și valori ale unei comunități, postulatul său fundamental este că paradigma națională (care a dominat Europa în sec. XVIII-XX), trebuie să fie depășită, iar, în locul acesteia, să se impună paradigma europeană, care înseamnă un fond comun al culturilor naționale europene ce are drept consecință unificarea europeană. Lucrarea reprezintă, în opinia noastră, una dintre cele mai complexe radiografii asupra procesului unificării europene, o pledoarie pentru Europa spre virtuțile și valorile ei. Putem să susținem cu

certitudine că această lucrare constituie o contribuție teoretică românească la literatura politică și filosofică dedicată edificării Europei Unite.

Opera filosofică a Profesorului Andrei Marga reprezintă chintesența activității sale practice, iar în sens mai larg, reprezintă reperatele filosofice ale unei societăți care se află în tranziție de la societatea comunistă totalitară la societatea democratică, ce poate fi de un real folos la înțelegerea proceselor care au loc în Republica Moldova, asupra căreia mai atâră sabia lui Damocles, deoarece există un pericol iminent al reinstaurării unui regim autoritar neocomunist.

O altă dimensiune a prodigioasei activități a Profesorului și Rectorului Andrei Marga ține de reconstrucția instituțională a Universității „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca, în rezultatul căreia acest templu de studii și știință s-a transformat în unul de talie europeană. Trebuie să remarcăm faptul că experiența, dinamica acestor transformări s-a răsfrânt asupra învățământului universitar din toată România. Prin urmare, Universitatea „Babeș-Bolyai” a devenit un model de urmat pentru toate instituțiile de învățământ superior din România. Ar fi bine ca această experiență să fie preluată și de Universitățile din Basarabia. Vă asigurăm Domnule Rector că experiența în cauză va fi utilizată în procesul reconstrucției instituționale și a Universității bălțene.

Notorietatea rectorului Universității „Babeș-Bolyai” a fost apreciată, fiind numit în anul 1997, în calitate de Ministru al Educației și Cercetării, într-un guvern hotărât să schimbe în mod radical România. Acest guvern a inițiat opțiunea prooccidentală care a fost fermă și sinceră și au fost realizați primii pași pentru aplicarea criteriilor de aderare la Uniunea Europeană, criterii stabilite prin Conferința de la Copenhaga. În acest sens, Ministerul Educației și Cercetării, condus de Domnul Andrei Marga a propus o reformă radicală a învățământului românesc, focalizată pe următoarele acțiuni:

- a) efectuarea reformei curriculare și compatibilizarea europeană a curriculumului național;
- b) trecerea de la învățarea reproductivă la cea creativă;
- c) o conexiune novatoare între școli, licee și universități, pe de o parte, și mediul economic autohton, pe de altă parte;
- d) îmbunătățirea infrastructurii instituțiilor de învățământ și conectarea ei la Internet și alte genuri de comunicații electronice ale lumii;
- e) reforma managementului școlar și academic prin descentralizare și crearea unei autonomii instituționale autentice a instituțiilor de învățământ de toate nivelurile;
- f) inițierea și promovarea unor forme avansate de cooperare internațională între instituțiile de învățământ din România și cele de peste hotare.

Este necesar să menționăm, în mod special, că Ministrul și Profesorul Andrei Marga a introdus și a materializat pentru prima dată în România aplicația pedagogică a curriculumului, care în țările din Europa de Vest se afla în acea perioadă într-un stadiu destul de avansat.

Astfel, reforma învățământului și noul proiect de curriculum au reprezentat acțiuni de referință în societatea românească a anilor 1997-2000, care continuă să fie reperate și în prezent. Rezultatele notabile care au fost obținute în urma acestor acțiuni au dus la elaborarea de noi manuale, o nouă structură a anului școlar și

academic; la evaluarea cadrelor didactice și instituțională, reorganizarea rețelei școlare, îmbunătățirea substanțială a infrastructurii și conectarea instituțiilor de învățământ la tehnologiile informaționale, autonomia pedagogică și administrativă. Totodată, în domeniul învățământului superior, universitățile au fost concepute ca structuri de învățământ bazate pe cercetarea de performanță, înființarea centrelor de excelență, s-a extins sistemul de credite transferabile, a fost creată o nouă viziune cu privire la managementul universitar prin separarea conducerii academice și managementul administrativ, care a dus la necesitatea unei noi funcții de director administrativ pe universitate și facultate, cât și reglementarea organizării învățământului la distanță etc.

Este necesar de a menționa, în mod deosebit, și faptul că Profesorul Andrei Marga a pus în funcțiune o reformă multidimensională a învățământului din România menită să integreze sistemul educațional românesc în cel european. Prin urmare, putem spune cu certitudine, că Domnul Andrei Marga este o personalitate făuritoare de istorie, care s-a materializat prin acțiuni și fapte concrete, prin rezultate remarcabile.

Despre rezultatele muncii Domnului Ministru ne denotă și faptul că încă în anul 2000, Ministerul Educației și Cercetării se număra printre puținele ministere care îndeplinea condițiile de aderare la Uniunea Europeană. Aceasta s-a produs datorită implementării unei reforme accelerate însoțită de un management de performanță a Profesorului Andrei Marga. Totodată, aceste rezultate au fost obținute datorită voinței politice a Domnului Ministru de a elibera învățământul românesc de reflexele regimului totalitar comunist care se manifesta prin existența unor manuale unice, dar și prin încrederea pe care o aloca învățământului Domnul Andrei Marga etosului instruirii, care a stat dintotdeauna la baza modernizării societății.

După trei ani de muncă asiduă în cadrul Ministerului Educației și Cercetării, Andrei Marga rămâne, pentru scurt timp, în vârful sferei politice ca lider al P.N.Ț.C.D. Pentru mulți români aceasta însemna posibilitatea creării unui partid modern, așezat pe principiile creștin-democratice europene autentice. Însă, spre regret, Domnul Marga se retrage din activitatea politică nemijlocită, fapt ce nu a oferit posibilitatea ca în România să fie materializate ideile statului ideal al lui Platon, care susținea că dacă filosofii nu vor domni în cetăți și dacă puterea politică și filosofia nu va ajunge să coincidă atunci nu va încăpea conținerea rețelilor pentru cetăți și pentru neamul omenesc.

Ulterior, Domnul Andrei Marga revine la Alma-Mater pentru a-și realiza din plin ideile și planurile sale, a continua misiunea sa de reformator al învățământului din România.

Se poate afirma, dincolo de orice îndoială, că Profesorul Andrei Marga reprezintă cu certitudine o personalitate complexă a culturii românești contemporane, profesor, filosof, rector, ministru, om politic, președinte al Consiliului academic al Universității „Babeș-Bolyai” și din nou rector. El este o personalitate recunoscută unanim și apreciată de marile universități din România și de peste hotare, care a fost ales în ultimii ani în conducerea unor înalte organisme academice și de cultură: vice-președinte al *Conferinței Mondiale a Învățământului Superior UNESCO* (1998), membru al *Consiliului Universității*

Națiunilor Unite de la Tokio (2004-2010), *Președinte al Conferinței Rectorilor Danubieni* (2004-2005, 2006-2010), *Director al Școlii Doctorale*, Universitatea „Babeș-Bolyai” etc.

Elocventă este și activitatea internațională a Profesorului Andrei Marga. În ultimii ani el a susținut un șir de conferințe: în 19 octombrie 2007 la Universitatea „La Sapiientia” din Roma susține conferința *Politică și religie. Voegelin astăzi*; în 13 decembrie 2007, conferință la Weimar cu tema *Europa lui Nietzsche*; în 2008 la Universitatea Ebraică din Ierusalim susține conferința cu tema *Dezbaterea fundamentelor în Europa*; în 20 februarie 2008, Domnul Andrei Marga prezintă la Universitatea „La Salle” din Barcelona, conferința intitulată *Universitatea secolului XXI. Humboldt, Neuman, Gasset astăzi*.

Un capitol aparte îl constituie aprecierea meritelor distinsului Profesor Andrei Marga, prin conferirea titlului onorific de **Doctor Honoris Causa** de către diverse Universități din România și din lume. Domnului Rector Andrei Marga în 2010 i se conferă titlul de **Doctor Honoris Causa de către Universitatea „Corvinus”** din Budapesta, în 2008 Universitatea din Montpellier „Paul Valery” îi acordă titlul de **Doctor Honoris Causa**, în 2006 i se conferă titlul de **Doctor of Humane Letters** de către Universitatea Plimouth State, New Hampshire S.U.A.

În același timp, Domnului Profesor Andrei Marga i se conferă titlurile de **Visiting Professor** de către Universitatea din Montpellier „Paul Valery” (Franța); **Gast-Professor** de către Universitatea din Viena (Austria); „**Erich Voegelin**” **Gast-Professor** de către Universitatea Ludwig Maximilianus, München (Germania).

Activitatea Domnului Profesor Andrei Marga a fost înalt apreciată prin acordarea de premii internaționale și naționale: **Herder Prizer** (Austria-Germania); **Premiul Fundației Haim și Sara Ianculovici din Haifa** (Israel); **Gold Medal** – Universitatea din Tübingen (Germania); **România–Israel Award & The Medal of Jerusalem** (Israel); **premiul Național „Brătianu”**; **premiul „Simion Bărnuțiu”** al Academiei Române.

Un capitol aparte îl constituie relațiile dintre Universitatea „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca și Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți, care au generat dintr-o colaborare fructuoasă între Facultățile de Drept a Universităților în cauză, colaborare ce s-a soldat cu susținerea unor teze de doctorat, cu schimbul de cadre didactice și studenți, cu participarea la diverse Conferințe Științifice, forme de colaborare care, sperăm, se vor fortifica și diversifica.

Acordându-i distincția de **Doctor Honoris Causa** Excelenței Sale, Domnului profesor Andrei Marga, Rector al Universității „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca, universitatea noastră săvârșește un gest cu dublă semnificație:

În primul rând, gest de recunoaștere a impresionantei opere științifice a filosofului Andrei Marga, pentru care *filosofia este expresia experienței omenești, este muza care l-a copleșit și l-a sedus toată viața* și de exprimare a recunoștinței față de activitatea Domniei sale în calitate de Ministru al Educației și Cercetării, operă care s-a răsfrânt în mod benefic asupra întregului învățământ superior din România, și în mod implicit, asupra celui din Republica Moldova, asupra Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți.

În al doilea rând, gestul nostru semnifică deopotrivă, asocierea și asumarea de către comunitatea academică a Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți a principiilor, virtuților și valorilor pe care Profesorul, Rectorul și Ministrul Andrei Marga le-a promovat dintotdeauna.

108. **Misiunea intelectualității în viața socială** // Științele Socio-umanistice și progresul tehnico-științific”: conf. șt. interuniv. „Teoria și practica integrării europene”, Chișinău, 7 apr. 2017 / colegiul de red.: Mihai Braga [et al.]. – Chișinău : Tehnica UTM, 2017. – P. 35-42. – ISBN 978-9975-45-498-8.

Articole în culegeri internaționale

1984

109. **Диалектика общечеловеч. и классового, национального и интернационального в развитии национальных традиций** // Рукопись. – Минск, 1984. – 41 p. – Деп. в ИНИОН АН СССР : а. с. № 19054 ; заявл. 25.12.1984.

1989

110. **Отчет о научно-исследовательской работе «Место и роль прогрессивных национальных традиции в коммунистическом воспитании молодежи** // Рукопись. – Москва, 1989. – Деп. в ВНИИЦ № 0278790.06284. –20 p.

2006

111. **Unele considerații cu privire la epistemologia conștiinței normative** // Studii și cercetări din domeniul științelor socio-umane / referenți șt.: Monica Albu, Ioan Berar, Ionuț Isac [et al.]. – Cluj-Napoca : Ed. Argonaut, 2006. – Vol. 16. – P. 305-318. – ISBN 978-973-109-049-8.

2008

112. **Locul și rolul tradițiilor în jocul manipulator al timpului prezent** // Studii și cercetări din domeniul științelor socio-umane” / referenți șt.: Monica Albu, Ioan Berar, Ionuț Isac [et al.] Vol. 17. – Cluj-Napoca : Ed. Argonaut, 2008. – Vol. 17. – P. 268-263. – ISBN 978-973-109-065-8.

2009

113. **Освещение молдо-украинских отношений на уроках истории в лицах** // Альманах добрососедства : Сб. ст. участников цикла междунар. конф. «Неконфликтное прочтение истории - основы добрососедства. Алматы-Москва-Харьков-Кишинев. – Москва : НП «Центр общественных технологий», 2009. – P. 57-61.

2010

114. **Conflictul dintre generații - izvor al schimbărilor sociale (cazul Republicii Moldova)** // Studii și cercetări din domeniul științelor socio-umane” / referenți șt.: Monica Albu, Ionuț Isac, Vasile Marian [et al.]. – Cluj-Napoca : Ed. Argonaut, 2010. – Vol. 20. – P. 101- 106. – ISBN 978-973-109-217-1.
115. **Elaborarea și adoptarea legii cu privire la instituirea executorilor judecătorești privați – imperativ al timpului** / Valeriu Capcelea, I. Capcelea // Conferința internațională „Executarea silită în Noul Cod de procedură civilă”, 26-28 august 2010, Sovata, România / coord.: Ioan Sabău-Pop, Eugen Hurubă. – București : Ed. Universul Juridic, 2010. – P. 29-32. – ISBN 978-973-127-389-1.

2011

116. **Dimensiunea identitară a tranziției moldovenești** // Studii și cercetări din domeniul științelor socio-umane / referenți șt.: Monica Albu, Ionuț Isac, Vasile Marian [et al.]. – Cluj-Napoca : Ed. Argonaut, 2011. – Vol. 21. – P. 225-234. – ISBN 978-973-109-269-0.
117. **Obligativitatea respectării principiului rolului activ și al executării operative a documentelor executorii de către executorul judecătoresc din perspectiva deontologiei profesionale** / Valeriu Capcelea, I. Capcelea // Conferința internațională „Executorul judecătoresc între rol activ și organ de jurisdicție”: 26-27 aug. 2011, Tîrgu-Mureș, România / coord.: Ioan Sabău-Pop, Eugen Hurubă. – București : Ed. Universul Juridic, 2011. – P. 50-55. – ISBN 978-973-127-389-1.
118. **Ontologia normelor sociale** // Studii și cercetări din domeniul științelor socio-umane / referenți șt.: Monica Albu, Ionuț Isac, Vasile Marian [et al.]. – Cluj-Napoca : Ed. Argonaut, 2011. – Vol. 21. – P. 107-116. – ISBN 978-973-109-269-0.

119. **Духовно-нравственное образование в Республике Молдова: проблемы и перспективы** // Международное сотрудничество в области подготовки специалистов по истории и культуре традиционных религий на пространстве СНГ: приоритеты и перспективы : Материалы Междунар. семинара-совещания представителей стран СНГ, 19 ноября 2011 г. – Москва : ИПК МГЛУ „Рема”, 2011. – P. 65-70.

2012

120. **Aspecte geopolitice ale tranziției moldovenești** // Idei și valori perene în științele socio-umane: studii și cercetări / coord. Ana Gugiuman. – Cluj-Na-

poca : Ed. Argonaut, 2012. – Tom XVII. – P. 587-596. – ISBN 978-973-109-393-2.

121. **Fazele tranziției moldovenești** // Studii și cercetări din domeniul științelor socio-umane / referenți șt.: Monica Albu, Ionuț Isac, Vasile Marian [et al.]. – Cluj-Napoca : Ed. Argonaut, 2012. – Vol. 24. – P. 307-316. – ISBN 978-973-109-341-3.
122. **Locul și rolul deontologiei profesionale în efectuarea acțiunilor de executare silită de către executorul judecătoresc** // Conferința Internațională „Executarea silită în reglementarea noului cod de procedură civilă”, 30 august - 1 septembrie 2012, Tîrgu Mureș – România. – București : Ed. Universul juridic, 2012. – P. 61-66. – ISBN 978-973-127-593-2.

2013

123. **Locul și rolul educatorului în formarea moralității tinerii generații în spiritul moralei creștine** // Educația din perspectiva valorilor: idei, concepte, modele, ed. a V-a Chișinău, 4-5 octombrie 2013 / ed.: Virgil Mândăcanu, Ioan Scheau, Dorin Opriș. – Cluj Napoca : Eikon, 2013. – Vol. 3. – P. 82-85. – ISBN 978-973-757-917-1.
124. **Manifestarea paradoxului „stranierilor rătăcitori” în procesul tranziției postcomuniste din Republica Moldova** // Idei și valori perene în științele socio-umane: studii și cercetări // coord. Ana Gugiuman. – Cluj-Napoca : Ed. Argonaut, 2013. – P. 113-121. – ISBN 978-973-109-347-5.
125. **Schimbarea mentalității și a memoriei sociale - chezașia succesului transformărilor sociale din Republica Moldova în perioada de tranziție** // Studii și cercetări din domeniul științelor socio-umane / referenți șt.: Monica Albu, Narcisa Cozea, Ionuț Isac [et al.]. – Cluj-Napoca : Ed. Limes & Argonaut, 2013. – Vol. 25. – P. 304-313. – ISBN 978-973-726-762-7.
126. **Valori și principii etice în procesul civil și executarea silită** // Conferința Internațională „Instituții ale procesului civil și ale executării silite” 29– 31 august 2013, Târgu Mureș – România / coord: Ioan Sabău-Pop, Eugen Hurubă. – București : Ed. Universul juridic, 2013. – P. 89-95. – ISBN 978-606-673-160-7 ; Revista Romana de Executare Silita. – 2013. – Vol. 10, nr 3. – P.105-111 ; <http://web.a.ebscohost.com/abstract?site=ehost&scope=site&jrnl=15848892&AN=92589304&h=gIjCcwvpAG9d0%2fmr-fJkvSG8S%2fKILGGqL6XLvmi1AJsMPU8NapUY2%2b%2fXIPxZ-Be9z7PQsdYQeW0pvPrBr9TPAuA%3d%3d&crl=f&resultLocal=Err-CrlNoResults&resultNs=Ehost&crlhashurl=login.aspx%3fdirect%3dtrue%26profile%3dehost%26scope%3dsite%26authtype%3dcrawler%26jrn-1%3d15848892%26AN%3d92589304>

2014

127. **Aspectele morale ale puterii în condițiile tranziției de la societatea totalitară la societatea democratică** // Mărgărit, Diana. Bestiarul puterii. – Iași : Ed. Univ. „Alexandru Ioan Cuza”, 2014. – P. 94-105. – ISBN 978-606-714-026-2.
128. **Decalogul și predica de pe munte – repere în constituirea moralității tinerei generații** // Educația din perspectiva valorilor: idei, concepte, modele. – Cluj-Napoca : Eikon, 2014. – Tom 5 : Summa Theologiae / ed. Octavian Moșin, Ioan Scheau, Dorin Opriș. – P. 33-37. – ISBN 978-606-711-134-7.
129. **Etica comportamentului executorului judecătoresc în procesul consultării clientului** // Conferința Internațională „Procesul civil și executarea silită, experiența unui nou început” 28-30 august 2014, Tîrgu Mureș - România / coord.: Eugen Hurubă. – București : Ed. Universul juridic, 2014. – P. 98-103. – ISBN 978-606-673-457-8.
130. **Locul și rolul intelectualității în transformările sociale din perioada de tranziție postcomunistă** // Studii și cercetări din domeniul științelor socio-umane / referenți șt.: Monica Albu, Ionuț Isac, Călina Jugastru [et al.]. – Cluj-Napoca : Ed. Limes & Argonaut, 2014. – Vol. 27. – P. 233-241. – ISBN 978-973-726-861-7.
131. **Rolul filosofiei dreptului în pregătirea specialiștilor în domeniul jurisprudenței** // „Правовые Реформы в Молдове, Украине, Грузии в контексте евроинтеграционных процессов” : Междунар. науч.-практ. конф., 7-8 нояб. 2014 г. / орг. ком.: В. Бужор [и др.]. – Кишинев : [Б. и.], 2014 (Тірогр. „Cetatea de Sus”). – Ч. 1. – P. 8-10. – ISBN 978-9975-3009-5-7.

2015

132. **Coraportul dintre normele sociale și normele juridice** / Valeriu Capcelea, A. Mariș // Studii și cercetări din domeniul științelor socio-umane / referenți șt.: Monica Albu, Ionuț Isac, Călina Jugastru [et al.]. – Cluj-Napoca : Ed. Limes & Argonaut, 2015. – Vol. 28. – P. 67-77. – ISBN 978-973-726-925-6.
133. **Locul și rolul culturii morale în activitatea profesională a executorului judecătoresc** // Conferința internațională „Procesul civil și executarea silită, teorie și practică” = Internatioal Conference „Civil Lawsuit and Legal Enforcement - Teory and practice”: 25-27 august 2016, Tîrgu Mureș, România / coord.: Eugen Hurubă. – București : Ed. Universul juridic, 2015. – P. 218-223. – ISBN 978-606-673-682-4.
134. **Locul și rolul valorilor morale în reglementarea relațiilor dintre om și natură în societatea postmodernă** // Idei și valori perene în științele socio-umane: studii și cercetări. – Cluj-Napoca : Ed. Argonaut, 2015. – Tomul XIX.

135. **Rolul intelectualității în societatea postmodernă** // Studii și cercetări din domeniul științelor socio-umane / referenți șt.: Monica Albu, Ionuț Isac, Călina Jugastru [et al.]. – Cluj-Napoca : Ed. Limes & Argonaut, 2015. – Vol. 28. – P. 422-431. – ISBN 978-973-109-574-5.

2016

136. **Intelectualitatea în condițiile societății în tranziție** // Studii și cercetări din domeniul științelor socio-umane / referenți șt.: Monica Albu, Ionuț Isac, Călina Jugastru [et al.]. – Cluj-Napoca : Ed. Limes & Argonaut, 2016. – Vol. 29. – P. 331-338. – ISBN 978-973-726-925-6.
137. **Semnificația conștiinței morale în activitatea profesională a executorului judecătoresc** / Valeriu Capcelea, M. Gora // Conferința internațională „Procesul civil și executarea silită, teorie și practică” = Internatioal Conference „Civil Lawsuit and Legal Enforcement – Teory and practice”: 25-27 august 2016, Tîrgu Mureș, România / ed. coord. Eugen Hurubă. – București : Ed. Universul juridic, 2016. – P. 278-283. – ISBN 978-606-673-900-9.
138. **Semnificația valorilor morale în devenirea tinerii generații** // Educația din perspectiva valorilor. – Cluj Napoca : Eikon, 2016. – Tom 9: Summa theologiae / ed. Octavian Moșin, Ioan Scheau, Dorin Opriș. – P. 98-1034. – ISBN 978-606-711-553-6.

2017

139. **Dimensiunea axiologică a tradițiilor naționale - potențialul lor educativ** // Educația din perspectiva valorilor. – Cluj-Napoca : Eikon, 2017. – Tom 10. Summa theologiae / ed. Octavian Moșin, Ioan Scheau, Dorin Opriș. – P. 98-103.
140. **Dimensiunea comportamentului moral verosimil în activitatea executorului judecătoresc** / Valeriu Capcelea, M. Gora // Conferința internațională „Procesul civil și executarea silită - Actualități și perspective” = Internatioal Conference „Civil Lawsuit and Legal Enforcement – Currents and Perspectives” : 24-26 august 2017, Tîrgu Mureș, România / ed. coord. Eugen Hurubă. – București : Ed. Universul juridic, 2017. P. 244-248. – ISBN 978-606-39-0132-4.
141. **Funcțiile exercitate de intelectualitate în viața socială** // Studii și cercetări din domeniul științelor socio-umane” / referenți șt.: Monica Albu, Ionuț Isac, Călina Jugastru [et al.]. – Cluj-Napoca : Ed. Limes & Argonaut, 2017. – Vol. 30. – P. 127-132.

Lucrări publicate în format electronic

2012

- 142. The position and role of deontology in postmodern society** [on-line]
: Working paper of the International Scientific Conference . – Disponibil:
<http://edituralumen.ro/Conference2012/?p=1046>. – [Accesat 5 dec. 2017]

2013

- 143. Etical values and principles in the civil trial and enforcement procedure**
// Social science reseARCh network, november : Romanian Review of Compulsory Execution [on-line]. – 2013. – Nr 3. – Disponibil: <http://ssrn.com/abstract=2358404>. – [Accesat 5 dec. 2017]
- 144. Istoria filosofiei dreptului** : Note de curs, ciclul I / **Valeriu Capcelea, O. Sedlețchi**. – Chișinău : USEM, 2013. – Disponibil: [www.usem.md/.../Note de curs drept.../009](http://www.usem.md/.../Note_de_curs_drept.../009). – [Accesat 5 dec. 2017]

- 145. Моральное измерение современного общества** // VI Международные Общеобразовательные Чакировские чтения в Чадыр-Лунге: 6 ноября 2013 г. – CD.

Alte lucrări

2013

- 146. Prafuri mintale** : (cugetări, maxime, paradiastole, parabole, pilde, sfaturi) / Valeriu Capcelea, V. Rusu. – Bălți : Ed. Presa universitară bălțeană, 2013. – 44 p. – ISBN 978-9975-50-099-9.

Autoreferate

1986

- 147. Место и роль национальных традиции в коммунистическом воспитании молодежи** : Автореф. дис. канд. филос. наук. – Киев, 1986. – 14 p.

2007

148. **Norme sociale ca factor de stabilizare a societății în tranziție** : Autoref. al tz. de doct. habilitat în filosofie. – Bălți : Ed. Presa universitară bălțeană, 2007. – 48 p.

Teze ale comunicărilor științifice

1990

149. **Полемическая ситуация на семинарских занятиях по философии как средство формирования познавательной активности студентов** // Сборник материалов Республиканской Научно-Практической Конференции, 22-23 мая 1990. – Бэлць, 1990. – P. 89-90.

1991

150. **Процесс социализации индивида и национальные традиции** // Тезисы докладов научной Конференции «Философия, человек, перестройка», 21-22 мая. – Кишинев, 1991.

1992

151. **Viziuni asupra istoriei filozofiei: continuitate și contemporaneitate** // Tendințe și realizări în constituirea unui învățământ eficace în Moldova : Tezele ref. conf. – Bălți, 1992. – P. 21-22.

1993

152. **Cîmpul tradițiilor naționale ca factor de revenire spirituală** / Valeriu Capcelea, M. Șleahțișchi // Tezele Congresului XVIII al Academiei Româno-Americane de Științe și arte, 13-16 iunie. – Chișinău, 1993. – P. 118.

1995

153. **Tradițiile naționale – mecanism de stabilizare a relațiilor sociale în epocile de tranziție** // Tezele Conferinței jubiliare „Universitatea Alecu Russo”-50: realizări și deschideri științifice. 18 oct. 1995. – Bălți, 1995. – P. 93-94.

1997

154. **Tradițiile naționale – mecanism de translare a culturii tehnice** // Cultura tehnică - component important al culturii generale : Conf. Șt. Rep. consacrată jubileului de 50 de ani ai Fac. Tehnică, Fizică și Matematică. – Bălți, 1997. – P. 24.

1998

155. **Tradițiile naționale – mecanism de asigurare a continuității în dezvoltare în epocile de tranziție** // Tezele conferinței: Statul. Societatea. Omul: Realizări și probleme ale tranziției / red. A. Roșca. – Chișinău, 1998. – P. 221-223.

2006

156. **Quelques consideration a l'egard de envers l'epistemologie de la conciseness normative** // Sesiunea științifică anuală a Academiei Române, Filiala Cluj-Napoca, Institutul de Istorie „Georghe Barițiu”, Departamentul de Cercetări Socio-umane, 20 octombrie, 2006 : Rez. comunicărilor. – Cluj-Napoca : Ed. Argonaut, 2006. – P. 30.

2007

157. **Locul și rolul tradițiilor în jocul manipulator al timpului prezent** // Sesiunea Științifică anuală a Academiei Române, Filiala Cluj-Napoca, Institutul de istorie „Georghe Barițiu”. Departamentul de Cercetări Socio-Umane. – Cluj-Napoca : Ed. Argonaut, 2007. – P. 45.

2010

158. **The identical dimension of the moldovan transition** // Sesiunea Științifică anuală a Academiei Române, Filiala Cluj-Napoca, Institutul de Istorie „Georghe Barițiu” Departamentul de Cercetări Socio-umane, 19-20 noiembrie : Rez. comunicărilor. – Cluj-Napoca: Ed. Argonaut, 2010. – P. 91.

2011

159. **Stages of moldavian transition** // A XX-a Sesiune Științifică a Academiei Române, Filiala Cluj-Napoca, Institutul de Istorie „Georghe Barițiu” Departamentul de Cercetări Socio-umane cu participare internațională din 18-19 noiembrie 2011 : Rezumate. – Cluj-Napoca : Ed. Argonaut, 2011. – P. 91.

2012

160. **Change of mentality and social memory – the guarantee to successful social transformation in the Republic Moldova during the period of transition** // Sesiunea Științifică Anuală a Academiei Române, Filiala Cluj Napoca, Institutul de istorie “George. Bariț”, Departamentul de cercetări socio umane, 16-17 noiembrie 2012, Cluj-Napoca : Rezumate. – Cluj-Napoca : Ed. Argonaut, 2012. – P. 73.
161. **Locul și rolul deontologiei profesionale în efectuarea acțiunilor de executare silită de către executorul judecătoresc** // Conferința internațională „Executarea silită în reglementarea noului cod de procedură civilă”, Tîrgu Mureș – România 30 august – 1 septembrie 2012. – București : Ed. Universul juridic, 2012. – P. 13.
162. **The position and role of deontology in postmodern society** // Lumen International Scientific Conference : Logos, Universlity, Mentality, Education, Novelty : Working paper of the International Scientific Conference Logos, Universality, Mentality, Education, Novelty 2012. Iași, România, 21st May - 3rd June 2012 / ed. : Simona Ușurelu. – Iași : Ed. Lumen, 2012. – P. 184-185.

2013

163. **Intelligentsia's place and role in social change during the post-communist transition** // Sesiunea Științifică Anuală a Academiei Române, Filiala Cluj Napoca, Institutul de istorie „George Bariț”, Departamentul de cercetări socio-umane, 15 noiembrie 2013, Cluj-Napoca : Rez. comunicărilor. – Cluj-Napoca : Ed. Argonaut, 2013 – P. 61-62. – ISBN 978-973-109-444-1.
164. **Valori și principii etice în procesul civil și executarea silită** // Conferința Internațională „Instituții ale procesului civil și ale executării silite” 29– 31 august 2013, Tîrgu Mureș – România. – București : Ed. Universul juridic, 2013. – P. 20.

2014

165. **Etica comportamentului executorului judecătoresc în procesul consultării clientului** // Conferința Internațională „Procesul civil și executarea silită, experiența unui nou început” 28–30 august 2014, Tîrgu Mureș -România. – București : Ed. Universul juridic, 2014. –, P. 16-17.
166. **The role of intellectuals in postmodern society** // Sesiunea Științifică Anuală a Academiei Române, Filiala Cluj Napoca, Institutul de istorie “George Bariț”, Departamentul de cercetări socio-umane, 14-15 noiembrie 2014, Cluj-Napoca : Rez. comunicărilor. – Cluj-Napoca : Ed. Argonaut, 2014. – P. 69-70. – ISBN 978-973-109-530-1.

2015

167. **Intelectualitatea în condițiile societății în tranziție** // Sesiunea Științifică Anuală a Academiei Române, Filiala Cluj Napoca, Institutul de istorie „George Bariț”, Departamentul de cercetări socio-umane, 14-15 noiembrie 2015, Cluj-Napoca : Rez. comunicărilor. –Cluj-Napoca : Ed. Argonaut, 2015. –P. 69-70.
168. **Locul și rolul culturii morale în activitatea profesională a executorului judecătoresc.** Î Conferința Internațională „Procesul civil și executarea silită, teorie și practică , 27–29 august 2015, Tîrgu Mureș - România /coord. dr. Eugen Hurubă. – București : Ed. Universul juridic, 2015. – P. 24-25.
169. **Valoarea intrinsecă a naturii** // Cercetări sociale și umanistice: perspective teoretice și aplicative. Zilele Academice Ieșene, 8-9 octombrie 2015. – Iași, 2015. –P. 3.

2016

170. **Ethical dimension of attitudes towards animals** // 9-th „Sustainable use, protection of animal world and forest management in the context of climate change” : dedicated to the 70th anniversary from the creation of the reseARCh institutions and 55th of the inauguration and foudantion the creation of

the Academy of Science of Moldova, 12-13 october, Chişinău / red. board.: Ion Toderaş (chiefn red.) [et. al.]. – Chişinău : [S.n.], 2016 (Tipog. „Elan Poligraf”). – P. 246-247. – ISBN 978-606-26-0640-4. – ISBN 978-9975-3022-7-2.

171. **Funcțiile exercitate de intelectualitate în viața socială** // Sesiunea Științifică Anuală a Academiei Române, filiala Cluj Napoca, Institutul de istorie „George Bariț”, Departamentul de cercetări socio-umane, 17-18 noiembrie 2016, Cluj-Napoca : Rez. comunicărilor. – Cluj-Napoca : Ed. Argonaut, 2016. – P. 24.
172. **Semnificația conștiinței morale în activitatea profesională a executorului judecătoresc** / Valeriu Capcelea, M. Gora // Conferința internațională „Procesul civil și executarea silită”. Teorie și practică, 25-27 august, Tîrgu Mureș - România. – București, 2016. – P. 51.

173. **Значимость нравственного сознания в профессиональной деятельности судебного исполнителя** // Conferința internațională „Procesul civil și executarea silită”. Teorie și practică : 25-27 august, Tîrgu Mureș - România. – București, 2016. – P. 51.

2017

174. **Dimensiunea comportamentului moral verosimil în activitatea executorului judecătoresc** / Valeriu Capcelea, M. Gora // Conferința internațională „Procesul civil și executarea silită: Actualități și perspective” : 24–26 august 2017, Tîrgu Mureș - România. – București : Ed. Universul juridic, 2017. – P. 30.
175. **Trăsăturile definitorii ale intelectualității** // Sesiunea Științifică Anuală a Academiei Române, Filiala Cluj Napoca, Institutul de istorie „George Bariț”, Departamentul de cercetări socio-umane, 17-18 noiembrie 2016, Cluj-Napoca : Rez. Comunicărilor. – Cluj-Napoca : Ed. Argonaut, 2017. – P. 21.

Lucrări metodicodidactice

1988

176. **Актуальные проблемы совершенствования национальных отношений в нашей стране в условиях перестройки** : Метод. рекомендации. – Тирасполь : Изд-во «Знание», 1988. – 12 p.
177. **Гносеологические и классовые корни идеализма** : (Метод. пособие) / Валерий Капчеля, Н. И. Дмитриев. – Киев : КВВИУС, 1988. – 32 p.

178. **Национальные отношения в нашей стране в условиях перестройки** : Метод. рекомендации. – Бэлць : Изд-во «Знание», 1988. – 26 p.

1989

179. **Indicații metodice pentru pregătirea către seminar la filozofia marxist-leninistă** : (Materialismul dialectic) / Valeriu Capcelea, L. Ciumac. – Orhei, 1989. – 70 p.

1998

180. **Filozofie. Introducere în filozofie și în studiul principalelor domenii ale filozofiei** : man. pentru inst. de învățământ superior. – Chișinău : ARC, 1998. – 400 p. – ISBN 9975-61-038-2.

Recenzii: *Filozofie : Introducere în studiu principalelor domenii ale filozofiei* / I. Borșevici // Făclia. – 1998. – 1 ian.

Valeriu CAPCELEA:

Filozofie. Introducere în studiul principalelor domenii ale filozofiei

Chișinău, ARC, 1998

doarece ca istoria a fost asociată mentalității occidentale-europene de este în limba română pe filozofia și cultura Greciei Antice, precum și pe religia creștină care îi aparține și noi. Doctrinile filozofice sînt reduse într-un stil accesibil, fiindu-se unchi noștri la speciile contemporane ale acestora. Astfel sînt citate operele lui F. Nietzsche despre filozofia lui Thales, se caută afinități între atomismul lui Democrit și atomismul logic al lui B. Russell etc. Se cere aprobat și faptul că în lucrare este inclus un compartiment consacrat filozofiei românești, care prin el demult lipsea din cursurile de istoria a filozofiei și este încă puțin cunoscută în Republica Moldova.

Partea a doua a lucrării „Filozofia și principalele domenii ale filozofiei”, întinzându-se pe cele mai

Lucrarea în cauză sînd o **introducere în cunoașterea filozofiei, e destinată, în primul rînd, elevilor învățămîntului. Autorul face un efort considerabil de a infuza decizia istorică a filozofiei și principalele ei domenii la nivelul conștientizării ei contemporane.**

Lucrarea este bine scrisă, actuală mai ales în condițiile noastre, prezintă un bun interes și valore științifico-pedagogică indiscutabilă. Autorul, generos în numărul de lucrări, monografii, studii, eseuri filozofice, aspecte și funcții ei, tendințe istorice, tendințe și niveluri de actualitate deosebite. Conștientizînd autorul și expune opinii, argumentează concepțiile și sistemele existente, expune gânduri și idei originale, aduce un suflu proaspăt, înțelegînd și de conștient și detaliat expune concepții și idei inedite pentru literatura filozofică de la noi. Autorul e reușit și prin faptul că autorul a evidențiat și analizat filozofia în complexitate și profunzime față de majoritatea aspectelor și fenomenelor ei de manifestare istorico-ontologică, rațional-cognitivă, gnosco-logică-praxiologică. Acesta călăuză cititorul sînt în consecință deplină cu tendințele principale de dezvoltare ale științei la etapa actuală - integrată și generalizată, în acest sens sînt argumentate teze, idei și gânduri științifice cu exemple date și rezultate ale investigațiilor de ultimă oră din celelalte domenii ale științei.

„Filozofia...” domeniul V. Capcelea este conceput ca o lucrare cu caracter integrat privind procesele și

ferovante spirituale din societate, păstrîndu-se criteriul logic, continuitatea și legătura semantică-cognitivă dintre toate compartimentele. Putem remarca, că aspectele istorico-filozofice corin și ideile originale, o expunere lucidă argumentată și accesibilă, concisă și generalizată în corespundere cu cerințele actuale ale dezvoltării științei. Lucrarea este scrisă într-un stil expresiv și sobru, într-un limbaj științific adecvat, demersurile filozofice sînt dominate de un sistem categoric și logic respectiv și corespund noilor criterii de actualitate și actualitate din zilele noastre.

Școala superioară din Moldova de fapt nu dispune pînă astăzi de un manual complet de filozofie elaborat de pe pozițiile metodologiei filozofice contemporane. Au trecut zece ani de la editarea în traducere românească a manualului lui A. Spink „Istoria filozofiei” scris în grafic clarificator de pe pozițiile filozofiei marxiste. Între timp au apărut unele cursuri de prelegeri ale profesorilor de la diferite Universități, însă nici unul nu reprezintă o expunere exhaustivă a problematicii filozofice contemporane. Din acest punct de vedere lucrarea „Filozofie. Introducere în istoria filozofiei și în studiul principalelor domenii ale filozofiei” a domeniului V. Capcelea răspunde acestui imperativ, întinzându-se pe cele mai noi elaborări în domeniul filozofiei teoretice autorul prezintă într-o formă logică și concisă istoria filozofiei, cit și principalele domenii ale filozofiei: ontologia, gnosologia și epistemologia, metodologia, axiologia și praxiologia. Lucrarea cuprinde astfel noștri gene-siale despre filozofie, acestea privind ontologia și gnosologia, precum și în special istoria filozofiei universale și raționale.

Nu numai reșii trebuie să fie filozofi, dar fiecare ființă umană, purtătoare de rațiune cum este, nu se poate împlini decît prin filozofie.

C. Noica

„Filozofia și principalele domenii istorico-filozofice”. Aceste părți sînt prețioase de o introducere ce este deosebit de importantă pentru eluciderarea unor probleme de înțelegere în domeniul filozofiei în general, studiind introducerea istorului va face cunoștință cu principalele domenii de reflecție filozofică, precum și cu criteriile de clasificare a sistemelor, istorul de creație filozofică, și funcțiile filozofiei. Autorul posedă arta discursului filozofico-dialectic, este un bun cunoscător al terminologiei filozofice, importantă și în faptul că autorul se referă la cele mai noi publicații apărute în limba română pe parcursul ultimilor ani.

Cea mai mare parte a lucrării este consacrată „Istoriei filozofiei”, Autorul expune esapete principalele ale dezvoltării filozofiei, începînd cu filozofia Greciei Antice, și terminînd cu curentele postfilozofice contemporane. În acest domeniu doctorul V. Capcelea se situează pe pozițiile eurocentrismului, începînd expunerea istoriei filozofiei de la greci omînd astfel direct gîndirea filozofică a Orientului Antic. Dărușucă că acest lucru a fost filozofia interoga-

orie cauzare, de unanimitate și edificarea acțiunilor umane care sînt în stare să devină un mecanism de dispoziție a problemelor globale ale contemporaneității și care pun sub semnul întrebării existența noastră de mai departe. E semnificativ faptul că autorul în mare măsură a reflectat conștient conștient sistemelor și paradigmatelor filozofice, argumentînd necesitatea și rolul fiecărui element, dovedind că acestea sînt într-o interacțiune logică permanentă constituie esența întregului. În acest timp în partea a doua a lucrării este realizată conștientizarea respectarea concretitudinii, a perfecțiunii sensurilor, noștrilor, a sincerității factorului ontologic asupra celui discipolului într-un stil gnosco-logic adecvat sînt demonstrat esența și funcțiile noștrilor, categoriilor și legilor filozofiei în viața mea istoric filozofic și lumii, accentuîndu-se în special funcțiile și rolul social al filozofiei, importanța ei în progresul social și științifico-tehnic al omenirii. Am putut presupune că ideea în cauză cuprinde întregul aspect socio-uman întrucît ceea ce propunem, înlocuim o călăuză spirituală, a permanenței deșurării a societății umane în ansamblu este o idee continuă.

Totuși, pe alături în expunerea doctrinelor filozofice și a principalelor domenii ale filozofiei este prezent schematic, unuși sînt omise unele concepte importante din domeniul ontologic și sociologic al unei filozofii. Dar aceste neajururi preferabile sînt legate de imposibilitatea de a reda toată bogăția concepțiilor filozofice acumulate de mii de ani în cele 400 de pagini ale lucrării.

În consecință putem spune că lucrarea profesorului Valeriu Capcelea este bine scrisă și așteptată de cititorii noștri și în mare măsură poate suplini lipsa unui studiu de filozofie, sînt la nivelul conștientizării de pe pozițiile metodologiei filozofice contemporane. Ea poate fi de mare folos, mai ales tineretului studios la înțelegerea cursului de filozofie predat la instituțiile superioare de învățămînt din Republica Moldova.

Ion BORȘEVICI,
doctor în filozofie,
profesor universitar

2001

181. **Filozofie** : man. pentru inst. de învățământ superior. – Ed. a 2-a rev. și adăugită. – Chișinău : ARC, 2001. – 412 p. – ISBN 9975-61-038-2.

2002

182. **Etica** : man. pentru inst. de învățământ superior. – Chișinău : ARC, 2002. – 240 p. – ISBN 9975-61-296-2.

183. **Etica și deontologia juridică** : man. pentru inst. de învățământ superior. – Chișinău : ARC, 2002. – 228 p. – ISBN 9975-906-59-1.

184. **Filozofie** : man. pentru inst. de învățământ superior. – Ed. a 3-a rev. și adăugită. – Chișinău : ARC, 2002. – 444 p. – ISBN 9975-61-236-6.

2004

185. **Etica juridică** : man. pentru inst. de învățământ superior. – Chișinău : Ed. Sirius SRL, 2004. – 240 p. – ISBN 9975-61-038-2.

186. **Filozofia dreptului** : man. pentru inst. de învățământ superior. – Chișinău : ARC, 2004. – 572 p. – ISBN 9975-61-349-7.

2005

187. **Elaborarea tezelor de licență/master** : (indicații metodice) / Valeriu Capcelea, T. Cruglițchi. – Bălți : Presa universitară bălțeană, 2005. – 28 p.

188. **Filozofie** : man. pentru inst. de învățământ superior. – Ed. a 4-a rev. și adăugită. – Chișinău : ARC, 2005. – 448 p. – ISBN 9975-61-236-6.

2006

189. **Metodologia investigațiilor socio-juridice** : man. pentru inst. de învățământ superior. – Bălți : Presa universitară bălțeană, 2006. – 180 p. – ISBN 978-9975-50-012-8.

2007

190. **Deontologie juridică** : man. pentru inst. de învățământ superior. – Chișinău : ARC, 2007. – 416 p. – ISBN 978-9975-61-190-9.

2008

191. **Cercetarea științifică** : man. pentru fac. socio-umanistice / Valeriu Capcelea, V. Țapoc. – Chișinău : ARC, 2008. – 312 p. – ISBN 978-9975-61-494-8.

2009

192. **Filosofie socială. Introducere în istoria filosofiei sociale și în studiul problemelor ei fundamentale** : man. pentru fac. socio-umanistice. – Chișinău : ARC, 2009. – 540 p. – ISBN 978-9975-61-540-2.

2010

193. **Elaborarea unui articol științific: principii metodologice și indicații metodice** // Materialele Conferinței științifice internaționale organizată la USM din 7-8 mai 2009 „Integrarea europeană și filozofia română: Cazul A. Sturza. – Chișinău : CEP USM, 2010 – P. 45-49. – ISBN 978-9975-70-000-9.
194. **Etica și conduita umană** : man. pentru inst. de învățământ superior. – Chișinău: ARC, 2010. – 328 p. – ISBN 978-9975-61-598-3.

2011

195. **Filozofia juridică** : man. pentru inst. de învățământ superior. – Chișinău : ARC, 2011. – 438 p. – ISBN 978-9975-61-629-4.
196. **Seminare la Etica și deontologia juridică** : Indicații metodice. Secția cu frecvență la zi. – Bălți : Presa universitară bălțeană, 2011. – 24 p.
197. **Seminare la Etica și deontologia profesională a funcționarului public** : Indicații metodice. Secția cu frecvență la zi. – Bălți : Presa universitară bălțeană, 2011. – 22 p.
198. **Seminare la Filozofia dreptului. Indicații metodice. Secția cu frecvență la zi.** – Bălți : Presa universitară bălțeană, 2011. – 44 p.

2012

199. **Etica și deontologia profesională a agricultorului** : man. pentru studenții inst. superioare de învățământ / Valeriu Capcelea, P. Movileanu, I. Cojocaru . – Chișinău : Ed. UASM, 2012 (Tipogr. „Print-Caro”). – 173 p. – ISBN 978-9975-64-236-1.
200. **Etica și deontologia profesională a agricultorului** : Manual / Valeriu Capcelea, P. Movileanu, I. Cojocaru. – Chișinău : Ed. UASM, 2012(Tipogr. „Print-Caro”). – 314 p. – ISBN 978-9975-64-236-1.

2013

201. **Filozofie** : man. pentru inst. superioare de învățământ. – Ed. a 5-a rev. și substanțial adăugită. – Chișinău : ARC, 2013. – 492 p. – ISBN 978-9975-61-741-3.
202. **Scrierea tezelor de master** : (Indicații metodice) / Valeriu Capcelea, I. Cojocaru, USARB, Catedra de Științe Socio-umane. – Bălți, 2013. – 73 p.

2014

203. **Deontologia profesională a executorului judecătoresc** : curs universitar / Valeriu Capcelea, E. Hurubă. – București : Ed. Universul juridic, 2014. – 117 p. – ISBN 978-606-673-437-0.

2016

204. **Dimensiunea etică a naturii** : Suport pentru profesori de promovare a orelor de ecologie în școală / Asoc. Obștească „Caroma Nord”. – Chișinău : [S.n.], 2016 (Tipogr. „Foxtrot”). – 45 p. – ISBN 978-9975-89-002-1.
205. **Etica și comportamentul civilizată**. – București: Ed. Pro Universitaria, 2016. – 302 p. – ISBN 978-606-26-0640-4.

2017

206. **Deontologia profesională a juristului** : curs universitar. – București : Ed. Universul juridic, 2017. – 306 p.

Personalia

1988

207. **Местер, М.** Две книги доцента Капчели / М. Местер // Голос Бэлц. – 1988. 10 июня ; Plai bălțean. – 1988

1998

208. **Chetrari, T.** Valeriu Capcelea a renunțat la vârstă / T. Chetrari // Curierul de Nord. – 1998. – 6 iun.

2001

209. **Popa, Iulius.** Tradițiile naționale : [despre cartea lui Valeriu Capcelea *Tradiții naționale*] / Iu. Popa // Literatuta și arta. – 2001. – 15 mar. – P. 7.

2009

210. **Строители добрососедство постсоветского пространства и Европы собрались в Кишиневе** : [cu participarea lui Valeriu Capcelea] // Маклер (Бэлць). – 2009. – 8 окт.

2011

211. **Etica și conduita umană** : [despre cartea lui V. Capcelea *Etica și conduita umană*] // Sintagmele. – 2011. – Nr. 8-10. – P. 12.

2012

212. **Cazacu, Nicolae.** Valeriu Capcelea: omul, profesorul și savantul / N. Cazacu // Făclia. – 2012. – 5 oct. (nr 37). – P. 15.
213. **De Ziua Mondială a Filosofiei, o reîntoarcere la Chișinău** [on-line]. – Disponibil: <https://www.crainou.ro/2012/11/10/de-ziua-mondiala-a-filosofiei-o-reintoarcere-la-chisinau/>. – [Accesat 5 dec. 2017]. – [Printre participanți..., conf. univ. dr. hab. Valeriu Capcelea, decanul Facultății de Psihologie și Asistență Socială de la Universitatea din Bălți]

214. **Moraru, Anatol.** O mică centrală de veselie atomică / A. Moraru // Sintagmele. – 2012. – Anul III. – oct. – P. 5;7.
215. **Nicu, Ghenadie.** Mai mare peste o congregatie de filosofi, într-in oraș învăluit de literatură : [despre prof. Valeriu Capcelea] / Gh. Nicu // Sintagmele. – 2012. – Anul III. – oct.
216. **Pădureac, Lidia.** Un exemplu de luciditate și discernământ : [despre cartea lui V. Capcelea *Tranziția moldovenească: fazele, elementele structurale, dimensiunile, eșecurile și avatarurile ei*] / L. Pădureac // Sintagmele. – 2012. – dec. – P. 7.
217. **Popa, Iulius.** De ziua ta iubite profesor Valeriu Capcelea – filosoful, decan la psihologi / Iu. Popa // Literatura și arta. – 2012. – 4 oct. (nr 40) . – P. 8.

Literatura și arta

DE ZIUA TA, IUBITE

VALERIU CAPCELEA - FILOSOFUL, DECAN LA PSIHOLOGI

El roabă. Are mesuri legitime. De depar-
tă, când te vede, răzbește. Asta în situația
dacă te află în relații bune cu dânsul. Cum
procedeză, în caz contrar, eu aș... mi știu.
Ochi lui cu priviri lente emană relaxare. În
perioada sovietică, Valeriu Capcelea, fiind
profesor, învâta încredere. Cu ei puteai discuta
și despre chestiuni delicate. Cea mai
subtilă temă se referea la România cu toate
componentele din ea.

Cum se stabilește relațiile între oameni
e o temă cu început și fără capăt. Probabil,
nu există percepție exactă și stabilă. Orice
individ reprezintă un univers aparte. Cu re-
sultati comunicăm apoi. Evenimentul prezent
în discursul de interes comun cu o parte din
cei. O singură temă, din motive obiective, tre-
buie neapărat citată - problema națională.

Cu ai noștri acționai anevoioși, fără
trăgare de inimă. Primăgia se pleacă din
once trifu. Dacă dorai să cinstiți ce zace
în sufletul lor, abordează, măcar periferic,
text ce ține de românism. M-am frige de că-
ștu-a-om. Mă plăsea unde trebuia. Am devenit
conspirator și prudent. În unele situații,
pentru orice eventualitate, purtam întotdeauna
măscă specială. Încrederea în Valeriu
Capcelea am câștigat-o grație unui interviu
important. Fiind văduit în capătul, la o oră,

el știa puțină o extenuare
măcară. Profesorul, un servitor
unso-lege (așa-i numeam
pe împăratul de atunci), om
ca un bătaie sunetului și, adă-
rându-l pe și în locul acestuia.
Capcelea formulează o propo-
ziție inonantă: *În așa caz,
bătuți atunei să jurați că
noce. Nu a pățit nimic.*

El a venit la Pedagogie
bilăneș în 1978, după ce a
fost patru ani la școala medie
din Gemeni (Anenii Noi). În
vara lui '79, plecăm împreună, eu îm-
părtașii lui. La Cornești după cărți românești.
Lăbăr era Cornești, un român bucovinean -
bărbat simpatic și receptiv. În plăcea vizui
moldoveneze. După ce anterior îl servisem
cu un borcan de trei litri de vin natural, de-
venisem confidențial lui. Asta însemna că
beneficiam de avantajul de a intra în cam-
nă de altădată, unde se aflau deopotrivă cărți
solicitate de intelectualitatea națională, dar
fără privilegii care amănau volumul ni le-am ales.
V. Capcelea și eu, unul lăudă se păstrează și
acum în biblioteca personală. Îste vorba de

monografia împănătoare
a lui Ion Sărbu *Tranziția
lui Mihail Iordă Filozofia,
domeniul cărții domniei,
având coștera țară, înve-
lita cu hârtia moza, conțin-
dând oțeta domniei
în incare, în plus - eu su-
proscopă. Cel mai curio-
s și atrăgător element e
finul de mănușă, ca semn
al căruia, de care stăruie
medalia, reproducerea pe
averea sigiliul domniei-
lui. Până atunci și după,
un car de ani, însă eu, din păcate, n-am reu-
șit să o citesc. Sade cuminte, non-onor,
pe un raft. Valeriu, înțuise, ca absolvent al
Facultății de Istorie la Universitatea Chișinău-
nișină, a procedat altfel, cum se curvine.*

Rareori, jacăam gâh cu el. Conștient
captivită și multiploare. Te programă
pentru o oră, dar, uitându-te la ceas, constă
că au trecut vreo cinci. Mă pleriseam să
am de partener: aproape tot timpul pier-
deam.

Apoi dezmățat noastre s-au separat,
ambii pornind pe itinerariul propriului des-

tin. El a plecat la doctorant și în 1987
și-a susținut teza doctorală și a obținut
titlul de doctor în științe filozofice, devenind
doctor în filozofie. Devenind o funcționară
activitate editorială, publicând până în pre-
zent peste o sută de lucrări științifice, între
care 21 de volume, 6 monografii, mai mult
15 manuale destinate studenților instituțiilor
de învățământ superior. Pe parcursul activi-
tății sale laborioase a participat la 35 de
conferințe, simpozioane, sesiuni științifice
în țară și în străinătate.

Efortul lui Valeriu Capcelea e vizibil și
în segmentul administrativ: profesor al Fa-
cultății de Drept, în două rânduri. Din sep-
tembrie curent, rectoratul i-a încredințat
un frumos cadou de muncă, numind-l decan
al Facultății de Psihologie și Asistență Socia-
lă. Un filosof la psihologie! Da, or Catedra
de științe socioumane, la care funcționează
dânsul, constituie o parte componentă a re-
spectivei facultăți.

Procesul științific al lui Valeriu Capce-
lea, ca să zic așa, e în vogă și actual. Tradi-
țiile naționale, reflectate la teza de doctorat,
reprezintă elementul substanțial în evoluția
integrală a omului popor. În 2008, el devine
doctor habilitat în filozofie cu teza *Vișne
sociale ca factor de stabilizare a societă-
ții în tranziție*. Dat fiind faptul că numărul
habilitaților în republică, dar mai ales la
Universitatea bilingvă, nu vârfă din cauza
inflației, mă întreb, de ce până în prezent nu
i s-a acordat titlul didactic de profesor uni-
versitar.

În aceste zile el împlinește 60 de ani.
Conform străvechii tradiții, în asemenea
ocazii ne vorbește enunțul: *De bine la adresa
omniganului. Mesajele complicate, parțial
inonante. În lădăm asutase pentru rânduri,
ca să fie înținute de cei preșepți oși, în gene-
re, neplăcute de persoanele indiferețe. Însă
unul filosof îl poți spune pe de-a dreptul,
fără ocotșări. El amintesc: 60 de ani e mult
în veacul unui om. Chiar dacă înaltul îl este
hărlărit o distanță de timp. În țigă se
proiectează segmentul ultimei suite de me-
tri. Nu e un motiv de tristete, or, privind în
spate, Valeriu Capcelea s-a preocupat cu un
palmares eligibil. Ca și orice om normal,
pe undeva ultimătește miște regreta, pe care
mama ei le înșoșoșe. Nimic țigă din comun,
câci merita de ideal în structura psihică a
omului, realmente, e o țigare. Mergerica țigă
și spre o perfectiune. Fără ca cineva să ajungă
văducat pe piscul ei. Săditate cu șalul!*

Iulius POPA
(ppopulius@yahoo.com)

218. **Valeriu Capcelea - Doctor habilitat în filozofie: 60 de ani de la naștere** : [Expoz. on-line] / Bibl. Șt. USARB ; alcăt.: G. Belcovscaia, A. Purici, A. Antonova. – Bălți, 2012. – Disponibil: <http://dspace.usarb.md:8080/jspui/handle/123456789/839>. – [Accesat 5 dec. 2017].

Biblioteca Științifică
a Universității de Stat „Alecru Russo” din Bălți

VALERIU CAPCELEA
Doctor habilitat în filozofie

60 de ani de la naștere

2015

219. **Ursul, Silvia.** Din dragoste pentru natură - o astfel de etică :[despre cartea lui V. Capcelea *Introducere în etica ecologică*] / S. Ursul // Natura. – 2015. – iul. – P. 9.

2017

220. **Coaliția de mediu. Multe s-au făcut, mai multe necesită atenția guvernării** [on-line]. – Disponibil: <http://balti.md/coalitia-de-mediu-multe-s-au-facut-mai-multe-necesita-atenția-guvernării/>. – [Accesat 5 dec. 2017]. – [*La adunarea generală au fost aleși membrii Consiliului de coordonare și președintele Coaliției. Membrii organizației au votat unanim pentru candidatura dlui Valeriu Capcelea*].
221. **La Academia de Științe a fost sărbătorită regina științelor, disciplina care încurajează gândirea critică și independența on-line**. – Disponibil: <http://unimedia.info/stiri/la-academia-de-Stiinte-a-fost-sarbatorita-regina-stiintelor--disciplina-care-incurajeaza-gandirea-critica-si-independenta-142961.html>. – [Accesat 5 dec. 2017]. – [*Valeriu Capcelea, Universitatea de Stat „A. Russo” din Bălți, care a relatat despre importanța eticii pentru sistemul de învățământ superior din Republica Moldova.*].

222. **Lansarea culegerii de articole științifice, coordonată de Profesorul Valeriu Capcelea** : [*Agricultura Durabilă în Republica Moldova: provocări actuale și perspective și a monografiei Intelectualitatea: esența, tipologia, locul și rolul ei în existența socială*] [on-line]. – Disponibil: <https://www.linkedin.com/pulse/lansarea-culegerii-de-articole-%C5%9Ftiin%C5%A3i-fice-coordonat%C4%83-biblioteca-> . – [Accesat 5 dec. 2017]

Spicuri din presă

Две книги доцента Капчели

На днях в актовом зале научной библиотеки Бельцкого госуниверситета состоялась презентация двух только что изданных в Кишиневе книг доктора философских наук Валерия Капчели, доцента кафедры общественных дисциплин.

Первая из книг является вузовским учебником под названием "Введение в историю философии и основы философских учений" и выпущена при поддержке Фонда Джорджа Сороса, американского миллиардера, филантропа и активного пропагандиста идей демократии в глобальном масштабе. Вторая книга, принадлежащая перу В. М. Капчели, называется "Национальные традиции: преемственность в развитии поколений". К ее обсуждению с особым интересом отнеслась большая студенческо-преподавательская аудитория, поскольку автор не только глубоко и с любовью исследовал благородные и чистые вековые традиции населения молдавского края, но и подверг осмысленному сомне-

нию разного рода деформации и "новшества", привнесенные в быт молдаван и других народов страны в последние несколько десятилетий. Финансировали издание этой книги несколько спонсоров: АО "Флоаря соарелуй" (зам. председателя В. Гейман) и "Агротехника" (В. Косарчук), хлебокомбинат (В. Шаратов), фирмы "Глие" (Ю. Забриян) и "Кодмилс" (Е. Чобану).

Рассказывая корреспонденту "ГБ" об успехе презентации, методист-координатор научной библиотеки БГУ Валентина ТОНАЛО сообщила также, что в активе философа В. Капчели значатся свыше тридцати опубликованных научных работ.

М. МЕСТЕР.

„Голос Бэлць”, 1998, 10 июня.

La Bălți se face știință

Recent, la editurile «Museum» și «Arc» au ieșit de sub tipar cărțile «Etică și deontologie juridică» și, respectiv, «Filozofia. Manual pentru școala superioară», semnate de Valeriu Capcelea, doctor conferențiar la Universitatea de Stat «A.Russo».

Cu această ocazie, la Bălți, în incinta Bibliotecii Științifice universitare a avut loc lansarea acestor cărți. Au opinat reprezentanții de la edituri, profesori, studenți. S-a ajuns la concluzia că tezele și modalitatea de soluționare a unor probleme apărute azi în lumea noastră și-au găsit o soluționare adecvată în cărțile lui Valeriu Capcelea.

Reporter «PB»

„Plai bălțean”, iunie 1998.

Curierul de Nord

Valeriu Capcelea a renunțat la vîrstă

„Cînd toate celelalte necesități vor fi împlinite oamenii vor începe să filozofeze”, susținea cu îndărătnicie unui convins Hegel. Dacă e să pornim de la această afirmație, poți crede că profesorilor de la Universitatea de Stat «A.Russo» li s-au împlinit toate dorințele pe lumea asta și s-au pus pe filozofii. După numărul de cărți lansate în ultima vreme la alma-materul bălțean, îți dai seama că aici germenele creației roade în nesomnul conștiinței. Săptămîna trecută rafturile bibliotecii științifice au fost întregite de două valoroase apariții editoriale într-un domeniu mai puțin explorat la noi, inclusiv de către profesorii bălțeni. «FILOZOFIE» și «TRADIȚIILE NAȚIONALE» apărute la Editurile «Arc» și respectiv «Evrica» în acest an. Prima dintre cărți reprezintă o sinteză a tezelor filozofice,

trecute prin filiera autorului Valeriu Capcelea, avînd menirea să faciliteze accesul cititorului, care se presupune a fi, în primul rînd, student și nu numai el, la valorile general umane din domeniu. Este una dintre cărțile așteptate, ce surprinde prin nouitatea sa și are menirea să satisfacă nevoia de cunoaștere în domeniul spiritual și cultural. Autorul, dr. conf. la catedra Disciplini Socioumane la Universitatea de Stat «A.Russo», își valorifică munca în specialitate prin editarea acestor două cărți, cea de a doua nominalizată mai sus, fiind de fapt o adaptare recentă în limba română (în limba rusă a fost editată ceva mai înainte). Izvorul inspirației a fost, probabil, Izvoarele natale. Valeriu Capcelea fiind descendent din satul cu acest nume sugestiv din raionul Fălești. Printr-o carte omul renunță la vîrstă și rămîne

să-și trăiască vecheatul în afara noțiunii de timp. Prin limbajul clar, coerent și concis cititorul se apropie de miezul noțiunilor filozofice din domeniile cultural și științifice. Cei interesați de aceste două noutăți editoriale ar putea să le cunoască, apelînd direct la autor: auditorul 362, blocul 3, Universitatea «A.Russo». Nu facem publicitatea, dar încercăm să fim cît se poate de corecți, cînd e vorba de carte și spirit. Aceste două volume sînt aidoma unei fulminante descătușări de spirit. S-ar putea scrie mult, dar pentru că prin asta riscăm interesul. Vă îndemnăm mai bine la o lectură. La sigur, că nu veți regreta. Cunoașteți aproapele prin ceea ce face și cum face, nu prin ce spun alții despre dînsul. Acesta ar fi, rezumativ, îndemnul pe care îl lansăm către cei deschiși pentru carte și adevăr.

T.Chetrari

„Curierul de Nord”, 1998, 6 iunie

Interviu cu:

Valeriu Capcelea,
Doctor în filozofie,
Conferențiar, prodecan al
Facultății de Drept,
Universitatea "Alecru Russo"

- Naționalismul, unul dintre cele mai discutate concepte aparținând gândirii este interpretat în moduri diferite, mergându-se de la exaltare și până la respingerea categorică. Această stare de suflet a Dumneavoastră?

V.C. - Naționalismul într-adevăr este o noțiune destul de mult comentată și interpretată atât de istorici, politologi cât și de opinia publică. Vrea să remarc că noțiunea-n cauză provine de la englezul "național" ce înseamnă și "state!" și "național", care consemnează mai întâi de toate integritatea teritorială și suveranitatea națională. În mediul nostru această noțiune este concepută deseori ca ceva reacționar în virtutea faptului că încă persistă mentalitatea manipulată de regimul comunist, ce so-cotea naționalismul ca ceva negativ, care trebuie depășit deoarece el împiedică înflorirea unei noi comunități istorice de oameni - "poporul sovietic". Există 2 tipuri de naționalism: cel al națiilor mari - șovinismul ce este îndreptat spre a supune popoarele mici, naționalismul națiilor mici ce are scopul de a se apăra de șovinism, de a-și păstra identitate: limba tradițiile și obiceiurile. După mine în sensul al doilea naționalismul este un fel progresist ce poate contribui la prosperare unei națiuni mici. În cazul nostru naționalismul ar fi soluția de depășire a unei stări extrem de grave în care se află Re-

Românismul ca mod spiritual de a fi

publica Moldova. Numai prin naționalism, prin iubire de Patrie, de bogăția spirituală a poporului român, noi vom putea obține verticalitate. Vom depăși starea de spirit ce corespunde proverbului "capul plecat sabia nu l taie" și vom face ca minoritățile naționale conlocuitoare să ne stimeze, considerându-ne o forță ce este stăpână în această țară. Fără a atinge această stare de spirit, noi nu vom putea depăși criza prezentă.

- I.G. Duca vedea în naționalismul economic "mijlocul de a salva individualitatea materială a fiecărei naționalități...", deci, libertatea noastră politică și culturală este o libertate economică?

V.C.- Are perfectă dreptate I.G.Duca că naționalismul economic este un mijloc de a salva starea materială a fiecărei naționalități, deoarece fără el nu poți obține o suveranitate deplină și nu poți asigura o securitate economică care ar

apăra existența statului. În acest context este necesară susținerea businessman-ilor locali, autohtoni care au interese nu numai economice, dar le și mai doare inima pentru destinul acestui pământ. Dar cu regret nu prosperă business-ul autohton ci cel străin. Toate pârghiile se află în mâini străine, iar băștinașii nu au posibilitatea să se manifeste în acest domeniu. Prin aceasta se explică în mare măsură și starea deplorabilă din economie, deoarece capitalul străin nu ține la interese naționale, ci numai la interesul de a jefui poporul băștinaș și a se îmbogăți pe seama lui. Despre individualitatea politică și culturală nici nu mai poate fi discuție. Ce fel de individualitate politică poate fi dacă noi nu ne putem debarasa de trupe străine de pe teritoriul nostru. Nu putem rezolva problema Transnistriei. Despre ce fel de individualitate culturală putem discuta, când la noi domină așa numita cultura de masă. Când se întreprinde continuitatea generațiilor, când se uită tradițiile și obiceiurile strămoșești...

- Românismul ca mod spiritual de a fi, ca formă în care este turnată spiritualitatea românească, cum se manifestă la cursul de istorie a Universității "Alecru Russo" din mun. Bălți?

V.C. - Românismul ca mod spiritual de a fi se manifestă destul de plenar. Eu și colegii mei de la catedra de discipline umane ne străduim ca acest fenomen să prindă rădă-

cini și să se dezvolte pe tot parcursul anilor de studii. Avem cursuri de istorie a românilor, de istorie și filozofie a culturii, organizăm conferințe și diferite manifestări tematice legate de istoria milenară a poporului român. Eu personal spre exemplu la cursul de filozofie acord o deosebită atenție gândirii românești: D. Cantemir, V. Conta, C. Rădulescu, L. Blaga, M. Eliade, C.Noica, etc..

- Care sunt personajele și evenimentul favorit din istoria României Mari?

V.C. - Evenimentul favorit al istoriei este Actul Unirii din 1918, când s-au materializat visele de veacuri ale românilor spre independență și suveranitate, prosperare națională. Personajele favorite din istoria României Mari sunt: Dinastia Brătienilor, Nicolae Iorga, Constantin Stere. Mai ales aș vrea să remarc aportul adus de liberalii români conduși de Brătieni. Sunt mândru de faptele lor și fiind membru al partidului național-liberal din Moldova voi face tot posibilul ca aceste idealuri să triumfe.

- Scriitorii visează la opere complete... Istoricii, visează și ei?

V.C. - Sunt istoric, am absolvit facultatea de istorie iar apoi am devenit și filozof. La ce visează istoricul și filozoful V. Capcelea? În primul rând la o schimbare a mentalității oamenilor, la dispariția din conștiința lor a unor concepte. Vreau ca în conștiința lor să triumfe adevărul științific.

Pentru confirmare
L.Gorbul
Pagină îngrijită de
V.Drumi

„Cugetul”, 1 decembrie, 1998, anul III, serie nouă, nr. 6.

Tradițiile naționale

Așa se numește cartea lui Valeriu Capcelea, doctor în filosofie, profesor al Facultății de Drept la Universitatea din Bălți, apărută în 1998. Titlul, corectam banal și parcă arhizat în această lume dădora de baruri și discoteci, însoțite de filme erotice și de groază, toate în ansamblu stropite de ricoritanța, dar artificială "Coca-Cola" americană. O clarifică cu copertele de un verde crud, de viață dător, în imensul ocean al cosmopolitismului. În concepția autorului, fenomenul negat se numește "...cultura de masă" **ce nu recunoaște categoria "memorie" și acționează conform principiului consumist - "utilizabil și aruncat"**. Se pare că această cultură de masă a reperat deja victorii strălucite în opera de "desocializare a individului", smulgându-l din cadrul valorilor tradiționale. Conștient de pericolul ce amenință tânăra generație actuală, V.Capcelea consideră, pe bună dreptate, că valorificarea comorilor strămoșești ar ameliora conținutul socializării individului.

Pentru însăși necompetență în tema abordată, sintagma "tradiții naționale" se asociază exclusiv cu activitatea filologului-culegător de folclor. Umbli prin localități rurale, adăru de la bătrâni pecuni populare, legende și povești, suprasaturate cu obiecturi ale strămoșilor. În final, compui niște "presurate" cu o sumedenie de citre intru al convinge pe cititor de eficacitatea investigațiilor întreprinse pe teren. Lucrarea lui V.Capcelea se distinge de celelalte apariții editoriale ale genului prin viziunea filosofică în abordarea tradițiilor naționale. Autorul accentuează prezența multiplelor moduri de tratare a tradițiilor: în calitate de componentă a conștiinței sociale; ca formă de transmitere a experienței sociale; ca aramite relații sociale etc. Importanță și concluzia că tradițiile se manifestă în toate sferele vieții sociale: artă, cultură, morală, psihologie socială, artizanat, producție materială.

Atunci în rol de inamic al tradițiilor naționale apare cultura de masă, ieri acestea erau amenințate de politica regimului comunist, care, fiind în gardă după înzestrul "om nou", a pierit din originalitatea popoarelor, condamnat la demonașionare, la pierderea limbilor lor materne în favoarea limbii ruse în cadrul fostei Uniunii Sovietice. În R.Moldova ideologia comunistă a stopat "organizarea jocului popular, a horei satului, a sărbătorilor naționale și celor calendaristice", care în mentalitatea demnitarilor regimului ar fi generatoare de naționalism. S-a produs o "dezagolire" a sufletului național. Evident, totalitarismul a inventat, în locul celor interzise, tradiții și ritualuri noi, acestea însă s-au prins rădăcini și au dispărut concomitent cu succomberea regimului comunist.

Autorul cade de acord cu filosoful american T.Fausset, care "concepse religia ca o condiție necesară de existență a societății". Prin urmare, studierea aprofundată a Bălbii în școli ar constitui un fenomen benefic. Dar... "să ne grăbim învârt", întrucât nu dispunem de un potențial uman pregătit pentru așa ceva. Deși toate sărbătorile și tradițiile creștine sunt comune la toate popoarele călăuzite de aceeași religie, dar, totodată, se evidențiază în respectivele tradiții și un șir de nume cu colorit național, irepetabil. Autorul îl exemplifică prin modul de sărbătorire în Moldova a Săntului Andrei. Sau o altă pildă, ce vizează horele satului: în prima jumătate a zilei asistăm la un serviciu divin în biserică, în a doua jumătate sărbătorirea devine a satului cu un simplu joc.

La capitolul patriotism, întru consolidarea propriilor argumente, autorul utilizează citate extrase din operele clasiceilor noștri M.Kogălniceanu: "Nevoință istoric, fiecare popor dispunem ne-ar putea zice: "Originea sa este necesară, numele său nu-și aparține, mai puțin pălăntul pe care locuiește" (M. Eminescu); "... patriotismul nu este iubirea patriei, ci iubirea trecutului. Fără cultul trecutului nu există iubire de țară. Ast e constatat că din momentul în care împărății au început a înlocui prin oameni noi pe senatorii Romei, în care tradițiile și cultul trecutului se uitaseră, Roma a mers repede spre cădere"; din publicația "Liga culturală", 1887: "... un popor care nu-și prețuiește trecutul... se poate privi ca o masă de indivizi pe cale de a se desprinde cu totul...". Citatele eminate fortific serios capitolul dedicat tradițiilor de familie. Justă este afirmația autorului din care reiese că "Educația în familie trebuie să fie călăuză pe cultul trecutului...", din păcate, însă, concluzionăm că în realitate lipsește cu desăvârșire atât acest cult, cât și educația în familie, în genere. Ne bucură, cel puțin, protestul unor tineri necruțați, puși să-și satisfacă serviciul militar într-o armată străină: "Fără marelui băștinaș, / Că nu ne-ai făcut o țară, / M-ai făcut băiat român, / M-ai dat altul folclor".

"Tradițiile calendaristice și valențele lor educative" alcătuiesc conținutul celui de-al treilea capitol. Autorul le analizează profund, reliefând puternicele consecințe educative la copii și tineret. Regreți că sărbătorile Mărtisorului, de exemplu, încă nu beneficiază de popularitatea așteptată la grădinițe, școli și instituții de învățământ superior. Chiar și Mărtisorului îi revine o duză în educația patriotică. Alături de celelalte valori spirituale, încrezut propagat, ne-ar îngădui să transformăm în fapt real spusa lui Eminescu: "Naționalitatea trebuie sălățată cu inimă și nu vorbită numai cu gura".

În continuare autorul examinează minuțios tradițiile de muncă și de odihnă, dramaturgia populară, reliefând elementele educative în conținutul lor. El constată renașterea, pe gloriu, a horelor și a altor tradiții seculare. "În satul Reînnoit (satul Edinet - n.n.), ca pe vremuri, pe maidanul satului se adună frecvent ascultarea de la mic la mare la joc, unde își împărtășesc bucuriile și durerile, unde se cântă și se dansează". Lucrarea în ansamblu conține un bogat material factologic. Ea se prezintă la un efort de adevătat și a repopularii adevăratele tradiții naționale, care de-a lungul secolelor au creat irepetabila imagine specifică a poporului român. "Tradițiile naționale" ale doctorului în filosofie Valeriu Capcelea merită pe deplin să devină element substanțial în programele de instruire ale universităților. În caz contrar cartea dămisă, de altfel ca și multe altele bune, riscă să treacă neobservată de lumea studentescă. Caută! Suntem deprinși să studiem. Înțepți de profesori. Plea! la lecturile solicitate de intelectual fecundul mai-e lungă vreme. Din păcate, evident.

Iulius POPA

открытия в разных формах активной дискуссии по этой тематике стал вырисовываться план дальнейшей работы по вопросам популяризации неконфликтных, интеграционных взглядов на историю.

По информации бельцкого профессора, на кишиневской конференции дискуссии проводили в формате пленарного заседания с

СТРОИТЕЛИ ДОБРОСОСЕДСТВА ПОСТСОВЕТСКОГО ПРОСТРАНСТВА И ЕВРОПЫ СОБРАЛИСЬ В КИШИНЕВЕ

Доктор хабилитат философских наук, профессор Бельцкого государственного университета им. Алеку Русо Валерий Калчеля был единственным представителем северной столицы, принявшим участие международной научной конференции обществоведов стран постсоветского пространства «Неконфликтное прочтение истории – основа добрососедства».

В июне этого года наш земляк выступил с докладом в г. Харькове по теме: «Вопросы молдо-украинских отношений на уроках истории в молдавских лицах». На последней конференции, состоявшейся в конце сентября в столице Молдовы, он представил бельцам, участвуя в дискуссиях, обсуждении и принятии меморандума.

Как сообщил В. Калчеля, заинтересованные в развитии добрососедских отношений историки, политологи, обществоведы, философы съехались в Кишинев из различных стран бывшего Советского Союза и Европы.

Организаторами конференции стали московский Центр общественных технологий и Международная лига неправительственных организаций «Добрососедство».

Конференцией предшествовала большая исследовательская работа ученых и общественных деятелей различных стран по изучению совместной истории стран нынешнего СНГ, Балтии и Европы.

Именно с началом целенаправленной работы по изучению предпосылок к разработке принципов неконфликтного прочтения совместной истории стран постсоветского пространства и Европы,

общей темой «Обсуждение основ формирования единых подходов к практической интерпретации и преподаванию исторической науки в духе добрососедства».

Ее участники призвали всех, кому дороги идеалы мира, взаимопонимания и сотрудничества на нашей планете, превратить историю из яблочки раздора в создающую энергию добра. Они выразили надежду, что разставленные в ходе дискуссии акценты неконфликтного прочтения истории помогут, в первую очередь, создать среду социального мира и конструктивного развития в каждой стране и в каждом народе, при этом – восстановить доверие и сотрудничество между народами и странами, что будет, безусловно, способствовать росту их благосостояния, безопасности и уверенности в добром завтрашнем дне.

Соб. инф.

„Маклер”, Бэлць, 8 октябрия 2009 г.

Etica și conduita umană

Manualul *Etica și conduita umană*, prin structura și tematica abordată, oferă posibilitatea de a concepe atât etica, noțiunile și categoriile ei fundamentale, cât și etica aplicată și problemele ce țin de conduita umană, care poate contribui în mod substanțial la formarea și cristalizarea unei ținute morale a studenților, viitorilor specialiști în diverse domenii ale existenței sociale. Lucrarea poate fi utilă pentru studenți, deoarece la fiecare temă există o listă a literaturii care poate fi consultată suplimentar și teste pentru autoevaluarea cunoștințelor obținute în urma studierii problemelor abordate de către autor. Lucrarea în cauză

poate trezi interes și unui cerc larg de cititori, în special celor ce se interesează de dimensiunile morale ale personalității și societății și de modalitățile funcționării moralei în societate. În lucrare sînt expuse și problemele ce țin de moștenirea marilor îndrumători ai omeniirii și filozofiei morale, cele mai importante categorii ale eticii și cele mai stringente chestiuni ale eticii aplicate și ale conduitei umane. Totodată, lucrarea poate deveni un suport real pentru pedagogi și părinți în procesul de educație a tinerei generații în spiritul unei conduite morale, civilizate.

Revistă a Universității de Stat „Alecu Russ”

„Sintagmele”, 2011, nr. 8-10, p. 22.

Valeriu CAPCELEA: *omul, profesorul și savantul*

Zilele acestea prof. univ., dr. hab. în științe filozofice Valeriu Capcelea, decan al Facultății de Psihologie și Asistență Socială a Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți, împlinește 60 de ani, vârstă la care potențialul intelectual și capacitatea de muncă au atins punctul culminant.

Născut pe 6 noiembrie 1952 în familia lui Macarie și a Mariei Capcelea din satul Izvoare, Florești, Valeriu, ca și fratele său Arcadie, a înțeles să-și aleagă rost în viață prin carte.

Studiile universitare și le face la USM, unde îmbracă toga de șef al promoției.

Timp de patru ani predă istoria și științele sociale în școala din Geamăna, Anenii Noi. Din 1978 este angajat la Universitatea de Stat „A. Russo” din Bălți, unde a urcat toate treptele carierei didactice: asistent, lector, lector superior, conferențiar și profesor universitar. Predă filosofia generală, etica deontologică și alte cursuri filozofice particulare. În 1986 susține teza de doctor în filozofie, iar în 2008 obține titlul de doctor habilitat.

Valeriu Capcelea este considerat unul din cei mai prodigioși savanți în domeniul filozofiei, eticii și deontologiei. Lucrările sale corelează cu filozofia clasică națională (Eliade, Cioran, Vianu ș.a.). A publicat până la moment circa 110 de lucrări, inclusiv 6 studii monografice și 16 manuale universitare. În viitor intenționează să publice noi studii în domeniul filozofiei, eticii și moralei, pe teme ce le consideră actuale și utile pentru societatea noastră.

S-a manifestat ca un bun organizator al învățământului universitar. Mulți ani a deținut funcția de prodecan al Facultății de Drept, în prezent este decan al Facultății de Psihologie și Asistență Socială. Este un om al acțiunii, de o corectitudine desăvârșită față de colegi și studenți.

Valeriu Capcelea a efectuat o serie de stagii de specializare în

unele din cele mai prestigioase universități de peste hotare: „M. V. Lomonosov” din Moscova, „Al. I. Cuza” din Iași, „Babeș – Bolyai” din Cluj-Napoca, Universitatea Centrală din Budapesta etc.

Rezultatele cercetărilor sale științifice și didactice au fost reflectate în ample comunicări la conferințe, simpozioane, congrese naționale și internaționale.

Din aria cursurilor universitare predate fac parte: Filozofia; Probleme filozofice ale domeniului; Filozofia dreptului; Etica juridică; Deontologia juridică; Metodologia investigațiilor sociojuridice.

Activitatea didactică și științifică a dlui profesor Valeriu Capcelea e un exemplu veritabil de înalt profesionalism și cumsecădenie, de slujire demnă a intereselor neamului.

Din vasta activitate extrauniversitară, menționăm în special funcția de membru al Consiliului Național pentru Acreditare și Atestare – dovadă a recunoașterii ascensiunii didactice și științifice a dlui Valeriu Capcelea.

E și un bun familist. Împreună cu soția Nadejda, a crescut și a educat doi copii – Daniela și Iulian.

Nicolae CAZACU,
doctor în istorie,
Ana TURCAN,
magistru în drept,
USB „Alec Russo”

Un exemplu de luciditate și discernământ

Căderea sistemului totalitar-comunist la sfârșitul sec. XX a determinat metamorfoze de ordin geografic, politic, economic, religios, moral în toată Europa. Pentru țările care și-au declarat independența, inclusiv pentru Republica Moldova, a început tranziția spre societatea democratică – fenomen complex, marcat de contradicții dar mai cu seamă de inconștiențe.

Din punct de vedere teoretic, tranziția reprezintă o perioadă în care elementele vechiului nu au dispărut, iar cele ale noului încă nu s-au afirmat. Cercetarea perioadei în care „noul” luptă cu „vechiul” e deopotrivă tentantă și instructivă. *Tranziția moldovenească: fazele, elementele structurale, dimensiunile, eșecurile și anatarurile ei*, apărută recent la Editura Arc, sub semnătura profesorului Valeriu Capcelea, vine să contureze hotarele dintre prezent și trecut în scopul stabilirii unei diagnoze a situației actuale din Republica Moldova. Studiul este interesant, întrucât procesul se află în plină desfășurare și poate amenda sever până și deducțiile cele mai prezente. Un risc asumat, autorul analizând fenomenul tranziției moldovenești sub multiple aspecte: economic, instituțional, moral, identitar, geopolitic, religios, fapt ce permite cititorului să-și formeze

o imagine coerentă asupra lucrurilor. Lucrarea se sprijină pe un bun algoritm metodologic: fenomen, cauze, conținut, consecințe, variante de depășire a situației create. Valeriu Capcelea studiază problema monografic, de la apariție până în prezent.

Inițial, autorul ne prezintă aspectul teoretic al fenomenului, apoi analizează tranziția Republicii Moldova ca parte componentă a tranziției postcomuniste în care au fost sau rămân implicate și alte state. Studiul comparativ demonstrează că evoluția fenomenului a avut o traiectorie diferită în state diferite și a fost influențată de capacitatea societății de a se transforma (*id est* reforma). Întrucât ne privește, autorul este ferm convins că situația complicată „se explică, în mare măsură, prin faptul că până în prezent noi încă nu ne-am decis încotro vom merge și ce obiective avem de realizat” (p.35).

În capitolele II și III sunt analizate fazele, ciclurile și elementele structurale ale tranziției moldovenești, precum și dimensiunile acestora, pentru a se constata ulterior paradoxurile și unele consecințe ale tranziției moldovenești noastre. Autorul demonstrează că la noi „a fost încălcat în permanență principiul continuității care a condus în rezultat, la o simulare a democrației”

conf. univ., dr. Lidia Pădureac

(p.9), din cauza faptului că „oamenii sînt prizonierii unor deprinderi, stereotipuri, ai unei mentalități care vine din trecut” (p.37), o mentalitate care este „povară și obstacol pentru gândirea corectă” (p.55). Societatea din R.M. uită trecutul istoric de secole, însă îl păstrează cu sîrguință în memorie pe cel comunist mistificat și mitologizat odată cu trecerea timpului. „Existența nostalgiei poate fi explicată printr-un obicei omeneșc, adică înrădăcinat, sau o tendință a omului care dorește să adapteze realitățile noi la cele ale trecutului” (p.56). În opinia autorului, pentru a depăși tranziția „trebuie să înțelegem în mod cert unde sîntem și încotro mergem” (p.164).

În contextul unei societăți deșubolate, care se lasă ușor manipulată, lucrarea îi oferă cititorului un exemplu de luciditate și discernământ și îl ajută, de fapt, să rămână imun la cântecul de sirenă al diverșilor profitori. Căci apatia generală, când oamenii nu doar se conformează abuzurilor, dar li se și acomodează, riscă să facă din tranziție o permanență. Studiind prezenta lucrare, cititorul are toate șansele de a se debarasa de această apatie.

Cartea domnului Capcelea prezintă interes nu numai pentru mediul academic, dar și pentru publicul larg. ■

Revistă a Universității de Stat „Alecu Russo” din Bălți - Anul III, decembrie 2012

„Sintagmele”, decembrie 2012, p. 7.

O mică centrală de veselie atomică

Anatol Moraru, scriitor

Domnul profesor a fost serios mai tot drumul pentru că gropile de pe drumul internațional Chișinău-Bălți erau în stare să transforme orice discurs într-o simplă enunțare de vocale și consoane.

„... și a zis calm neigeniziatului șef de cireadă: „Da ține, omule, strâns turbul cela. Sa nu ne rupă!”. N-a reacționat defel la hohotele mele, a închis conștiinșii portiera și, după ce coada ultimei vaci a fluturat dincolo, a pornit motorul.

În tot timpul cât ne-a rămas până la Bălți, a făcut figura profesorului care le vorbește pe înțelesul studenților despre kantiana „critică a rațiunii pure”...

Aparent, domnul profesor nu e o figură pitorească, când, în fond, este. Cei care îl urmăresc ocular manevrele pedestre, remarcă neapărat viteza filosofică cu care se mișcă prin campus, negraba discursului, piesele vestimentare de proveniență gotică, și toate acestea învăluite în aerul unui personaj ale cărui corăbii au fost înghițite, toate până la ultima, de apele năvalnice și adinci ale Râului... și nu s-a putut face nimic.

În toți acești ani, domnia sa a dat dovada unui spirit calm, precum obrazul hayuzului nostru între pauze, și a unui interlocutor care place.

Mai puțin știu însă că, și la această vârstă, domnul profesor rămâne a fi unul dintre cei mai buni voleibaliști din urbe (trebuie să fi un nesimțit ca să nu bați cuie în dușumele cu mingile servite de domnia sa la fileu) și campion universitar, netitular, ce-i drept, dar recunoscut, la tenis de masa. Și asta când majoritatea congenenilor săi preferă să se parasuteze în fotoliul din fața televizorului sau să coboare scările beciului după voce bună.

Domnul Valeriu Capcelea posedă, cât oricât ar părea de mirare, și un simț al

umorului care se ține, lată, copăcel. Sub crusta unui om serios, care ține să scrie cărți trebuincioase, se ascunde o mică centrală de veselie atomică, neapetată iradiere a căreia am simțit-o cățiva ani în urmă.

Ne întorceam de la Orhei, de unde cumpărasem „poamă de la codru”, ca să aibă familia suc pentru iarnă. Domnul profesor a fost serios mai tot drumul pentru că gropile de pe drumul internațional Chișinău-Bălți erau în stare să transforme orice discurs într-o simplă enunțare de vocale și consoane. Apoi, cum am înțeles, își iubea prea tare Moskvi-ul ca să-l traumatizeze, chiar dacă acesta era de-o samă cu puterea sovietică. Ajunși la marginea Bilenilor Vechi, a trebuit să frânam. O cireadă agrestă traversa fără grabă drumul spre civilizație. Un clobănaș, netras prin inel și cu o vestimentație care ceda în comparație cu fotografiile bovinelor, flutura un flag roșu, menit să ne avertizeze că vacile au prioritate. În celălaltă mână ținea o sfoară (pe care se înșirau de obicei frunzele de tunet) la capătul căreia scheuna un câțilandru care avusese o copilărie grea.

Domnul profesor a deschis fără grabă portiera, a scos capul afară și i-a zis calm neigeniziatului șef de cireadă: „Da ține, omule, strâns turbul cela. Sa nu ne rupă!”. N-a reacționat defel la hohotele mele, a închis conștiinșii portiera și, după ce coada ultimei vaci a fluturat dincolo, a pornit motorul.

În tot timpul cât ne-a rămas până la Bălți, a făcut figura profesorului care le vorbește pe înțelesul studenților despre kantiana „critică a rațiunii pure”...

Continuare în p. 7-a

Revistă a Universității de Stat „Alecu Russo” din Bălți - Anul III, octombrie 2012

„Sintagmele”, 2012, anul III, oct., p. 5; 7.

Sintagmele

Revista a Universității de Stat „Alecu Russo” din Bâlg

Portret in acvaforte

Mai mare peste o congregatie de filozofi, într-un oraș învăluit de literatură

Ghenadie Nicu

Nu știu cât și cum transpare, în atitudinea domnului profesor Capcelea, pasiunea pentru tenis și volei. N-am văzut nimic agal în felul său de a pași, cum pare a sugera în textul alăturat Anatol Moraru. Nu e un mers de sportiv, atletice e unul interiorizat, autoscopic, centrat pe ceva îndepărtat lăuntric. S-ar zice că Valeriu Capcelea, așa tăvănit cum calcă, purtând o curbură meditativă prin campus, nu vine dintr-o direcție oarecare, ci dintr-un sine adânc veșnic uitat, dar în cele din urmă (și patruzeci de ani de studiu al filosofiei sa, indiscutabil, și valoarea unui jalon) preocuparea te grevează, sunt sigur că ajungi să-i semeni, să fii chip și trup propriei vocații. Că bunicul meu matern – îngăduiți-mi o paranteză cu această ocazie – era tâmplar aproape că se subînțelegea: brațe mari, noduroase, un piept încă muscular și un fel aparte, de pricepător și îndrăgostit în același timp, de a privi lemnul. Nu mai punea nimeni ca el palma pe vreo scândură sau trunchi. Chiar îmbrăcat de gală, gătit pentru mușafirie, nu-și putea reprimă, spre exasperarea bunicii, ocheade de expert în direcția frontoanelor, a porților, a ferestrelor care, la Reni, în Basarabia de altădată, te scrută curioase direct de pe trotuar... Cum trebuie că sună, ce vulturi își adjucează, căror meandre li se dedă monologul interior al unui profesor de filosofie? Nu putem afla decât interogându-l, dar și atunci, vai!, în doze bine filtrate, coroborate cu cine știe ce oculare considerente: filozofii sunt discreți prin

locvacitate și cred că, la o adică, luaiți la bani mai mărunți, ar putea să dispară ca prestidigitatorii, într-un nor de silogisme... Atitudinea însă, portul, felul de a străbate rămân dincoace – carte de vizită la dispoziția tuturor și asupra căreia putem aproxima în libertate.

• Ei, bine, *omul public*, în cazul nostru, nu e deloc o apariție, cum te-ai aștepta (măcar gândindu-te la Nae Ionescu și fulminanta sa reputație în epocă); luncă fantomatic, în tocul unei cravate rubinoase, asortată cu o cămașă de culoare vișinie, pe care o mână pricepută a călcat-o cu atenție. Un gașcist pierdut în vacarmul mulțimii! Dacă-l acostezi să-ți spui ceva, cum am făcut-o deunăzi, durează un timp până de pe ochii imperturbabili și se ridică pleoapele – niște alveole enorme – și îți dai seama că profesorul era pe un *stand-by* profund, cu gândul cine știe pe unde.

Urc într-o sămbătă orbitoare, cu cerurile parcă sparte, la etajul Facultății de Drept, lângă 570, unde îmi spusese în ajun că-l pot găsi. Pe culoarul întunecat, contrar așteptărilor – tipenie. O insolită senzație halucinantă de medievalitate rece, ostilă, amplificată de tăcerea instalată ca o ceață nevăzută peste tot în spațiu. Încă puțin și aș putea să vă mint că, până să dau de Profesor, am străbătut sumbre coridoare de castel...

Mă apropii de ușa întredeschisă: același profil interogativ, ușor asistis acum și conferențind fleșmatic, în ritm pedestru, unei asistențe ascunse după ușorul din stânga ceva, ei, da, cu victoria mentalității...

Dar nu îndrăznesc încă să bat: o vechă șifală de școlar mă face să ezit... De-odată, dinspre scări, se aud niște pași mărunți, succedăți repede de un cășpor flancat de fundițe. Ia te uită, o puștoaică! Să tot ai bă vreo trei ani, nu mai mult. Oare ce caută la ora asta, singurică, pe terulul coridor de la Drept? Răspunsul vine în chip de tocuri izbite marșal de pardoseală: măică-să! Cu ani în urmă, mă duceam și eu, cu fetița mea, la facultate și profesorii așteptau, ca și Valeriu Capcelea în clipa de față, un chip tot atât de înțeleptor, cu o expresie care sugera același fel de asumare generoasă a situației.

– Noroc! – spune el, derutant de familiar, apărând în cadrul ușii imediat după ce mamă și fiică își ocupă locurile în sală. O secundă!

Convenim că-l aștept lângă Catedra de socio-umane. Ai casei, ca să zic așa, știu că vizavi se află un panou al militarilor. Mă uit, ca să mai scurtez din timp, pe fotografiile aliniate acolo sub un capac de sticlă (recognoscibilă stilistică din *illo tempore*, cu indivizi ce te scrutăază trufă-partinic din tocul unor fălci pătrășoare) și ce descopăr? Imaginea Mariei Șteakitchi, fostul prorector pentru știință! Alurtoare

„Jocăție” pentru lucidul poet al instinctualităților feminine! Când am mai întâlnit noi cazuri de inerție benefică și conservatorism salutar!...

Discutăm așezăți la cele două rânduri de mese, alinate pe stânga, cum intri. Capcelea se dovedește un om neașteptat de tonic, cu o remarcabilă capacitate de procesare a ironiei. Râde cî însuși, râdem și noi, Igor Grosu, șeful catedrei (intrat să mișlească ceva la ultrasportabilul său pîtit între dosare pe biroul de lângă geam) și subsemnatul, închipuindu-mi-l pe actualul decan de la Pedagogie și Asistență Socială în urmă cu vreo patru decenii, zvelt, probabil sfinos (calitate din care, peste ani, va rezulta actuala mască ursuză – o reacție de apărare la mediul apăsător din campus, nepregătit, cum stă, *restie gândinoare*, și se lasă pupar, spre stupefarea galeriei, pe amândoi obrajiți de aproape nonagenarul Kovegov, încă profesor de istoria filozofiei, mișcat peste toate de răspunsul învățecului său la examen. Asta ne amintește involuntar – curat renchi al memoriei culturale! – de pupăciolul suprem în epocă, Brejnev...

În '69, ce-i drept, când la USM se organiza prima admitere la filozofie, nu i-a prea ars de glumă. Nu-mi dau seama ce se întâmpla atunci în mintea propagandei, dacă la o disciplină atât de complexă erau admise numai beizadele de partid și câte un vrlăgan după armată. Poate pentru că partidul nu vedea mare prapăstie între Kalașnikov și concepțe... Așa sau altfel, fiul unor profesori de la țară (pătură, dacă nu dilematică, măcar ezitantă și chiar din cauza asta dubioasă în ochii regimului!), extrem de tânăr pe de-asupra (deci influențabil!), n-a avut, atunci, nicio șansă. Citise, elev, într-o fremezie, la început fără niciun discernământ (biblioteca din sat s-a crucit la o adunare că l-ar fi devorat toate rafturile), pe urmă istorie, de predicție, iar seria, celebră în epocă, Жизнь замечательных людей l-a făcut să vișeze (ce mai contează cât de bovaric!) că ar putea peripatetiza și el prin grădiniile lui Akademos...

Nu știu însă dacă îi putem pretinde să fi înșușit în amănunt lecția pe care tocmai i-o administrase sistemul. Cine în vremea aceea, la numai gaștesprezece ani, avea pregătirea să decifreze aparențele, cine ar fi înțeles, după un asemenea eșec, în special, că tăcerea e într-adevăr de aur, mai cu seamă prin agape, unde se trăgea profesionist cu urechea și de unde pe urmă se extrăgeau din belșug „probe” de rea-credință, numai bune să umfle un dosar de suspect? Bizară inconștiență la un viitor profesor de filozofie... E chiar curios cum se converșionează, cu trecerea timpului, maximalismul juvenil în atitudine rezervată. Îl vedeți pe Valeriu Capcelea,

Mă apropii de ușa întredeschisă: același profil interogativ, ușor asistis acum și conferențind fleșmatic, în ritm pedestru, unei asistențe ascunse după ușorul din stânga ceva, ei, da, cu victoria mentalității...

Revista a Universității de Stat „Alecu Russo” din Bâlg - Anul III, octombrie 2012

In '69, ce-l drept, când la USM se organiza prima admitere la filozofie, nu l-a prea ars de glumă. Nu-mi dau seama ce se întâmpla atunci în mintea propagandei, dacă la o disciplină atât de complexă erau admise numai bătăzile de partid și câte un vișșigan după armată. Poate pentru că partidul na vendea mare prăpastie între Kalașnikov și concepte?...

Revista a Universității de Stat „Alecu Russo” din Bălți

Sintagmele

Portret in acvaforte 5

didactic, pare a sugera profesorul, s-ar aduna. Doar că, adaugă pe loc, revenindu-și din involuntara reverie, dacă la Chișinău specialitatea adună vreo 15 studenți anual, ce să mai zicem de noi...

Nu știu cât de tipic este Valeriu Capcelea pentru ceea ce numim, probabil cu o bună marjă de eroare, intelectual basarabean. Într-o măsură considerabilă, presupun. S-a format într-o lume, s-a afirmat în alta: un traseu semănat cu leburile atâtor promisiuni, cu oasele atâtor vocații. N-aș face prostia să revendic criticilor noștri (și îi avem destui!) un regim special de clemență. Dar a judeca zona aceasta după un exclusiv criteriu de performanță mi se pare o miopie, când nu e, de-a dreptul, o vătătare. A fi perseverent, a nu fi dezarmat în acești ani e totul aici: marii eroii ai tranziției noastre (ai interminabilei noastre tranziții, ar fi trebuit să spun) sunt chiar supraviețuitorii ei; din materia acesta își va fabrica viitorul rosturile. Actualul decan de la PAS a reușit să nu-și compromită aspirația de tinerețe (sau pasiunea, mai curând) măcar în latră formală. Lecturile vulgarizatoare din școală asupra marilor personalități și-au făcut până astăzi efectul: avem un profesor de filozofie pe a cărui competență se poate paria și căruia, astfel, îi putem concede utopia de a se visa, ca într-o fulgerătoare adaptare din Ilf și Petrov, mai mare peste o congregație de filozofi, într-un orășel învaluit pe jumătate de literatură; legenda urmând...

conf. univ., dr. hab. Valeriu Capcelea

atins acum de o timidă calvie și atât de sobru, atât de distant, cum se înfășțezează, student, la unul dintre examenele de stat cu plete hipoteze? Și cum, la observația prodecacului – *Îți umbra voi cu plete când numai beizadele de partid și câte un vișșigan după armată.* – răspunde senin, cu ochii pironiți pe chelia impecabilă a interlocutorului: când vom deveni directori, Vladimir Vasilevici, vom fi ca dvs...

Așa a ajuns la Geamăna, un sat din Anenii Noi, când părea că totul îl recomanda pentru o carieră universitară: partidul nu-i privea cu ochi buni pe guralivi, mai ales dacă își aveau lecturile la zi, și, desigur, împărțeau o cu totul altă concepție apropo de estetica podoaabel capilare...

Nu-i nimic, și-a zis (pentru prima dată filozofic), trage el sâmbetele câte o fugă la „Krupskaja” (actuala Biblioteca Națională), că până la Chișinău, slavă Domnului, nu sunt decât treizeci de kilometri; mai citește câte ceva, își revede colegii, iar încolo s-a vedea. Dar zilele treceau, azi un zaiafet, cu vin bun, de casă, cu puică făcută asjiderea, când în colectiv, când aiurea, că satul, ca atâtea altele în vremea aceea, își alcătuisse din beția cruntă, apocaliptică, devastatoare o sfântă și nicidecum dezmințită tradiție, mâine un altul, încât, la un moment dat, s-a îngrozit: nimerise într-un adevărat loc de pierzanie! Aici parcă m-ar tenta să schițez o paralelă cu Radu Negrescu (fiindcă și tânărul nostru profesor de istorie aspira la un Mare Sennal), dar profesorul, realist, mă descurajează pe dată: nu-i cazul. Nu-i, consimt, dar câți dintre frumozii nebuni ai imponderabilelor n-au sfârșit atunci într-un mod asemănător? Un insurgent potențial se potolea și așa, batic, paharul descoperindu-și o foarte eficace virtute punitivă...

Sistemul i-a mai rânjit o dată, la finele anilor '80 ai secolului trecut, când venise la Bălți – după câțiva ani de muncă la Institutul de cercetări în domeniul pedagogiei, reușind, iacă, să părăsească Geamăna în veselia ei sinistră – pentru a-și face formele de angajare. Un anume *partinic*

(nu-i divulgă numele!), i-a spus plicitisit, în timp ce-i parcurea CV-ul („autobiografia”, în limbajul epocii): *милых и манкос пробовать в людю*. Se încheia astfel o acoladă lugubă: era tot atât de suspect și de nesigur ca și adolescența...

Unde a avut loc discuția asta? Presupun că în vreun cabinet din alea cu tavanul înalt și pereții groși, unde totul, de la mobilier la ochelarii amfizionului și la florile rigide din vazone, e făcut să-l inhibe pe vizitator. Estimăm au trecut aproape 35 de ani, Valeriu Capcelea, priviți-l, stă vizavi, are puterea să rădă, nu face caz de propriul trecut și nici de condiția sa actuală, deși a publicat un șir întreg de monografii și vreo cincisprezece manuale și a parcurs cam toate treptele academice. L-am desoperit ușor bovaric, la un moment dat. Vorbeam despre manualele sale. Unii nu văd tocmai bine proliferarea lor, alții pur și simplu îl pizmuesc pentru abilitatea de a-și persuadea editorii. Capcelea însuși are o explicație care poate trece deopotrivă drept pragmatică și patetică: în studenție l-a enervat stilul sec și adesea ininteligibil al cursurilor de filozofie; le-ar fi vrut ca atare mai limpede. Am crezut, zice, că lucrurile pot fi relateate mai simplu. Și procedând mai tirziu el însuși la alcătuirea de manuale, s-a ferit mereu, după propria expresie, să nu transforme filozofia într-o sperietoare. Nu știu dacă i-a reușit: nu prea avem critici de manuale; abia dacă au mai rămas de literatură... Fapt e că manualele, de bine, de rău, se vând, iar Șșșcanu, rectorul Universității de la Cahul, i-a transmis într-o zi vorba unor profesori de la Galați, iritați că le cerea manuale de filozofie: păi, nu-l aveți pe-al vostru? Îl folosim și noi!...

În punctul acesta sensibil și apăș: pe când o facultate de filozofie, cap-coadă, la Bălți? Un renume parcă e, capacități de asemenea... Câteva secunde de ezitare, un zâmbet oarecum rușinat, apoi o repede paranteză despre participările la tot felul de conferințe cu caracter internațional, despre prieteniiile legate acolo: de-un corp

Dacă-l acostezi să-ți spuie ceva, cum am făcut-o deunăzi, durează un timp până de pe ochii imperturbabili i se ridică pleoapele - niște alveole enorme - și îți dai seama că profesorul era pe un stand-by profund, cu gândul cine știe pe unde.

Dacă am avea Napoleonul nostru!

– Cum privește un filozof de formație la termenul de *autonomie* universitară? Ce vă reprezintă prin acest termen, domnule profesor?

– Eu cred că autonomia universitară reprezintă una din modalitățile de a înfăptui anumite reforme și de a schimba un pic lucrurile în politica față de instituțiile de învățământ superior. Dar, iarăși, mi-aduc aminte de anul 2005, când s-a trecut la *Procesul de la Bologna* foarte și foarte rapid și noi vedem astăzi „roadele” acestei treceri; și vedem că ele nu sunt cele mai bune. Și ne așteptam la mai bine. Și iată acum, iarăși, în tempouri foarte rapide, se încearcă să se implementeze această autonomie universitară care, dă, mă rog, este ceva normal, dar, totuși, filozofii, încă din antichitate și până în prezent, optează pentru mijlocul de aur. Iar mijlocul de aur înseamnă să nu mergem și să ne bazăm pe niște extreme. Deci trecerea aceasta care se preconizează că trebuie să fie efectuată începând cu întâi ianuarie eu

decanul
Facultății de Pedagogie și
Asistență Socială,
prof. univ.,
dr. hab. Valeriu Capcelea

„Napoleon er...
lent... se băg... în
luptă și pe urmă îi
vene... ideile ge-
ni... unde să con-
tr... te, unde să-i
demene... scă. D...
eu nu cred că cei
c... re implemente-
ză... noi reform...
sunt de t... lui
Napoleon...”

cred că este prea rapidă, nu trebuie să ne grăbim, aici ar trebui să ne conducem de principiul *festina lente*. Pentru că am putea să avem aceleași rezultate ca și în cazul procesului de la Bologna, când s-au grăbit cei de la conducere să implementeze acele reforme, care erau premature pentru sistemul nostru de învățământ. Reforma aceasta este făcută în pripă și îmi face impresia că se procedează la fel cum proceda Napoleon Bonaparte când spunea că e important să intrăm în luptă, pe urmă vedem ce vom face mai departe...

– După dvs., cum va arăta ca atare sistemul educațional din Moldova?

– Dacă facem o analogie cu sistemul de la Bologna, atunci aici vedem că deja au trecut cred că acuși opt ani de zile și nu prea vedem noi mari realizări, atunci, deci putem spune că va fi cam același lucru. Pentru că lucrurile, când se purcede la așa reforme, trebuie să fie foarte bine gândite, cântărite, să vadă oamenii, cum văd șahiștii, măcar cu vreo câteva mișcări înainte. Dar așa noi facem mișcări pripite fără ca să știm ce urmează, de fapt. Lumea trebuie să se documenteze, să gândească. Dar așa... Noi, aici, practic, suntem

impuși de FMI și de alții că trebuie austeritate și...

– Sugerati cumva că, de fapt, Guvernul Filat și, implicit, Ministerul Educației nu face decât jocul unor organisme internaționale constrângătoare?

– Nu zic eu că la modul absolut fac jocul acesta. Dar o anumită influență are și ei sunt nevoiți să joace așa cum îi melodia, cum li se cântă. Există anumite presiuni.

– Cu alte cuvinte, putem spune că autonomia universitară, implementată așa, cum spuneți dvs., în pripă, fără un concept bine definit, fără a avea o cătuși de puțin conturată perspectivă dinainte, nu e decât un joc al austerității pe care îl jucăm, iată, sub presiunea unei comenzi din exterior?

– Într-o oarecare măsură, da. Eu am zis de Napoleon. Napoleon era talentat: se băga în luptă și pe urmă îi veneau ideile geniale: unde să contraatace, unde să-i ademenească ș.a.m.d. Dar eu nu cred că cei care implementează la noi reforma sunt de talia lui Napoleon și de aceea o să suferim eșec.

Revista a Universității de Stat „Alecu Russo” din Bâni - Anul III, decembrie 2012

„Sintagmele”, decembrie 2012.

Din dragoste pentru Natură - o altfel de etică

Cartea „Introducere în etica ecologică”, scrisă de Valeriu Capcelea și Arcadie Capcelea și publicată în iunie 2015, la editura ARC, vine să redimensioneze morala ecologică a secolului XXI.

„Introducere în etica ecologică” își propune să educe tânăra generație în spiritul unui comportament moral și civilizat față de semeni și față de natură. Studiind această lucrare, avem posibilitatea să înțelegem atât conceptul de etică tradițională/antropocentrică (ce se referă la interacțiunile dintre indivizi ca membri ai colectivității umane), cât și pe cel de etică netradițională (etica Pământului, etica ecologică etc.). Acest ultim concept, apărut în sec. al

XX-lea, abordează interacțiunile dintre oameni și natură, în general, și atitudinea morală față de tot ce este viu, în mod special, pentru a asigura supraviețuirea umanității. Această carte ne explică noțiunile și categoriile fundamentale ale eticii și ale eticii ecologice, și abordează proble-

mele ce țin de nivelul filozofic (etic). Analiza problemelor referitoare la etica ecologică este esențială în formarea unei tinute morale a specialiștilor din acest domeniu - factorii-cheie care pot oferi soluții pentru complicatul lanț de domino al protecției mediului înconjurător.

Lucrarea ne îndeamnă să redescoperim demnitatea intrinsecă a naturii și să o respectăm ca pe un patrimoniu comun ce trebuie transmis generațiilor viitoare.

Silvia URSUL

Natura, iulie 2015, p. 9.

0 minune printre celelalte

Aniversarea de 70 de ani a USARB nu este doar un moment aparte de sărbătoare, ci are mult mai multe semnificații. Momentul acesta este, totodată, și unul de reflecție și de evaluare. Pentru mine, unul, sărbătoarea de astăzi reprezintă, în primul rând, un omagiu celor care nu și-au precupețit energiile și talentul pentru dezvoltarea universității bălțene. În această ordine de idei vreau să evoc numele patriarhului Universității bălțene, rectorul Boris Coroluiuc, care a contribuit într-o măsură decisivă la procesul de formare profesională dar și civică a actualului corp didactic de la universitate. Domnia sa a lansat o seamă de profesori, cu precădere tineri, la vremea lor.

Aniversarea este și un moment potrivit de a mulțumi cadrelor didactice care, în condiții nu întotdeauna prielnice, asigură un nivel apreciabil în procesul de instruire și cercetare. Trebuie să le mulțumim, totodată, și studenților – parteneri ai cadrelor didactice –, care au ales anume Universitatea din Bălți, dând instituției noi rațiuni de a persevera. Li învidiez sincer pentru posibilitățile enorme de a studia, deși văd că nu le prea folosesc, părând a nu înțelege că nimic nu cade din cer, nici chiar într-o țară ca noastră...

Aș vrea să remarc, de asemenea, faptul că dezvoltarea strategică a Universității bălțene vizează afirmarea ei ca instituție formatoare, ca un pol de cercetare științifică, ca o sursă de inovare tehn-

dr. hab. Valeriu Capcelea

logică și, nu în ultimul rând, ca instanță publică în dezbaterile critice a evoluțiilor sociale, politice și economice a țării noastre.

Asta le incumbă profesorilor, între altele, să formeze la studenți capacitatea de a gândi și a se dezvolta independent, pentru a putea față cu succes diverselor provocări ale vieții. Încă Socrate spunea că „omul nu poate să caute nici ceea ce știe, nici ceea ce nu știe. Nu poate să caute ceea ce știe și nimeni n-are nevoie să caute ceea ce știe, nu poate să caute nici ceea ce nu știe, fiindcă nu știe ce anume să caute”.

Făcând retrospectiva anilor pe care i-am

petrecut la Universitatea „Alec Russo”, pot să spun cu certitudine că au fost cei mai buni și mai fructuoși. Aici m-am format ca cercetător și cadru didactic. Mă mândresc că am reușit să activez în cadrul ei exact o jumătate din cei 70 de ani pe care îi împlinesc acum. Aș vrea ca Universitatea bălțeană să prospere. Are un apreciabil potențial didactic și științific, e situată într-un vad bun – zona de Nord a republicii – și beneficiază de o tradiție demnă de admirație. Sunt convins că USARB va figura printre cele șapte universități care se zice că ar putea să rămână neclintite după furtuna reformelor în învățământ – o mică minune printre celelalte...

Revistă a Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți - Anul VI, septembrie 2015. EDIȚIE SPECIALĂ

„Sintagmele”, septembrie 2015.

Index de nume

A

Albu, Monica 111, 112, 114, 116, 118, 121, 125, 130, 132, 135, 136, 141
Antonova, A. 218

B

Belcovscaia, G. 218
Berar, Ioan 111, 112
Borșevici, Ion (56), 180
Braga, Mihai 62, 65, 69, 78, 71, 95, 98, 108

C

Capcelea, A. 6, 7, 24, 25, 28, 66, 69, 75, 78, 87, 92
Capcelea, I. 115, 117
Capcelea, Valeriu 6, 7, 9, 24, 25, 28, 41, 66, 69, 74, 75, 78, 87, 88, 92, 94, 100-102, 115, 117, 132, 137, 140, 144, 146, 152, 172, 174, 179, 187, 191, 199-203, (208-214), (216-222)
Caras, Ana 26
Cazacu, Nicolae 212
Cernica, Niadi-Corina 63
Ceșco, Valentin F. 63
Chetrari, T. 208
Cimpoieș, Gh. 74
Ciobanu, S. 56, 107
Ciumac, L. 179
Coandă, Svetlana 86
Cojacaru, I. 199-201
Cozea, Narcisa 125
Cruglițchi, T. 187

D

Damanciuc, Gh. 41
Dumitraș, Tudor 61, 67
Fotescu, M. 56, 107

G

Gora, M. 137, 140, 172, 174
Gugiuman, Ana 120, 124

H

Harconița, E. 56, 107

Hurubă, Eugen 115, 117, 126, 129, 133, 137, 140, 168, 203

I

Iorga, N. (52)

Isac, Ionuț 111, 112, 114, 116, 118, 121, 125, 130, 132, 135, 136, 141

Jugastru, Călina 130, 132, 135, 136, 141

Lizovanu, E. 69

M

Marga, Andrei (44), (107)

Marian, Vasile 114, 116, 118, 121

Mariț, A. 132

Mărgărit, Diana 127

Mândăcanu, Virgil 123

Mocanu, Victor 106

Moraru, Anatol 214

Moraru, Victor 77, 89

Moșin, Octavian 76, 128, 138, 139

Movileanu, P. 74, 199, 200

Nicu, Ghenadie 215

Opriș, Dorin 76, 123, 128, 138, 139

P

Pădureac, Lidia 9, 216

Pop, Ioan-Aurel 90, 91

Popa, Gh. 56, 107

Popa, Iulius 209, 217

Purici, A. 218

R

Roșca, A. 155

Roșca, D. D. (86)

Rusandu, I. 24, 28

Rusu, V. 146

S

Sabău-Pop, Ioan 115, 117, 126

Saharneau, Eudochia 55, 68, 82, 83

Scheau, Ioan 76, 123, 128, 138, 139
Scurtu, E. 56, 107
Sedlețchi, O. 144
Șleahțițchi, M. 152

T

Tcaci, Carolina 93
Toderaș, Ion 170
Tufekci, M. Feredun 77

Ț

Țapoc, Vasile 9, (45), 55, 68, (80), 82, 83, 86, 191
Țirdea, Teodor N. 59, 63, 73, 75, 84, 87, 96
Țurcan, Galina 71
Unguru, Elena 26
Ursul, Silvia 219

V

Varzari, P. 5
Vasilos, V. 69

Бужор, В. 356 131
Великова, Т. Г. 92
Дмитриев, Н. И. 177
Захария, С. К. 104
Капчеля, Валерий 177, (207)
Левитская, А. П. 79
Месер, М. 207
Раковчена, Т. И. 104
Федотова, Л. В. 92

Index titluri

A

- Abordarea problemelor eticii în lucrarea lui D. D. Roșca Existența tragică 86
Acmiul lui Vasile Țapoc - celebru filosof și om de știință autohton 80
A XX-a Sesiune Științifică a Academiei Române, Filiala Cluj-Napoca, Institutul de Istorie **Agricultura durabilă în Republica Moldova: provocări actuale și perspective** : Culeg. de art. șt. 102
Analele științifice ale USM. Ser. Științe socio-umanistice 49, 54
Analele Univ. de Stat „Alec Russo” din Bălți consacrate jubileului de 50 de ani. Ser. nouă 48
Andrei Marga – Doctor Honoris Causa a Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți 44 Literatura și arta 44
Antinomiile libertății - condițiile și limitele ei în posttotalitarism 51
Anuarul Catedrei de Discipline Socio-umanistice 2009-2010 64
Anuarul Catedrei de Științe Socio-umane, 2011-2012 66
Anuarul Institutului de Istorie „G. Baritiu”. Ser. Humanistica 31
Aportul eticii ecologice și a agriculturii ecologice asupra transformărilor calitative a agriculturii autohtone 74
Artă și educație artistică 14
Aspecte ale dezvoltării potențialului economico-managerial în contextul asigurării securității naționale” : Materialele conf. șt. intern. dedicată aniversării a 20 de ani a învățământului economic la USARB, 6 iul. 2015, Bălți 93
Aspecte geopolitice ale tranziției moldovenești 120
Aspectele morale ale puterii în condițiile tranziției de la societatea totalitară la societatea democratică 127
Atribuția binefacerii în soluționarea problemelor sociale 103
Atribuția tehnociclii la soluționarea problemelor morale cu privire la raportul dintre om, tehnică și tehnologiile create de umanitate 33

B

- Bestiarul puterii 127
Bioetica, filosofia și medicina în strategia de asigurare a securității umane : Materialele Conf. a XIV-a Șt. Intern. 10-11 apr. 2009 59
Buletinul Științific al Universității de Stat „Bogdan Petriceicu Hașdeu” din Cahul. Ser. Științe sociale 99

C

- Calitatea formării specialiștilor în învățământul superior: strategii, forme, metode : Materialele Conf. șt. Intern. consacrate aniversării a 60 de ani de la fundarea Univ. de Stat „Alec Russo” din Bălți, 5-7 oct. 2005 50
Cercetarea științifică : man. pentru fac. socio-umanistice 191

- Cercetări sociale și umanistice: perspective teoretice și aplicative. Zilele Academice Iașene, 8-9 octombrie 2015 169
- Change of mentality and social memory – the guarantee to successful social transformation in the Republic Moldova during the period of transition 160
- Cîmpul tradițiilor naționale ca factor de revenire spirituală 152
- Clasificarea normelor sociale 49
- Coaliția de mediu. Multe s-au făcut, mai multe necesită atenția guvernării 220
- Codul deontologic al pedagogului – imperativ categoric al timpului 14
- Conceptul națiunii în viziunea lui N. Iorga 52
- Conferința internațională „Executarea silită în Noul Cod de procedură civilă”, 26-28 august 2010, Sovata, România 115
- Conferința Internațională „Executarea silită în reglementarea noului cod de procedură civilă”, 30 august - 1 septembrie 2012, Tîrgu Mureș – România 122, 161
- Conferința internațională „Executorul judecătoresc între rol activ și organ de jurisdicție”: 26-27 aug. 2011, Tîrgu-Mureș, România 117
- Conferința Internațională „Instituții ale procesului civil și ale executării silite” 29-31 august 2013, Tîrgu Mureș – România 126, 164
- Conferința internațională „Procesul civil și executarea silită - Actualități și perspective” = Internatioal Conference „Civil Lawsuit and Legal Enforcement 140
- Conferința internațională „Procesul civil și executarea silită : Actualități și perspective” : 24–26 august 2017, Tîrgu Mureș – România 174
- Conferința Internațională „Procesul civil și executarea silită, experiența unui nou început” 28-30 august 2014, Tîrgu Mureș - România 129, 165
- Conferința Internațională „Procesul civil și executarea silită, teorie și practică , 27–29 august 2015, Tîrgu Mureș – România 168
- Conferința internațională „Procesul civil și executarea silită, teorie și practică” = Internatioal Conference „Civil Lawsuit and Legal Enforcement - Teory and practice”: 25-27 august 2016, Tîrgu Mureș, România 133, 137, 172, 173
- Configurarea morală a societății posttotalitare 67
- Conflictul dintre generații - izvor al schimbărilor sociale (cazul Republicii Moldova) 114
- Conflictul dintre generații în perioada de tranziție postcomunistă 81
- Conformarea și motivația ecologică – abordări conceptuale 75
- Coraportul dintre normele sociale și normele juridice 132
- Cugetul 43
- Cultura tehnică - component important al culturii generale : Conf. Șt. Rep. consacrată jubileului de 50 de ani ai Fac. Tehnică, Fizică și Matematică 154
- Curierul de Nord 208

D

- Decalogul și predica de pe munte – reperi în constituirea moralității tinerei generații 128
- Democrație și drepturile omului 51
- Deontologia profesională a executorului judecătoresc : curs universitar 203
- Deontologia profesională a juristului : curs universitar 206
- Deontologia profesională și activitatea funcționarului public 53
- Deontologie juridică : man. pentru inst. de învățământ superior 190
- Deținători ai titlului de *Doctor Honoris Cauza*. Membri de Onoare ai Senatului 56, 107
- De Ziua Mondială a Filosofiei, o reîntoarcere la Chișinău 213
- De ziua ta iubite profesor Valeriu Capcelea – filosoful, decan la psihologi 217
- Dezvoltarea competențelor practice ale absolvenților în procesul predării cursurilor de etică și deontologie profesională 82
- Dezvoltarea inovațională din Republica Moldova: probleme naționale și tendințele globale =
- Dezvoltarea învățământului filosofic universitar în Republica Moldova : Materialele Conf. Naț., 12-13 iun. 2008 57
- Dialogul civilizațiilor: etică, educație, libertate și responsabilitate într-o lume în schimbare 77, 89
- Dialogul cultural între generații și Integrarea Europeană : Materialele simp. intern., 24-25 mai 2013 82, 83
- Dimensiunea axiologică a tradițiilor naționale - potențialul lor educativ 139
- Dimensiunea comportamentului moral verosimil în activitatea executorului judecătoresc 140, 174
- Dimensiunea etică a dezvoltării durabile 87
- Dimensiunea etică a naturii : Suport pentru profesori de promovare a orelor de ecologie în școală 204
- Dimensiunea etică a schimbărilor climatice 88
- Dimensiunea filozofică a noțiunii „tradiție” și funcțiile ei sociale 10
- Dimensiunea identitară a tranziției moldovenești 116
- Dimensiunea morală a comportamentului executorului judecătoresc în procesul consultării clientului 34
- Dimensiunea morală a societății contemporane 68
- Dimensiuni teoretico metodologice și aplicative ale managementului ecologic 24
- Din dragoste pentru natură - o astfel de etică : [despre cartea lui V. Capcelea *Introducere în etica ecologică*] 219

E

- Educația din perspectiva valorilor 138, 139
- Educația din perspectiva valorilor. Idei, concepte, modele : [lucrări prezentate la conf. naț. cu participare intern. : Educația din perspectiva valorilor, ed. a V-a] 76

- Educația din perspectiva valorilor: idei, concepte, modele 128
Educația din perspectiva valorilor: idei, concepte, modele, ed. a V-a Chișinău, 4-5 octombrie 2013 123
Elaborarea eticii globale – modalitate de a asigura dialogul dintre civilizații 89
Elaborarea și adoptarea legii cu privire la instituirea executorilor judecătorești privați – imperativ al timpului 115
Elaborarea tezelor de licență/master : (indicații metodice) 187
Elaborarea unui articol științific: principii metodologice și indicații metodice 193
Elementele structurale ale tranziției moldovenești 63
Esența și rolul tradiției în existența socială 4
Esența și trăsăturile specifice ale intelectualității 104
Esența, locul și rolul normelor tehnice în existența socială 15
Ethical dimension of attitudes towards animals 170
Etica : man. pentru inst. de învățământ superior 182
Etica comportamentului executorului judecătoresc în procesul consultării clientului 129, 165
Etica ecologică – modalitate eficientă de rezolvare a problemelor mediului înconjurător și de formare a unei atitudini înțeleghătoare față de natură 38
Etica în fața provocărilor societății post-moderne 8
Etica în fața provocărilor tehnicii și tehnologiilor contemporane 29
Etica juridică : man. pentru inst. de învățământ superior 185
Etica netradițională - modalitate eficientă de contribuție la supraviețuirea umanității 96
Etica prospectivă - o nouă dimensiune a discursului teoretic moral în condițiile societății bazate pe cunoaștere 83
Etica și comportamentul civilizată 205
Etica și conduita umană : man. pentru inst. de învățământ superior 194, (211)
Etica și deontologia juridică : man. pentru inst. de învățământ 183
Etica și deontologia profesională a agriculturului : man. pentru studenții inst. superioare de învățământ 199
Etica și deontologia profesională a agriculturului : Manual 200
[Etical values and principles in the civil trial and enforcement procedure 143](#)
Evoluția paradigmei managementului ecologic 69

F

- Fazele tranziției moldovenești 121
Făclia 45, 180, 208, 212
Filosofia în fața provocărilor societății post-moderne 97
Filosofia în orizontul vieții. Profesorul universitar, doctor habilitat în filozofie Vasile Țapoc la 75 de ani 80
Filosofia și învățământul superior din Republica Moldova: probleme și provocări 105

- Filosofia și orizontul vieții (Profesorul universitar, doctor habilitat în filozofie Vasile Țapoc la 75 ani) 45
- Filosofia și perspectiva umană : Materialele Conf. consacrate Zilei Mondiale a Filosofiei, 17 noiem. 2016, Chișinău 105
- Filosofia și perspectiva umană : Materialele Conf. consacrate Zilei Mondiale a Filosofiei, 21 noiem. 2013 85
- Filosofia și perspectiva umană : Materialele Conf. consacrate Zilei Mondiale a Filosofiei, 19 noiem. 2015, Chișinău 97
- Filosofia tehnicii - domeniu autonom de cercetare filosofică a impactului tehnicii asupra dezvoltării sociale 36
- Filosofie socială. Introducere în istoria filosofiei sociale și în studiul problemelor ei fundamentale : man. pentru fac. socio-umanistice 192
- Filozofia dreptului : man. pentru inst. de învățământ superior 186
- Filozofia în contextul științei contemporane : Conf. șt. intern., 23 oct. 2009 61
- Filozofia juridică : man. pentru inst. de învățământ superior 195
- Filozofia și cunoașterea economică: aspecte teoretice, etice și politice : Culeg. de lucrări șt. 67
- Filozofie : man. pentru inst. de învățământ 188
- Filozofie : man. pentru inst. de învățământ superior 181, 184
- Filozofie : man. pentru inst. superioare de învățământ 201
- Filozofie. Introducere în filozofie și în studiul principalelor domenii ale filozofiei : man. pentru inst. de învățământ 180
- Folosirea materialelor Plenarei din iunie (1983) a CC al PCUS 41
- Funcțiile exercitate de intelectualitate în viața socială 141, 171
- Funcțiile normelor sociale 16
- Funcțiile și principiile managementului ecologic 66

G

„Georghe Barițiu” Departamentul de Cercetări Socio-umane cu participare internațională din 18-19 noiembrie 2011 : Rezumate 159

I

- Idei și valori perene în științele socio-umane: studii și cercetări 120, 124, 134
- The identical dimension of the moldovan transition 158
- Impactul globalizării asupra fenomenului moralității în societatea postmodernă 84
- Impactul intelectualității asupra dezvoltării societale în Republica Moldova 98
- Impactul tranziției din Republica Moldova asupra sistemului de valori sociale 60
- Importanța intelectualului specializat, pentru progresul societății postmoderne 106
- Indicații metodice pentru pregătirea către seminare la filozofia marxist-leninistă : (Materialismul dialectic) 179

- Inegalități sociale în Republica Moldova. Constituirea clasei de mijloc 106
- Influența filosofiei dreptului asupra cercetărilor științifice în științele juridice 99
- Influența filosofiei sociale asupra științelor socio-umanistice în condițiile societății bazate pe cunoaștere 90
- Influența societății informaționale și a societății cunoașterii asupra dezvoltării social-economice în sec. XXI 61
- Instruirea universitară și deontologia profesională din perspectiva integrării europene 55
- Integrarea europeană și învățământul universitar: aspecte filosofico-metodologice” : Materialele Conf. intern., 23-24 noiem. 2007 55
- Integrarea Europeană și Euroatlantică – imperativ categoric al definitivării procesului de tranziție postcomunistă a Republicii Moldova 70
- Integrarea europeană și tradițiile filosofiei românești: de la Al. S. Sturza la Em. Cioran : Materialele Conf. intern., 20/21 mai 2011 68
- Integritatea în serviciul public: repere etice : Materialele conf. intern. șt.-practice, Chișinău, 27 oct. 2006 53
- Intellectualitatea în condițiile societății în tranziție 136, 164
- Intellectualitatea: esența, tipologia, locul și rolul ei în existența socială 9
- Intelligentsia's place and role in social change during the post-communist transition 163
- Interferențe universitare – integrare prin cercetare și inovare. Științe umanistice : Conf. șt. naț. cu participare intern. : Rez. comunicărilor, 25-26 sept. 2012 70
- Introducere în Etica 7
- Istoria filosofiei dreptului : Note de curs, ciclul I 144

L

- La Academia de Științe a fost sărbătorită regina științelor, disciplina care încurajează gândirea critică și independența 221
- Lansarea culegerii de articole științifice, coordonată de Profesorul Valeriu CAPCELEA 222
- Laudatio. Patriarhul Universității Bălțene la 80 de ani 64
- Laudație pentru profesorul universitar Ion Borșevici, Doctor Honoris Causa a Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți 56
- Laudație pentru profesorul universitar, rectorul Universității Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca Andrei Marga, Doctor Honoris Causa a Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți 107
- Legea și viața 11, 15
- Literatuta și arta 209, 217
- Locul și rolul culturii morale în activitatea profesională a executorului judecătoresc 133, 168
- Locul și rolul deontologiei juridice în formarea profesională a specialiștilor din domeniul jurisprudenței 91
- Locul și rolul deontologiei profesionale în efectuarea acțiunilor de executare silită

- de către executorul judecătoresc 122, 161
- Locul și rolul deontologiei profesionale în formarea specialistului din domeniul dreptului 50
- Locul și rolul educatorului în formarea moralității tinerii generații în spiritul moralei creștine 76
- Locul și rolul educatorului în formarea moralității tinerii generații în spiritul moralei creștine 123
- Locul și rolul eticii și responsabilității morale în societatea postmodernă 77
- Locul și rolul intelectualității în transformările sociale din perioada de tranziție postcomunistă 130
- Locul și rolul metodologiei științei în procesul pregătirii unor noi generații de cercetători științifici 30
- Locul și rolul normelor morale în reglementarea relațiilor sociale 57
- Locul și rolul normelor sociale în administrarea și structurarea relațiilor sociale 17
- Locul și rolul responsabilității morale în societatea postmodernă 71
- Locul și rolul tradițiilor în asigurarea continuității în dezvoltarea socioculturală durabilă a societății în tranziție 59
- Locul și rolul tradițiilor în jocul manipulator al timpului prezent 112, 157
- Locul și rolul valorilor morale în reglementarea relațiilor dintre om și natură în societatea postmodernă 134
- Lucrări științifice. Vol. 31: Economie 72
- Lucrări științifice. Vol. 37: Economie 74
- Lumen International Scientific Conference : Logos, Universlity, Mentality, Education, Novelty : Working paper of the International Scientific Conference Logos, Universality, Mentality, Education, Novelty 2012. Iași, România, 21st May - 3rd June 162

M

- Mai mare peste o congregatie de filosofi, într-in oraș învăluit de literatură 215
- Managementul ecologic: fundamentarea teoretică și evoluția paradigmei 6
- Manifestarea paradoxului „stranierilor rătăcitori” în procesul tranziției postcomuniste din Republica Moldova 124
- Materialele Conferinței științifice internaționale organizată la USM din 7-8 mai 2009 „Integrarea europeană și filozofia română: Cazul A. Sturza 193
- Mediul ambiant 25
- Menirea științelor umanitare în pregătirea specialiștilor din domeniul tehnicii și tehnologiilor contemporane 39
- Metode și mijloace de studiu ale managementului ecologic 28
- Metodologia investigațiilor socio-juridice : man. pentru inst. de învățământ superior 189
- Misiunea intelectualității în viața socială 108

9-th „Sustainable use, protection of animal world and forest management in the context of climate change” : dedicated to the 70th anniversary from the creation of the reseARCh institutions and 55th of the inauguration and foudantion the creation of the Academy of Science of Moldova, 12-13 october, Chişinău 170

N

Natura 219

Normă și valoare 18

Norme sociale ca factor de stabilizare a societății în tranziție : Autoref. al tz. de doct. habilitat în filosofie 148

Normele sociale 3

Normele sociale - modalitate de raționalizare a existenței sociale 54

O

Obligativitatea respectării principiului rolului activ și al executării operative a documentelor executorii de către executorul judecătoresc din perspectiva deontologiei profesionale 117

O mică centrală de veselie atomică 214

O minune printre celelalte 46

Ontologia normelor sociale 118

P

Paradoxul statului în condițiile tranziției postcomuniste (Cazul Republica Moldova) 31

Paradoxurile tranziției moldovenești 23

Pedagogul sovietic 40-42

Personalități notorii ale filosofiei românești: Lucian Blaga, Nae Ionescu, Dumitru D. Roșca (evocări aniversare) : Materialele Conf. șt. cu participare intern., 26-27 iun. 2015 86

Perspective de modernizare a societății moldovenești = Prospects of Modernisation for the Moldovan Society : Materialele Conf. șt.-practice interuniv., 15 oct. 2010 60

Perspectivile și problemele integrării în Spațiul European al cercetării și educației : Conf. șt. Intern., 5 iun. 2015 90, 91

Philosophical and humanistic postmodern views: international scientific conference: Iași, 21st of May 3rd of June 2012 26

The Position and Role of Deontology in Postmodern Society [Locul și rolul deontologiei în societatea postmodernă] 26, 142, 162

Prafuri mintale : (*cugetări, maxime, paradiastole, parabole, pilde, sfaturi*) 146

Problema omului în filozofie și economie: aspecte metodologice, epistemologice și axiologice : Culeg. de lucrări șt. 71

Profesorul Nicolae Iorga : Omagiu 52

Quelques consideration a l'égard de envers l'epistemologie de la concience normative 156

R

- Raportul dintre filozofia socială și științele socio-umanistice 58
Raportul dintre stat și religie în condițiile tranziției 21
Reconfigurarea problemelor eticii în condițiile societății postmoderne 72
Reflecții cu privire la dimensiunea valorică a normelor juridice 19
Reflecții privind raportul dintre religie și drept 11
Relația individ-societate în perioada de tranziție 62
Responsabilitatea morală și libertatea ecologică în contextual societății bazate pe cunoaștere 92
Responsabilitatea socială a savantului în condițiile societății postmoderne 37
Revista de Filozofie, Sociologie și Științe Politice 5, 9, 16, 24, 27, 28
Revista națională de drept 13, 19
Revista română de executare silită 34, 126
Revista Symposion 30
Revista Tehnopia 22, 29, 33, 36-39
Revistă de filozofie și Drept 10
The role of intellectuals in postmodern society 166
Rolul eticii informaționale în anihilarea consecințelor negative ale utilizării tehnologiilor informaționale 100
Rolul filosofiei dreptului în pregătirea specialiștilor în domeniul jurisprudenței 131
Rolul filosofiei în pregătirea specialiștilor cu studii superioare în domeniul economic 93
Rolul filozofiei dreptului în pregătirea specialiștilor în domeniul jurisprudenței 35
Rolul folosofiei în contextul științei contemporane : Conf. șt. intern., 24-25 oct. 2008 58
Rolul intelectualității în societatea postmodernă 135
Rolul tradițiilor, moralei și religiei în actul educațional al societății moderne 85
Românismul ca mod spiritual de a fi 43
Schimbarea mentalității și a memoriei sociale - chezașia succesului transformărilor sociale din Republica Moldova în perioada de tranziție 125

S

- Scientific and Technical Bulletin series: Social and Humanistic Sciences 17
Scrierea tezelor de master : (Indicații metodice) 202
Seminare la Etica și deontologia juridică : Indicații metodice. Secția cu frecvență la zi 196
Seminare la Etica și deontologia profesională a funcționarului public : Indicații metodice. Secția cu frecvență la zi 197

- Seminare la Filozofia dreptului. Indicații metodice. Secția cu frecvență la zi 198
- Semnificația conștiinței morale în activitatea profesională a executorului 137
- Semnificația conștiinței morale în activitatea profesională a executorului judecătoresc 172
- Semnificația valorilor morale în devenirea tinerii generații 138
- Sesiunea Științifică Anuală a Academiei Române, Filiala Cluj Napoca, Institutul de istorie “George Bariț”, Departamentul de cercetări socio umane, 16-17 noiembrie 2012, Cluj-Napoca : Rezumate 160
- Sesiunea Științifică Anuală a Academiei Române, Filiala Cluj Napoca, Institutul de istorie „George Bariț”, Departamentul de cercetări socio-umane, 15 noiembrie 2013, Cluj-Napoca : Rez. comunicărilor 163
- Sesiunea Științifică Anuală a Academiei Române, Filiala Cluj Napoca, Institutul de istorie “George Bariț”, Departamentul de cercetări socio-umane, 14-15 noiembrie 2014, Cluj-Napoca : Rez. comunicărilor 166
- Sesiunea Științifică Anuală a Academiei Române, Filiala Cluj Napoca, Institutul de istorie „George Bariț”, Departamentul de cercetări socio-umane, 14-15 noiembrie 2015, Cluj-Napoca : Rez. comunicărilor 167
- Sesiunea Științifică Anuală a Academiei Române, filiala Cluj Napoca, Institutul de istorie „George. Bariț”, Departamentul de cercetări socio-umane, 17-18 noiembrie 2016, Cluj-Napoca : Rez. comunicărilor 171
- Sesiunea Științifică Anuală a Academiei Române, Filiala Cluj Napoca, Institutul de istorie „George Bariț”, Departamentul de cercetări socio-umane, 17-18 noiembrie 2016, Cluj-Napoca : Rez. comunicărilor 175
- Sesiunea științifică anuală a Academiei Române, Filiala Cluj-Napoca, Institutul de Istorie „Georghe Barițiu”, Departamentul de Cercetări Socio-umane, 20 octombrie, 2006 : Rez. comunicărilor 156
- Sesiunea Științifică anuală a Academiei Române, Filiala Cluj-Napoca, Institutul de Istorie „Georghe Barițiu” Departamentul de Cercetări Socio-umane, 19-20 noiembrie : Rez. comunicărilor 158
- Sesiunea Științifică anuală a Academiei Române, Fliala Cluj-Napoca, Institutul de istorie „Georghe Barițiu”. Departamentul de Cercetări Socio-Umane 157
- Simbolurile de stat și educația comunistă a elevilor 40
- Sintagmele 46, 47, 211, 214-216
- Social science reseARCh network, november : Romanian Review of Compulsory Execution 143
- Stages of moldavian transition 159
- Strategia supraviețuirii din perspectiva bioeticii, filosofiei și medicinei = The survival strategy in terms of bioethics, philosophy and medicine : Culeg. de art. șt. cu participare intern. 96.
- Strategia supraviețuirii din perspectiva bioeticii, filosofiei și medicinei : Culeg. de art. șt. 63, 73, 75, 84, 87, 103
- Studia Universitatis. Ser. Științe umanistice 18, 20, 21, 23

Studia, Universitatis Babeş-Bolyai. Jurisprudența 12

Studii și cercetări din domeniul științelor socio-umane 111, 112, 114, 116, 118, 121, 125, 130, 132, 135, 136, 141

Sucesiunea în dezvoltarea vieții spirituale la A. Russo 48

Ș

Știința în nordul republicii Moldova: realizări, probleme, perspective : Conf. naț. cu participare intern., 25-26 sept. 2015, Bălți 88, 94

Știința în nordul republicii Moldova: realizări, probleme, perspective : Conf. naț. cu participare intern. consacrată aniversărilor de 70 de ani de la constituirea Inst. de Cercetare Științifică din Moldova, 55 de ani de la fondarea Acad. de Științe a Moldovei, 10 ani de la fondarea Filialei Bălți a Acad. Științe a Moldovei, ed. a 2-a, 29-30 sept. 2016, Bălți 100, 101

Știință, educație, cultură : Conf. șt.-practică intern. = Наука, образование, культура : Междунар. науч. - практ. конф., посвящ. 26-ой годовщине Комрат. Гос. Ун-та, 10 фев. 2017 года : сб. тезисов. – Том 2 : Лингвистика. Всеобщая история и археология. Философия. Транзитология. Этнология, гагаузоведение, региональные исследования. Культура и искусство 104

Științele socio-umaniste și progresul tehnico-științific : Conf. șt. interuniv. : Materialele comunicărilor șt., 23 apr. 2010 62

Științele socio-umanistice și progresul tehnico-științific : Conf. șt. interuniv. : Materialele comunicărilor șt., 5 apr. 2013 78

Științele socio-umanistice și progresul tehnico-științific : Conf. șt. interuniv. : Materialele comunicărilor șt., 4 apr. 2014 81

Științele socio-umanistice și progresul tehnico-științific : Conf. șt. interuniv. : Materialele comunicărilor șt., 1 apr. 2011 65

Științele socio-umanistice și progresul tehnico-științific : Conf. șt. interuniv. : Materialele comunicărilor șt., 6 apr. 2012 69

Științele Socio-Umanistice și progresul tehnico-științific : Conf. șt. interuniv. : Materialele comunicărilor șt., 15 apr. 2016 98

Științele socio-umanistice și progresul tehnico-științific : Conf. șt. interuniv. : Materialele comunicărilor șt., 3 apr. 2015 95

Științele Socio-umanistice și progresul tehnico-științific”: conf. șt. interuniv. „Teoria și practica integrării europene” , Chișinău, 7 apr. 2017 108

T

Tendențe și realizări în constituirea unui învățământ eficace în Moldova : Tezele ref. conf. 151

Tendențele dezvoltării societății în sec. XXI 22

Tendențele și provocările actuale ale guvernării ecologice 78

Tezele Conferinței jubiliare „Universitatea Alecu Russo”- 50: realizări și deschideri științifice. 18 oct. 1995 153

- Tezele conferinței: Statul. Societatea. Omul: Realizări și probleme ale tranziției 155
- Tezele Congresului XVIII al Academiei Româno-Americane de Științe și arte, 13-16 iunie 152
- Tradițiile naționale – mecanism de asigurare a continuității în dezvoltare în epocile de tranziție 155
- Tradițiile naționale – mecanism de stabilizare a relațiilor sociale în epocile de tranziție 153
- Tradițiile naționale – mecanism de translație a culturii tehnice 154
- Tradițiile naționale: continuitate în dezvoltarea generațiilor 2
- Tradițiile naționale : [despre cartea lui Valeriu Capcelea *Tradiții naționale*] 209
- Tradițiile populare și formarea omului nou 42
- Tranziția de la societatea totalitară spre societatea democratică: esența, conținutul, tendințele și tipologia ei 27
- Tranziția moldovenească: fazele, elementele structurale, dimensiunile, paradoxurile, eșecurile și avatarurile ei 5
- Tranziția moldovenească: retrospectivă și perspectivele ei 65
- Tranziția moldovenească: schimbare sau transformare socială? 73
- Trăsăturile definitorii ale intelectualității 175

U

- Un drept nemuritor 47
- Un exemplu de luciditate și discernământ : [despre cartea lui V. Capcelea *Tranziția moldovenească: fazele, elementele structurale, dimensiunile, eșecurile și avatarurile ei*] 216
- Unele aspecte ale fundamentării teoretice a sistemului managementului ecologic 25
- Unele considerații cu privire la epistemologia conștiinței normative 111
- Unele considerații cu privire la esența și specificul normelor de drept 12
- Unele considerații cu privire la raportul dintre morală și drept 13
- Unele considerații referitoare la definirea normelor sociale 20
- Unele considerații cu privire la filosofia socială a lui Nicolae Bălcescu 95

V

- Valeriu Capcelea a renunțat la vârstă 208
- Valeriu Capcelea - Doctor habilitat în filozofie: 60 de ani de la naștere : [Expoz. on-line] 218
- Valeriu Capcelea: Filozofie : Introducere în studiu principalelor domenii ale filozofiei 208
- Valeriu Capcelea: omul, profesorul și savantul 212
- Valoarea intrinsecă a naturii 169
- Valori și principii etice în procesul civil și executarea silită 126

Valori și principii etice în procesul civil și executarea silită 164
Viziuni asupra istoriei filozofiei: continuitate și contemporaneitate 151

W

Working paper of the International Scientific Conference 142.

A

Актуальные проблемы совершенствования национальных отношений в нашей стране в условиях перестройки : Метод. Рекомендации 176
Альманах добрососедства : Сб. ст. участников цикла междунар. конф. «Неконфликтное прочтение истории - основы добрососедства. Алматы-Москва-Харьков-Кишинев 113
Гносеологические и классовые корни идеализма : (Метод. пособие) 177
Голос Бэлц 207

Д

Две книги доцента Капчели 207
Диалектика общечеловеч. и классового, национального и интернационального в развитии национальных традиций 109
Духовно-нравственное образование в Республике Молдова: проблемы и перспективы 119
Значимость нравственного сознания в профессиональной деятельности судебного исполнителя 173
Иновационное развитие Республики Молдова: национальные задачи и мировые тенденции : Conf. Intern. șt.-practică. Comrat, 7-8 noiem. 2013 79

M

Маклер (Бэлць) 210
Международное сотрудничество в области подготовки специалистов по истории и культуре традиционных религий на пространстве СНГ: приоритеты и перспективы : Материалы Междунар. семинара-совещания представителей стран СНГ, 19 ноября 2011 г. 119
Место и роль национальных традиции в коммунистическом воспитании молодежи : Автореф. дис. канд. филос. наук 147
Место и роль философии в современном высшем образовании. (на примерах Республики Молдова) 32
Моральное измерение современного общества 145

Н

Наука, образование, культура : Междунар. науч.- практ. конф. посвящ. 24-ой годовщине образования Комрат. Гос. Ун-та, 11 февр. 2015 92

Национальные отношения в нашей стране в условиях перестройки : Метод. Рекомендации 178

Национальные традиции: сущность, генезис, перспективы развития 1

О

Освещение молдо-украинских отношений на уроках истории в лицах 113

Отчет о научно-исследовательской работе «Место и роль прогрессивных национальных традиции в коммунистическом воспитании молодежи 110

П

Полемическая ситуация на семинарских занятиях по философии как средство формирования познавательной активности студентов 149

Правовые Реформы в Молдове, Украине, Грузии в контексте евроинтеграционных процессов : Междунар. науч.-практ. конф., 7-8 нояб. 2014 35, 131

Процесс социализации индивида и национальные традиции 150

Р

Роль философии в подготовке специалистов с высшим образованием в Республике Молдова 79

Рукопись 109, 110

Сборник материалов Республиканской Научно-Практической Конференции, 22-23 мая 1990 149

Строители добрососедство постсоветского пространства и Европы собрались в Кишиневе 210

Тезисы докладов научной Конференции «Философия, человек, перестройка», 21-22 мая 150

Філософія освіти. Philosophy of Education 32

VI Международные Общеобразовательные Чакировские чтения в Чадыр-Лунге: 6 ноября 2013 г. 145

**FILE
DIN
ISTORIA
DINASTIEI
CAPCELEA**

Ion Tache Capcelea, din satul Scăieni, comuna Izvoare, județul Soroca, tata bunelului meu, Savatie Capcelea, provine dintr-o familie de răzeși, a fost căsătorit cu Ana Capcelea și au avut 8 copii, 3 fete și 5 băieți.

Savatie Capcelea (14.03.1885-10.01.1951) și soția **Maria** (20.02.1892-28.01.1938), țărani din satul Scăieni, comuna Izvoare, județul Soroca, au născut și educat 9 copii – Emilian, Simion, Ifrim, Efimia, Onila, Mefodie, Visarion, Macarie și Efrosinia. Bunelul pe care nu l-am văzut niciodată, a fost o fire destul de punctuală, strictă și ambițioasă. A avut la început 2 ha de pământ, a crescut cei 9 copii și a cumpărat încă 10 ha de pământ. A fost notar, vroia ca copiii să învețe, fiind cel mai isteț om al satului.

Emilian Capcelea (1907-1974), născut în satul Scăieni, comuna Izvoare, județul Soroca, s-a căsătorit cu Aneta Slimovschi din Trifănești, l-au crescut și educat pe fiul Dragoș, a lucrat în satul Trifănești, județul Soroca unde în anii 30 a construit o casă care există până în prezent, ce era în vecinătatea cu casa părinților ex-președintelui Republicii Moldova Mircea Snegur, fiind transformată ulterior în policlinică, magazin. În 1932 a fost numit în calitate de preceptor de finanțe pe comuna Trifănești, deservind următoarele sate ale acestei comune: Frumușica, Ivanovca, Sevirova, Alexandrovca, Trifănești, Mărășești și Frumușica Nouă. Avea în această perioadă o avere de invidiat. După datele din 1943 poseda următoarele bunuri: casă nouă – 5 camere, 12x13 acoperită cu tablă; casă veche – 2 camere și hol, 10x11 acoperită cu șindrilă; casa ciobanilor – 2 camere – 6x5; moară de apă; tractor universal; batoză; șișcarniță; mașină de dezghiocat porumb; imaș - 4,5 ha; pământ sub grădină de zarzavaturi; viță de vie nobilă – 6,2 ha; livadă – 5,6 ha; pământ arabil – 34 ha; oi – 250 (caracul); vaci cu lapte – 4; taur – 1; porci – 12; sute de păsări; grăunțoase (porumb, grâu, orz, ovăs) – 20 tone; lutărie; pădure – 11,2 ha (la Vădeni), fântână din piatră. După ce la 28 iunie 1940, URSS a cotoșit Basarabia, el a reușit să se refugieze împreună cu familia în România. În anul 1941 se reîntoarce la Trifănești și activează până în martie 1944, când sau reîntors cotoșitorii sovietici, refugiindu-se definitiv în Patria mamă. Toată averea i-a fost confiscată de autoritățile sovietice. A activat și a trăit în perioada postbelică la Buzău și Ploiești.

Simion Capcelea (1909-1997), născut în satul Scăieni, comuna Izvoare, a absolvit în 1931 școala normală de învățători „Principele Carol” din Focșani, a lucrat în calitate de învățător, iar apoi în anii 1933-1937, director de școală primară în satul Izvoare, județul Soroca. Acest intelectual adevărat poseda în acea perioadă 5,5 ha de pământ arabil, 3 garderobe din lemn de nuc pentru haine, 3 mese pentru gospodărie, 25 de scaune și jilțuri, 3 covoare de lână de 5x6, un palton de piele nou etc. La 20 mai 1941 a fost mobilizat în Armata Română, iar la 22 iunie a trecut Prutul participând împreună cu Armata Română la eliberarea Basarabiei de cotoșitorii sovietici. Ulterior a luptat în anii celui de-al doilea război mondial împotriva bolșevicilor, ajungând până în Crimeea unde a fost rănit și a fost demobilizat, revenind în satul natal Scăieni în postura de director de școală, unde a lucrat până în martie 1944, când s-a refugiat din nou în România. Fiind

mobilizat repetat în Armata Română a luptat în 1944 împotriva Armatei Roșii, dar a fost făcut prizonier și între 1944-1946 a fost plasat într-un lagăr de prizonieri din Donețk, unde a lucrat la restabilirea minelor de cărbuni. După eliberarea din captivitate a activat în calitate de învățător la diverse școli din județul Cluj, inclusiv și în calitate de director. A fost un adevărat intelectual, copleșindu-mă prin cunoștințele sale enciclopedice în domeniul istoriei și civilizației românești.

Ifrim Capcelea, născut în satul Scăieni, a absolvit Facultatea de Drept a Universității „Al. I. Cuza” din Iași, iar la sfârșitul anilor 30 a lucrat în calitate de judecător la Bravicea, Călărași; având predilecție față de ideile comuniste. La 28 iunie 1940 după ce URSS a copleșit Basarabia, nu i-a ascultat pe frații Emilian și Simion, care insistau să se retragă împreună cu ei în România, a rămas în Basarabia, deoarece considera că nu are nimic cu politica. La 13 iunie 1941 a fost deportat de ocupații sovietici în Siberia și a murit în Gulag.

Mefodie Capcelea a fost mobilizat în Armata Română în timpul celui de-al doilea război mondial și a murit pe front.

Visarion Capcelea, a fost o fire destul de cuvioasă, odată cu venirea trupelor nemțești în Basarabia a învățat foarte repede limba germană, cunoscând-o destul de bine, iar în 1944 a fost mobilizat de sovietici împreună cu fratele său Macarie în Armata Roșie, au luptat în Polonia și Prusia Orientală. Unchiul Visarion a fost traducător în Armata Roșie și a murit în Prusia Orientală, în împrejurimile Kenigsbergului.

Tatăl meu, **Macarie Capcelea**, născut în satul Scăieni (08.08.1926-10.05.2008), a fost mobilizat în 1944 în Armata Roșie, a luptat pe front în calitate

de cercetaș, iar în iarna lui 1945 a fost grav rănit în luptele pentru Kenigsberg, fiind salvat de la moarte de consăteanul său, Dionisie Galbur, care l-a transportat de urgență la spital. Spre deosebire de frații Mefodie și Visarion, el a supraviețuit în acest război sângeros și s-a întors pe meleagurile natale. A activat în perioada postbelică în calitate de secretar al Sovietului sătesc din satul Scăieni (1946-1949) fiind transferat în 1949 în calitate de secretar al Sovietului sătesc din comuna Izvoare unde a activat până în 1957. Ulterior a studiat în perioada 1957-1960 la Școala Sovietică de partid din Tiraspol de pe lângă CC al PCM, în anul 1960 a terminat această instituție, obținând diploma de agronom. În septembrie 1960 a

fost ales în calitate de secretar de partid al colhozului „Serghei Lazo” din satul Dominteni, raionul Drochia. Între anii 1961-1967 a lucrat în calitate de președinte al colhozului „Zarea” din satul Palanca, raionul Drochia. Ulterior, în anii 1967-1968, a lucrat în calitate de președinte a Uniunii societății de consum din Zgurița, raionul Drochia, iar în anii 1968-1992, în calitate de director a Fabricii de

vinificație din comuna Izvoare, raionul Florești. A fost un om care a vrut cu tot dinadinsul ca copiii lui să facă studii și ne-a sprijinit din toate punctele de vedere ca noi să obținem studii superioare.

Strămoșii din partea mamei

Părinții bunelului Chiril Chislevici - Chislevici Evtodii și Chislevici Tatiana-Olimpiada, provin dintr-o familie de țărani răzeși din comuna Izvoare, județul Soroca. Au născut și educat 5 copii: 4 băieți - Toma, Nichifor, Timofei, Chiril și o fată Mărioara, măritată la Trifăneștii-noi.

Părinții Olimpiadei, **Vasile și Mărioara Vlas**, au născut și educat 5 copii: Olimpiada, Agafia – măritată la Voloave; Aftinica – măritată la Bacsani după Chiorescu, frații Calistru și Manole, care au trăit împreună cu familiile lor în comuna Izvoare.

Bunelul, **Chislevici Chiril** (1893-1945), țăran răzeș din comuna Izvoare, a fost mobilizat în armata țaristă și a participat la primul război mondial, a fost făcut prizonier de război și a trăit în Germania timp de 3 ani, iar după aceea s-a reîntors pe meleagurile natale. Bunica, **Chislevici Olimpiada** (1901-1983), provine și ea dintr-o familie de răzeși din comuna Izvoare. Ei au născut și educat 4 copii: Ion (1918-1938), Grigore (1924-1977), care a avut doi copii Ana și Anatolie, Onița (1928–2011) și mezina, mămica Maria (27.03.1932-16.02.1992).

Mămica noastră, **Maria Capcelea**, a studiat între anii 1950-1954 la Școala Pedagogică „Boris Glavan” din Bălți, la specialitatea învățător a școlii începătoare

pe care a absolvit-o cu succes. A lucrat în calitate de învățător la clasele primare, școala de opt ani din satul natal Izvoare, timp de 44 de ani, fără pauză, 1 septembrie 1948 - februarie 1992, când a murit prematur, învățând și educând circa o mie de copii.

A fost o învățătoare cu spirit creativ, fiind garantul unui mediu propice pentru dezvoltarea copiilor din satul natal. În calitate de cadru didactic a știut să transmită cunoștințe și să dezvolte imaginația elevilor. Ea reușea să-i capteze pe copiii din clasele primare din prima clipă, pentru ca, ulterior să le devină o a doua mamă. Fiind un bun învățător la clasele primare, Maria Capcelea i-a determinat întotdeauna pe copiii să îndrăgească școala și lectura. Nu întâmplător, discipolii ei au ajuns să fie oameni destoinici cu care se mândrește țara noastră. Ea a făcut din meseria sa o pasiune, a călăuzit învățăceii săi în lumea cunoașterii, le-a fost primul dascăl care a sculptat caracterul și sufletul acestor elevi.

Deseori ea ne povestea că îi plăcea să se gândească că din picii pe care-i învață acum, unii vor ajunge să fie oameni mari. Mereu trăia cu gândul la foștii

elevi pe care i-a educat, bucurându-se când îi vedea la televizor sau citea despre ei în ziare, spunând că o motivație mai mare în munca de pedagog nu există. Nu am auzit-o să aspire la un salariu mai mare, nu-și dorea zile de odihnă sau premii, vroia doar să-și audă foștii elevi, cărora le-a arătat drumul cel drept în viață. Îi era destul să știe că la toți le merge bine și că și-au identificat prioritățile în viață.

Soția, **Nadejda Capcelea (Usatâi)**, născută la 17 octombrie 1955 în satul Gangura raionul Anenii-noi în familia lui Petru (1925-1968) și Anastasia

Usatâi (1923-1983). Familia era alcătuită din 5 copii, trei frați, Sandu (1946), Ion (1949-1999), Valentin (1967) și două surori, Nadejda și Valentina (1960). Nadejda a absolvit în anul 1975 Școala de Medicină din Tighina, fiind repartizată la muncă la spitalul din satul Geamăna, raionul Anenii-noi în calitate de moașă, unde l-a cunoscut în 1976 pe viitorul soț, Valeriu Capcelea. Din 1978 s-a transferat cu soțul și fiica Daniela la Bălți. A lucrat la spitalul de Psihiatrie, apoi la Casa de copii din Bălți, până s-a pensionat. În paralel în anii 1980-1985 și-a făcut studiile la Facultatea de Pedagogie și Psihologie preșcolară a

Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți.

Fiica **Daniela Capcelea (Schilling)**, născută la 28 februarie 1978, a învățat în liceul „Mihai Eminescu” din Bălți din 1985 până în 1995 când a absolvit 11 clase. În același an a intrat la Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți, la facultatea de Limbi și literaturi străine, specialitatea limba germană și limba franceză, pe care a absolvit-o cu mențiune în anul 2000. A câștigat Programului DAAD în calitate de student la anul III și a efectuat un stagiu de o luna în orașul Heidelbergiar, la anul 4, a câștigat iarăși Programul DAAD și a studiat limba germană la Universitatea din Leipzig timp de un semestru. După absolvirea Universității bălțene în anul 2000 a lucrat un timp destul de scurt în calitatea de asistent la Catedra de limbă germană, iar, dat fiind faptul, că a câștigat bursa Programului DAAD în calitate de tânăr specialist, a urmat stagiul de jumătate de an la Universitatea din Leipzig. După aceea, a rămas să lucreze în Germania. În anul 2001 s-a căsătorit cu Mihael Schilling, stabilindu-se cu traiul în Germania în landul Saxonia inferioară, în localitatea de baștină a soțului. A născut și educă 2 fiice Seline (2003) și Vanessa (2007). Lucrează în calitate de profesoară de limba germană la un liceu profesional-tehnic.

Feciorul **Iulian Capcelea**, născut la 28 martie 1981, a învățat din 1988 la Liceul „Mihai Eminescu” până în clasa a 9-a, iar în clasa 10-12 la Liceul „Ion Creangă” de pe lângă Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți, pe care l-a absolvit în anul 1999. În același an a intrat la Facultatea de Drept a Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți, pe care a absolvit-o cu succes, în 2003. La aceiași instituție de învățământ superior, a absolvit în 2014 masteratul la specialitatea *Integrare europeană și politici de vecinătate*. După absolvirea universității a lucrat la Compania de asigurări „Moldasig”, apoi în

2006-2011 în calitate de executor judecătoresc. Din 2012 până în 2015 a activat în calitate de juristconsul la Combinatul de pâine din Bălți, iar din februarie 2015 până în prezent, muncește în calitate de jurist la Compania Națională de Asigurări în Medicină, la Agenția teritorială Nord-Vest (cu sediul în mun. Bălți). Este căsătorit din 2004 cu Ana Capcelea (Delejuc) care a absolvit Facultatea de Filologie a Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți, iar în 2014, masteratul în psihologie, la aceiași instituție. Actualmente lucrează în calitate de psiholog la Maternitatea din Bălți. Ei au născut și educă doi copii, fiica Mădălina (28 februarie 2007), elevă în clasa a V-a a Liceului „Lucian Blaga” din Bălți și fiul Bogdan (16 decembrie 2010), elev în clasa I la același liceu.

Fratele **Arcadie Capcelea**, s-a născut la 30 ianuarie, 1956 în comuna Izvoare, raionul Florești.

Studii: Facultatea de Geografie a Universității de Stat „M. Lomonosov” din Moscova (1973-1978), Magistru în Geografie, specialitatea Geograf-Geomorfolog; Doctorantura – la aceiași instituție (1983-1986), Doctor în științe geografice, (1987), conferențiar cercetător (1991), Doctor habilitat în biologie (2014).

Stagii: Rockefeller Foundation Program: Leadership for Environment and Development (USA), - 1995-1997; Baroul Avocatilor din SUA, Wasington DC, - august-decembrie 1996, - Stagierea pe problemele dreptului mediului în scopul analizei comparative a dreptului mediului din SUA și Republica Moldova pentru a formula recomandări de perfecționare a legislației de mediu naționale; Sustainability Challenge Foundation (Netherlands), Programul Internațional privind Managementul Durabilității, iunie, 1996; Cursuri de instruire în diferite domenii ale Managementului Ecologic organizate în cadrul Băncii Mondiale (2000-2013) - Evaluarea economică a proiectelor; schimbările climatice și adaptarea; proiectele finanțării de carbon;

evaluarea strategică de mediu; eficiența energetică; cadrul logic al proiectelor; politicile de salvagardare ale Băncii Mondiale, etc.

Domeniile de interes științific: Geografia Fizică; Geomorfologia și Geografia Evolutivă; Geoecologia; Ocrotirea mediului înconjurător și utilizarea rațională a resurselor naturale; Dreptul Ecologic; Dezvoltarea Durabilă, Managementul Ecologic.

Activitatea profesională:

1978-1981 – Inginer, Colaborator științific Inferior, - Institutul de Geografie al Academiei de Științe a Moldovei;

1981-1983 – Serviciul militar în Armata Sovietică;

1983-1986 – Doctorantura la Facultatea de Geografie a Universității de Stat „M. Lomonosov” din Moscova;

1987-1990 – colaborator științific, colaborator științific superior, secretar științific și director științific interimar, Institutul de Geografie al Academiei de Științe a Moldovei;

1990–1998 – Vice-director General, Prim vice-director General – Șef al Inspectoratului Ecologic de Stat al Departamentului Protecției mediului de pe lângă Guvernul Republicii Moldova;

1998-2000 – Ministru al Mediului, Ministru al Mediului și Amenajării Teritoriului;

2000 – curent, Consultant, Specialist Superior pe problemele Protecției Mediului și Resurselor Naturale în regiunea Europei și Asiei Centrale a Băncii Mondiale.

Participări în proiecte științifice naționale și internaționale: Participarea la multiple foruri internaționale (Republica Cehă, Federația Rusă, Azerbaidjan, Moldova, România, Elveția) și naționale, circa 26 de conferințe și simpozioane științifice.

Participarea la proiecte, granturi de cercetare sau transfer tehnologic: Participarea în cadrul multiplelor proiecte de asistență tehnică și întărirea capacităților instituționale implementate de către Banca Mondială în țările din regiune (*Studii analitice și rapoarte științifice*: Iugoslavia: Analiza de mediu; Analiza Sistemelor Evaluării de Mediu în Țările Regiunii Europei și Asiei Centrale; Sistemul Managementului Ecologic în țările cu structură federală – abordări diferite spre o cooperare mai eficientă între nivelurile federal și regional în Canada, Germania și SUA; Tadjikistan: Planul Național de Acțiune în domeniul Mediului; Tadjikistan: formularea raportului II și III în domeniul Biodiversității; Republica Moldova: Planul Național de Implementare în domeniul Poluanților Organici Persistenți; Strategia sectorială Mediu-Sărăcie; Studiul Schimbări Climatice și Agricultură; Strategia managementului hazardelor naturale. *Proiecte investiționale de Mediu implementate în Moldova*: Proiectul Controlul Poluării în Agricultură (finanțat de GEF în cadrul Programului Operațional, „Apele Internaționale”); Dezvoltarea Rețelei Ecologice în zona Prutului de Mijloc (finanțat de GEF, în cadrul Programului Operațional „Conservarea Biodiversității”); Proiectul GEF privind

Managementul Durabil al Terenurilor asociat la proiectul ADI Competitivitatea Agricolă; Proiectul GEF privind Utilizarea Biomasei pentru producerea Energiei; Proiectul Conservării Energiei din cadrul Fundației de Carbon; Proiectele Fondului de Carbon – Conservarea Solului și Dezvoltarea Pădurilor Comunale; Proiectul GEF privind managementul durabil și distrugerea stocurilor de poluanți organici persistenți din Moldova; Proiectul GEF privind producerea Biogazului din deșeuri animaliere. *Proiecte de mediu în alte țări:* Albania: Dezvoltarea Resurselor Naturale și Sechestrarea Carbonului în pădurile comunitare; Albania și Montenegro: Managementul Integrat al Lacului Skadar; Tadjikistan: Dezvoltarea agriculturii și utilizarea durabilă a terenurilor; Conservarea Biodiversității în zona Dastidjum; *Proiecte din cadrul finanțării de carbon:* Republica Cehă; Polonia; Bulgaria: - Schema investițională verde; Ungaria: Reducerea de emisii a gazelor cu efect de seră la termocentrala „Panonpower”; Letonia: Captarea metanului de la poligonul municipal de deșeuri din or. Riga; s.a. - anii 2000-prezent); Președintele Consiliului de coordonare a proiectelor TACIS în Moldova: (I) „Managementul apelor r. Prut” (1999-2000); (II) Implementarea Planurilor de acțiuni de mediu în țările CSI și Mongolia” (1997-2000); și (III) formularea politicilor ecologice în țările CSI și Mongolia” (1997-1999); Președintele Comitetului de Coordonare a proiectului PNUD „Întărirea capacităților naționale pentru implementarea planului de acțiuni în domeniul mediului” (1997-1999); Președintele Comitetului de Coordonare a proiectelor Băncii Mondiale: (I) „Formularea Planului Național de acțiuni în domeniul mediului” (1994-1995); Studiul calității apei potabile în RM” (1997-2000); Expert la formularea Raportului Stării Mediului Global „Global Environmental Outlook – 3” (2000); Coordonator național al proiectul internațional al monitoringului apelor transfrontaliere a râurilor Nistru și Prut finanțat de către Programul Științific al Organizației Nord-Atlantice „Știința pentru pace”.

Participări la foruri științifice (naționale și internaționale): Organization for Security and Cooperation in Europe, Seventh Economic Forum. Prague, 25-28 May 1999; International Scientific Conference „Sustainable development of the forestry sector of Moldova”. November 22, 2002, Chișinău.

Lucrări științifice și științifico-metodice publicate - numărul de monografii, articole, materiale ale comunicărilor științifice, brevete de invenții, manuale, ghiduri etc.: 12 monografii individuale și 6 colective, 3 articole de sinteză, 13 articole, materiale ale comunicărilor științifice - 30, manuale, lucrări metodice etc. - 40). Astăzi continuă activitatea în domeniul cercetării având publicate peste 110 lucrări științifice, fiind fondatorul unui nou domeniu științific – Managementul Ecologic.

Premii, mențiuni, distincții, titluri onorifice etc.: Premiul Academiei de Științe a Moldovei pentru cea mai bună publicație științifică între tinerii cercetători, 1989; Diploma Agenției de Stat pentru Silvicultură „Moldsilva” pentru merite deosebite în dezvoltarea sectorului forestier din Republica Moldova; Medalia „Dimitrie Cantemir” al AȘM. În 2015 i s-a conferit premiul Paul Goma al AȘM

pentru cercetătorii autohtoni stabiliți peste hotare.

Meritele deosebite ale lui Arcadie Capcelea în practica protecției mediului țin de crearea unui nou sistem viabil și eficient al protecției mediului în Republica Moldova, sistem aliniat la practicile internaționale avansate în domeniu și considerat ca unul din cele mai performante din spațiul post-sovietic. Datorita lui A. Capcelea a fost formulată o nouă politică ecologică și adoptate Strategiile, Programele sau Planurile de Acțiuni practice în toate sectoarele de mediu. La inițiativa și cu participarea activă a lui A. Capcelea s-a reușit renovarea cadrului regulatoriu în domeniu. Plus la aceasta, s-a reușit integrarea activă a țării noastre în cooperarea ecologică internațională, rezultată atât în aderarea la cele mai importante convenții ecologice internaționale, cât și în crearea accesului Moldovei la fondurile financiare internaționale, în atragerea multipler proiecte de asistență tehnică și investițională în domeniu.

În particular, la inițiativa lui A. Capcelea au fost formulate și adoptate: (a) Conceptul Protecției Mediului la etapa de tranziție economică; (b) Programul Protecției Mediului și Utilizării Resurselor Naturale; și (c) Planul Național de acțiuni de mediu; (d) Primul Raport privind calitatea mediului. A. Capcelea și-a adus contribuția directă la formularea și implementarea strategiilor și programelor ecologice naționale sectoriale (biodiversitate; schimbări climatice; managementul deșeurilor; protecția stratului de ozon; privind deșertificarea, protecția aerului de la poluarea de către autotransport). Datorita insistenței lui s-a reușit integrarea cerințelor ecologice în politica națională de dezvoltare și cea sectorială (majoritatea documentelor politice sectoriale au reflectate în ele aspectele de mediu). De menționat că A. Capcelea a fost inițiatorul formulării și editării a noii ediții a Cărții Roșii a speciilor rare și pe cale de dispariție și a formulării unei legi speciale în acest sens.

Un merit deosebit îi aparține lui A. Capcelea în crearea unui cadru absolut nou regulatoriu în domeniu. El a inițiat formularea și a prezentat la ședințele Guvernului și Parlamentului RM un șir întreg de legi și regulamente: (a) Expertiza Ecologică și Evaluarea Impactului de mediu; (b) Regimul substanțelor nocive; (c) Zonele și fâșiile de protecție a râurilor și lacurilor; (d) Privind regnul animal; (e) Privind fondul ariilor protejate; (f) Privind plata pentru poluarea mediului; (g) Privind deșeurile; (h) Privind activitatea hidrometeorologică; (j) Privind spațiile verzi ale localităților urbane și rurale; și (i) Privind ameliorarea terenurilor prin împădurire. Plus la aceasta, el a inițiat și promovat un șir de Regulamente importante, printre care Regulamentul Auditului Ecologic și Regulamentul privind Fondurile Ecologice.

Un merit deosebit îi aparține lui A. Capcelea și la reformarea în anii 1999–2000, a sectorului gospodăriei comunale, dezvoltării regionale și construcțiilor prin crearea Societăților pe Acțiuni în schimbul întreprinderilor de stat cu o delegare a responsabilităților de funcționare organelor autoadministrării locale și municipale. Plus la aceasta, el a promovat noile acte regulatorii și politice în domeniile indicate.

Activând în cadrul Băncii Mondiale, A. Capcelea a inițiat un șir de granturi de asistență tehnică și investiționale pentru Republica Moldova în valoare totală de circa 40 de milioane dolari SUA. În acest timp, el a participat și la asigurarea securității ecologice prin 15 credite investiționale ale BM în RM.

Totodată, A. Capcelea are merite deosebite în dezvoltarea sectorului nonguvernamental de mediu - este inițiatorul creării Centrului Regional și a Centrului de Asistență Juridică de Mediu din Moldova; a activat în calitate de Președinte a Societății Geografilor din RM, a participat activ în activitățile Mișcării Ecologice din Moldova.

Soția Elza Gubiev, a absolvit Universitatea de Stat din Moldova, Facultatea de Biologie și a lucrat până la plecarea în SUA la Institutul de Zoologie a Academiei de Științe a Moldovei (1990-1997). Soții Arcadie și Elza au crescut două fete, Valentina (1984) și Irina (1985). Valentina Capcelea Ellison, a absolvit Facultatea de Economie a Universității din Salisbury. În prezent este director pentru dezvoltarea businessului la compania „Areas” din Miami. Irina a absolvit aceeași instituție, este specialist în managementul financiar.

Sora, **Ludmila Nestor (Capcelea)**, 28.05.1965, a absolvit în anul 1980 școala de 8 ani din comuna Izvoare raionul Florești, iar în 1982, școala medie din satul Frumușica, raionul Florești. În 1982 a intrat la Institutul Pedagogic „Alec Russo” din Bălți la Facultatea de Limbi străine, specialitatea limba franceză, pe care a absolvit-o în anul 1986 cu mențiune. Între anii 1986-1992 a lucrat în calitate de învățător de limbă franceză la școala-internat din Orhei. Din toamna lui 1992, după moartea mamei, s-a întors împreună cu soțul Ion și fiica Gabriela la Izvoare ca să aibă grijă de tatăl Macarie. În anul 2000 a fost aleasă în calitate de director al gimnaziului din Izvoare, la care muncește până în prezent. A scris și implementat 8 proiecte destinate îmbunătățirii activității acestei unități de învățământ. Împreună cu soțul Ion Nestor, care s-a născut în satul Donici raionul Orhei (1966), au crescut și educat două fete, Nestor Gabriela (22.11.1989), care a absolvit Facultatea de Drept a Universității de Stat „Alec Russo”, specialitatea Administrație publică, obținând succese remarcabile la învățătură (Bursa Președintelui Republicii Moldova, 2011). Actualmente este stabilită la Chișinău, lucrează în postura de director executiv al Centrului Regional de Mediu-Moldova (REC). Împreună cu soțul Vladimir Capcelea (26.01.1985), care a absolvit ASEM, ce lucrează la Banca Națională a Moldovei în calitate de expert pe metodologie și riscuri, îl educă pe feciorul David (2014). Mihaela Galbur (28.11.1992), cea de-a doua fată a cuplului Ion și Ludmila Nestor, a absolvit Facultatea de Drept a Universității de Stat „Alec Russo”, specialitatea Administrație publică în 2014. Actualmente educă fetița Camelia (2015), iar soțul ei, Eugen Galbur, muncește în Germania.

DINASTIA CAPCELEA ÎN FOTOGRAFII

Valeriu și Arcadie Capcelea împreună cu unchiul Simion Capcelea (mare pedagog și enciclopedist român) și soția Mărioara Capcelea în fața magazinului Universal din Chișinău, 1982

Tănărul tatic cu fiica Daniela și fiul Iulian, 1982

Alături de rudele din sartul Gangura, raionul Ialoveni, baștina soției Nadejda (Frații Ion, Sandu, Valentina, Valentin), 1998

Valeriu și Arcadie Capcelea în satul natal la sărbătoarea izvoarelor, împreună cu prefectul județului Soroca Ana Bejan, iunie 2000

Familia Capcelea în incinta Universității de Stat „Alec Russo”, în fața Bibliotecii Științifice, octombrie 2001

În dans cu soția Nadejda în timpul celebrării aniversării a 50-a de la naștere, octombrie 2002

Cu rudele după sărbătorirea aniversării de 50 de ani de la naștere

Familia lui Valeriu, fratele soției în deplină componență: soția Aurica, feciorii Igor și Oleg

Alături de soția Nadejda, în curtea casei fiicei Daniela, Germania, august 2003

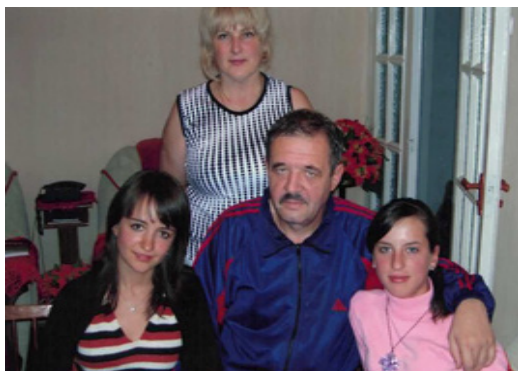
Împreună cu cusul Alvin Schilling la un popas în timpul primblării prin orașul, Germania, august 2003

Alături de Iulian, Daniela și soția Nadejda la Wilhelmshaven, principala bază maritimă a RFG de la Marea Nordului, august 2003

Tata Macarie, sora Ludmila, cumnatul Ion și nepoatele Gabriela și Mihaela în vizită la Bălți, 2005

Alături de soția Nadejda, nepoatele Gabriela și Mihaela, decembrie 2007

Împreună cu rudele din România la poarta casei părintești în vara anului 2007

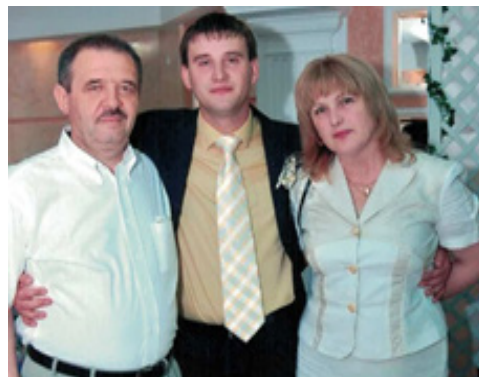
Împreună cu fratele Arcadie, sora Ludmila și sora mamei Onița la celebrarea aniversării de 80 de ani a tatălui nostru Macarie, 8 august 2006

Alături de rude la celebrarea aniversării de 80 de ani a tatălui Macarie, 8 august 2006

La nunta nepoatei Valentina Capcelea și Braian Ellison care a avut loc la restaurantul hotelului Vila Verde, Chișinău, iunie 2008

Cu soția Nadejda, nănașul Iulian, la nunta nepoatei Valentina Capcelea și Braian Ellison, iunie 2008

Alături de soția Nadejda ne bucurăm de rezultatele obținute pe tărâmul științific și didactic, 2011

Nepoțelul Bogdan Capcelea la 2 ani, (speranța prelungirii dinastiei), 2012

La un frigărui cu familia, 2012

Soția Nadejda cu nepoțelele Seline și Vanessa

Împreună cu soția, fiica Daniela, nora Ana și nepoții, Băți, 2013

La nunta nepoatei Gabriela și Vladimir Capcelea alături de familiile fiicei Daniela și feciorului Iulian, 4 septembrie 2013

Cu Soția Nadejda, ginerele Mihael, fiica Daniela și nepoțelele Seline și Vanessa

Cu sora Ludmila

Soții Mihael și Daniela Schilling cu
fetițele Seline și Vanessa, 2014

Cu fiica Daniela, 2014

Cu nepoatele Vanessa și Seline, 2014

Împreună cu soția Nadejda la nunta de aur a
cuscrilor Alvin și Reghina, 4 ianuarie 2014,
Saxonia Inferioară

Cu rudele din România; verișorii Mircea Capcelea și Nelli Gora împreună cu soțiile, soții și copiii lor) la nunta nepoatei Neonila și Bogdan Dascălu la Gura Humorului, însoțit de nepoata Mihaela și soțul Eugen, 13 iulie 2014

Cei trei frați în casa părintească, 20 aprilie 2015

La poarta casei părintești, 20 aprilie 2015

Alături de fratele Arcadie sora Ludmila, cumnatul Ion și soția Nadejda, celebrăm noua calitate de bunic a fratelui, la Restaurantul „Peștișor” din Bălți, 16 iunie, 2016

Alături de cei mai buni prieteni ai fratelui Arcadie la celebrarea a 60 de ani de la naștere, la restaurantul hotelului Vila Verde din Chișinău, primăvara 2016

Cu soția Nadejda la cetatea Sorocii, 26 iulie 2016

Împreună cu fiica Daniela și soția Nadejda în timpul ceremoniei confirmării în credință a nepoatei Seline, 7 mai 2017

Familia feciorului Iulian.

Nepoțica Mădălina Capcelea

La mare cu soția Nadejda, familia fiicei Daniela (soțul Mihael, fetele – Seline și Vanessa) și familia fiului Iulian (soția Ana, fiica Mădălina și fiul Bogdan), 5 iulie 2017, Zatoca, Ucraina

Nepotul Bogdan Capcelea, elev în clasa I a liceului „Lucian Blaga” din Bălți, 1 septembrie 2017

Cu soția Nadejda la liceul „Lucian Blaga” cu ocazia primei zile de școală a nepoțelului Bogdan, 1 septembrie, 2017

Fratele Arcadie cu fiica Valentina, Wasington, 2017

Bunica Nadejda cu fiica Daniela și nepoțele Vanessa și Seline

Soții Valeriu și Nadejda Capcelea

**VIATA
LUI VALERIU
CAPCELEA
ÎN FOTOGRAFII**

Copilărie. Școală. Universitate

Valeriu la 3 ani, 1955

Tăticul Macarie, împreună cu mămica Maria și bunica Olimpiada, cu frații Arcadie și Valeriu (puțin supărat), 1957.

Arcadie și Valeriu (elev în clasa I), 1959

Mămica, Capcelea Maria cu sora Vlas Onița cu micuții Valeriu și Arcadie, 1957

Capcelea Valeriu, elev în Clasa VII-a, 1966

Frații Arcadie și Valeriu Capcelea, 1967

Cei trei nepoți a bunicii Olimpiada, Valeriu, Arcadie și Ludmila, 1968

Mămica Maria împreună cu fiii săi, 1964

Arcadie și Valeriu Capcelea bucuroși că părinții le-au cumpărat bicicletă, 1965

Valeriu Capcelea, împreună cu elevii din clasa a 9-a a școlii medii din satul Frumușica, raionul Florești, 1968

Alături de foștii colegi și învățătoarele noastre de la școala de 8 ani din Izvoare după 50 de ani de când am pășit în clasa 1, august 2009

Trei colegi de cameră din căminul 9 al USM - Gheorghe Teleucă, Ceslav Ciobanu, viitorul ambasador al Republicii Moldova în SUA și Valeriu Capcelea, studenți la Facultatea de Istorie a USM, 7 noiembrie 1971.

Valeriu, student la anul II, 1972

Valeriu, student la anul III a facultății de Istorie la cascadele din parcul Valea Morilor, 1973

Împreună cu fratele Arcadie, student la Facultatea de Geografie a Universității de Stat „M. Lomonosov” din Moscova, 1975

Alături de foștii colegi de la Facultatea de Istorie a USM după 40 de ani de la absolvire, 21 iunie 2014.

O întâlnire de suflet cu colegii de la Facultatea de Istorie a USM după 43 de ani de la absolvire, 16 septembrie 2017

Activitatea pedagogică și științifică

Valeriu Capcelea profesor de istorie la școala medie din satul Geamăna, raionul Anenii-noi, 1976

Colectivul Catedrei de Filosofie și Economie politică a Institutului Pedagogic de Stat „Alecă Russo” din Bălți. În primul rând, de la stânga la dreapta - *Eugenia Casapciuc, laborantă, Ciarna Roitman, conferențiar, Lucia Ciumac, conferențiar, șefa catedrei, Ala Trusevici, lector, Emilian Arnaut, conferențiar.* În rândul al doilea, de la stânga la dreapta – *Dumitru Onofreiciuc, lector superior, Maria Frolov, lector superior, Viorica Ciobanu, lector, Maria Lavrenco, laborantă, Mihail Chercheja, asistent, Valeriu Capcelea, lector.* În rândul trei, de la stânga la dreapta – *Alexandru Amelcencov, lector superior, Petru Loghin, conferențiar, Efram Șulman, conferențiar, Ivan Coșevoi, lector superior, Valeriu Parnovel, asistent.* În ultimul rând, de la stânga la dreapta – *Efim Mohorea, conferențiar, Nicolae Scurtu, conferențiar, Vitalie Rudenco, asistent, Nicolae Popov, lector superior, Andrei Mihailov, lector, 1985*

Valeriu Capcelea, la Biblioteca Institutului Pedagogic de Stat „Alec Russo” din Bălți, explică studenților legislația electorală, 1985

Cu colegii de la Facultatea de Drept a Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți la lacul de acumulare Costești, 2002

La o lansare de carte împreună cu reprezentanții editurilor „Museum” și „Arc” în incinta Bibliotecii Științifice a Universității de Stat „Alec Russo”, 2004

Alături de cu colegii de breaslă, doctorul habilitat în filosofie, Efim Mohorea și ex-rectorul Institutului Pedagogic de Stat „Alec Russo”, doctorul în politologie, Boris Coroliuc, 2007

Alături de colegii de la Facultatea de Drept a Universității de Stat „Alec Russo”, octombrie 2007

Alocuțiunea de la susținerea tezei de doctor habilitat în filosofie „Norme sociale ca factor de stabilizare a societății în tranziție”, USM, 31 ianuarie 2008

În sala Conferinței Internaționale a savașilor din domeniul științelor sociale a spațiului post-sovietic „Predarea nonconflictuală a istoriei–bazele bunei vecinătăți”. Kharkov, Ucraina, Universitatea de Stat din Kharkov, 23-24 iunie 2009

În clipele de răgaz, la o primblare prin Kharkov

Conferința științifică internațională „Moștenirea filosofică - un factor important în dezvoltarea lumii contemporane”. Kiev, Ucraina, 12-13 mai 2011, organizată de Instituția Publică Internațională Platforma „Dialogul Eurasiei”, Universitatea Națională de Stat „T.G. Șevcenco”, Academia de Științe Pedagogice și Societatea „Știința” din Ucraina. Împreună cu colegii de la USM, AȘM; ASEM, USARB, Tadjikistan și Ucraina în orele de răgaz

Participant la Seminarul Internațional al reprezentanților CSI „Colaborarea internațională în domeniul pregătirii specialiștilor în domeniul istoriei, culturii și a religiilor tradiționale în spațiul CSI: priorități și perspective”. Universitatea Lingvistică de Stat din Moscova, 10 noiembrie 2011

Alături de marele compozitor al contemporaneității Eugen Doga și Vasile Dobrogeanu, la Congresul Spiritualității românești de la Alba-Iulia, 28.11-1.12. 2012

La lansarea cărții Capcelea, V. *Tranziția moldovenească: fazele, elementele structurale, dimensiunile, paradoxurile, eșecurile și avatarurile ei*. Chișinău: Ed. Arc, 2012, organizată de Organizația Obștească Internațională Platforma „Dialogul Euroasiei” din Republica Moldova, Institutul de Științe Juridice și Politice a AȘM și Universitatea de Stat „Alecu Russo” din Bălți la 13 decembrie 2012. De la stânga la dreapta: autorul, Gheorghe Neagu proector USARB, doctorul habilitat Vladimir Anichin AȘM, scriitorul Boris Marian și președintele Platformei „Dialogul Eurasiei” Feredun Tufekci

Expunerea tezelor raportului la Conferința interuniversitară „Științele socio-umanistice și progresul tehnico-științific”, 6 aprilie 2013, Universitatea Tehnică din Moldova

Alocuțiunea de la Simpozionul Internațional: „Dialogul cultural între generații și Integrarea europeană”, Facultatea de Istorie și Filosofie a USM, 24 mai 2013

Participant la Conferința Științifică Internațională „Dezvoltarea inovațională în RM: obiective naționale și tendințe mondiale”, Comrat, US din Comrat, 7-8 noiembrie 2013

Alături de prietenul meu, Nicolae Osmoghescu, la Biblioteca AȘM „Nicolae Lupan” la prezentarea celor 4 volume „Managementul ecologic” ale fratelui Arcadie, 2 februarie 2014

Referent oficial la susținerea tezei de doctor habilitat în politologie a lui Pantelimon Varzari „Elita politică și birocrăția în contextul realizării reformelor democratice (cazul Republicii Moldova)”, 28 martie 2014

Vice-președinte a Comisiei de licență la Facultatea de Drept a Universității de Studii Europene din Moldova, 6 iunie 2014

Alături de colegii Sergiu Boca, Daniela Pojar, nepotul Mădălin Gora (România), la Conferința internațională „Procesul civil și executarea silită, teorie și practică”, organizată de Camera Executorilor Judecătorești Tîrgu Mureș și Facultatea de Științe Economice Juridice și Administrative, din cadrul Universității „Petru Maior” din Tîrgu Mureș, 27-28 august 2015

Lansarea manualului Valeriu Capcelea, Eugen Hurubă (România) *Deontologia profesională a executorului judecătoresc: curs universitar*. București: Ed. Universul juridic, 2014, în cadrul Conferinței Internaționale „Procesul civil și executarea silită, teorie și practică”, 28 august 2015, Tîrgu Mureș, România

Conferința Națională cu participare Internațională „Știința în nordul Republicii Moldova: realizări, problem și perspective”, organizată de Filiala Bălți a Academiei de Științe a Moldovei la 25-26 septembrie 2015

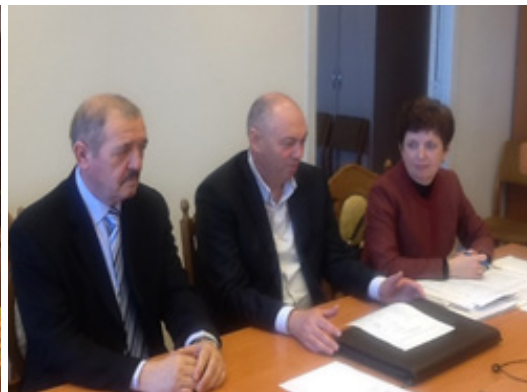
Alături de fratele Arcadie, Ion Gagim, rectorul USARB, academicianul AȘM, Ion Toderaș și prorectorul USARB Igor Cojocaru, la 12 iunie 2016 în fața exponatelor Filialei Bălți a AȘM, la sărbătoarea de la complexul Vatra consacrată aniversării a 70 de ani de la fondarea primelor instituții științifice din Moldova și 55 de ani de la fondarea Academiei de Științe a Moldovei

Prezentarea Codului deontologic al Coaliției de Mediu la întâlnirea anuală a Coaliției, 5 iunie 2016

Activitatea în cadrul Comisiei de expertiza unificată în științele sociale la Consiliului Național de Atestare și Acreditare, 2012-2018

Vice-președinte al Comisiei de experți în filosofie, istorie și sociologie la Consiliului Național de Atestare și Acreditare (2012-2018), împreună cu președintele comisiei, Valeriu Pasat și secretarul ei, Stela Milicenco

Componența Comisiei de experți în filosofie, istorie și sociologie la Consiliului Național de Atestare și Acreditare: Valeriu Capcelea, vicepreședinte, Valeriu Pasat, președinte, Stela Milicenco, secretarul comisiei și membrii comisiei - Vasile Țapoc, Maria Bulgaru, Ion Niculiță, Nicolae Chicuș și Victor Mocanu

În incinta Bibliotecii Științifice a USARB în cadrul lansării cărților Capcelea, V. *Intellectualitatea: esența, tipologia, locul și rolul ei în existența socială*; Capcelea, V. (editor și redactor științific). *Agricultura durabilă în Republica Moldova: provocări actuale și perspective: culegere de articole științifice*, 20 octombrie 2017

Împreună cu doctoranzii Cojocaru Inga și Luis Serdeșniuc la Ședința Consiliului Științific al Institutului de Istorie al Academiei de Științe a Moldovei, 24 octombrie 2017

În cabinetul de lucru al Filialei Bălți a Academiei de Științe a Moldovei, noiembrie 2017

În fața Filialei Bălți a Academiei de Științe a Moldovei împreună cu colegul Ion Gavdiuc, noiembrie 2017

2017. Lansarea cărților „Agricultura Durabilă în Republica Moldova: provocări actuale și perspective”, elaborată în cadrul Filialei Bălți a Academiei de Științe a Moldovei, cu participarea USARB și a Institutul de Cercetări pentru Culturile de Câmp „Selecția”; „Intelectualitatea: esența, tipologia, locul și rolul ei în existența socială”, autor Valeriu CAPCELEA în incinta Bibliotecii Științifice USARB.

Călătoria în Statele Unite ale Americii, ianuarie-februarie 2003

La Casa Albă de la Wasington.

Alături de excelența sa, ambasadorul Republicii Moldova în SUA Cezlav Ciobanu și Arcadie Capcelea la o întâlnire cu cadrele didactice din Universitatea „James Madison” din Harrisburg, statul Virginia, care erau animați de vestigiile sovietice

În sala senatului Universității statului Virginia fondată în anul 1819 de Thomas Jefferson, principalul autor al Declarației de Independență a SUA, președintele SUA 1801-1809

În incinta Bibliotecii Universității statului Virginia

În cabinetul de lucru al fratelui Arcadie de la Banca Mondială din Wasington

Alături de fratele Arcadie în incinta Băncii Mondiale de la Wasington

La restaurantul Hemingway's, din statul Maryland SUA, unde deseori lua prânzul marele scriitor american, Ernest Hemingway

Pe străzile orașului american Annapolis, capitala statului Maryland

În apartamentul lui Arcadie și cumnatei Elza sunt trist înainte de plecare din SUA

Alături de nepoatele fratelui Arcadie, Valentina și Irina la Wașington

În oșpeție la excelența sa, ambasadorul Republicii Moldova în SUA Cevalav Ciobanu

Activități sportive

Echipa de volei a veteranilor: Alexandru Morari, Valeriu Capcelea, Anatol Moraru, Ion Baibarac și Ion Foça sunt gata să joace împotriva tineretului de la Catedra de Educație Fizică a Universității de Stat „Alec Russo”, ianuarie 2013

Căpitanul echipei veteranilor Valeriu Capcelea și căpitanul echipei tinerilor de la Catedra de Educație Fizică Vadim Prodan trag la sorți din mâniile arbitrilor Vasile Maneața

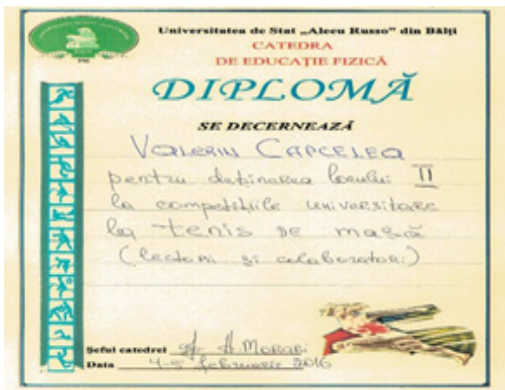
La un meci amical de fotbal dintre selecționata veteranilor satului Izvoare cu selecționata artiștilor, antrenată de marele artist autohton Ion Suruceanu și învățătorul de educație fizică de la școala de 8 ani din Izvoare Ion Cemârțan, 11 septembrie 2013

La Gura Humorului (România), la un meci de tenis de câmp cu nepotul Mădălin Gora, iulie 2017

Participant la turneul de tenis de masă de la Rădăuți (România), octombrie 2013

Trofeele câștigate la diverse competiții la tenis de masă în România.
Diplome pentru locul II și III la competițiile la tenis de masă la între lectorii și colaboratorii
USARB în anii 2016 și 2017